

Cyngor Sir Ceredigion

Audrey Somerton-Edwards

Gwasanaethau Cymdeithasol Ceredigion – Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol 2022/2023

1. Cyflwyniad	3
Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Llesiant Gydol Oes	5
2 Crynodeb o'r Perfformiad	6
Crynodeb o'r Gwasanaethau Oedolion a Chomisiynu	6
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	15
3 Sut mae pobl yn llunio ein gwasanaethau?	23
Strategaeth Anabledd Dysgu 2018-2023 a Chynllun Gweithredu Gwella	24
Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod	26
Wythnos Genedlaethol Diogelu	28
Cymorth i Ofalwyr ac Ymgysylltu	29
Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd a Chymorth Cynnar Ceredigion	31
Gwasanaethau Cymorth ac Atal Ceredigion	34
Gweithgarwch Arolygiaeth Gofal Cymru	36
Cwynion a Chanmoliaeth	38
4 Hyrwyddo a gwella llesiant y rhai rydym yn eu helpu	48
Gwasanaethau Tai Awdurdod Lleol Ceredigion	50
Beth yw ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf a pham?	54
5 Sut rydym ni'n gwneud yr hyn a wnawn	55
Sut ydym wedi cefnogi datblygiad proffesiynol y gweithlu gofal cymdeithasol?	55
Ein hadnoddau ariannol a sut ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol	61
Gweithio mewn partneriaeth, arweinyddiaeth wleidyddol a chorfforaethol, llywodraethu ac atebolrwydd	62
6 Gwybodaeth bellach a dogfennau allweddol	65

1. Cyflwyniad

Pleser mawr gennyf yw cyhoeddi adroddiad blynyddol 2022-23. Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol hon, Sian Howys oedd Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, ac rydym yn ddiolchgar iawn iddi am ei gwaith cyn ymddeol ym mis Tachwedd 2022. Ymunais â Chyngor Sir Ceredigion ym mis Ebrill 2022 ac ymgymerais â rôl Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol dros dro ar 01 Tachwedd 2022, wrth i'r gwaith o recriwtio Cyfarwyddwr parhaol fynd rhagddo.

Yn unol â disgwyliadau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, mae'n ofynnol i Gyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, gyhoeddi adroddiad am ddyletswyddau'r Awdurdod Lleol o ran y Gwasanaethau Cymdeithasol dros y flwyddyn flaenorol.

Dyma ein cyfle i werthuso ein perfformiad a thynnu sylw at wersi y mae angen eu dysgu a gwelliannau y mae angen eu gwneud. Hefyd, mae'n gyfle i amlinellu arferion da a dathlu llwyddiannau.

Mae'r adroddiad yn rhoi crynodeb o'r hyn sydd ar y gweill dros y flwyddyn nesaf.

Nid yw'r blynyddoedd diwethaf wedi bod yn rhai hawdd i bobl Ceredigion nac ychwaith i weithlu'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Roedd y pandemig yn hynod heriol i'n gofawyr, ein cartrefi preswyl, y gweithwyr hynny a oedd yn ymweld â phobl yn eu cartrefi ac i'r holl weithwyr eraill. Mae effaith y pandemig yn parhau, a gallwn weld yr heriau sydd wedi codi yn sgil yr argyfwng costau byw. Rydym wedi ymgodymu â heriau sylweddol o fewn y gweithlu ac rydym wedi cymryd camau cadarn a phendant i fynd i'r afael â nhw.

Wrth edrych yn ôl ar y 12 mis diwethaf, yr hyn sy'n fy nharo yw pa mor heriol y mae pethau wedi bod ar draws holl wasanaethau Llesiant Gydol Oes. Bu'r galw cynyddol ar draws ein gwasanaethau yn sylweddol ac yn barhaol. Mae hyn yn adlewyrchu'r pwysau ar draws ein cymunedau. Rhaid ystyried effaith uniongyrchol ac anuniongyrchol diwallu anghenion sy'n fwyfwy cymhleth, delio â heriau costau byw ac ymdrin â materion yn dilyn Covid. Mae hyn oll wedi cael effaith sylweddol ar fywydau pobl gan achosi oedi o ran sicrhau bod pobl yn medru cael triniaeth drwy'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol. Serch hynny, rwyf wedi gweld â'm llygaid fy hunan angerdd ac ymrwymiad staff y gwasanaeth Llesiant Gydol Oes i wneud eu gorau glas i ddarparu gwasanaethau i gymunedau Ceredigion. O ystyried y pwysau hyn, mae ein perfformiad yn 2022-23 wedi bod yn eithriadol.

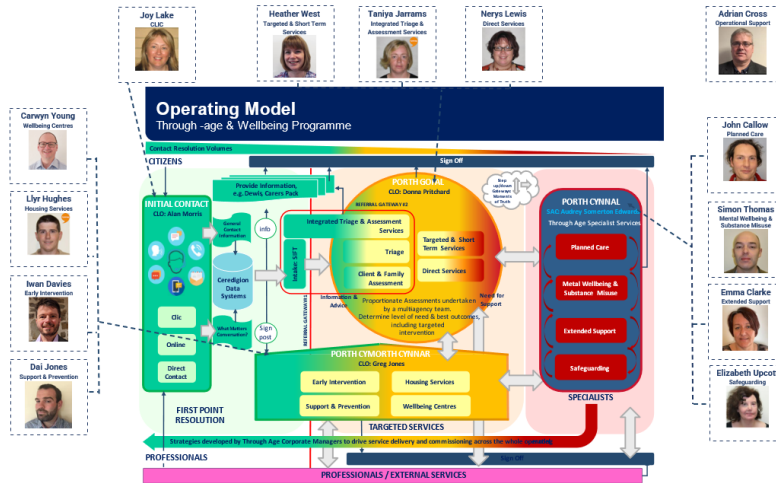
Rydym wedi parhau i weithio gyda theuluoedd i gadw plant a phobl ifanc yn ddiogel o fewn eu teuluoedd a'u cymunedau. Rydym yn parhau i weithio gyda theuluoedd i leihau nifer y plant sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol. Rydym wedi parhau i gefnogi pobl i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi gan sicrhau nad oes angen iddynt fynd i ofal preswyl cyn pryd. Er gwaethaf heriau mawr yn y farchnad Gofal Cartref, mae ein gweithlu wedi gweithio oriau ychwanegol gan weithio ar eu diwrnodau i ffwrdd er mwyn cadw pobl yn ddiogel yn eu cartrefi tra bo ein tîm comisiynu yn gweithio gyda'r farchnad i aildrefnu a recriwtio. Mae'r her hon yn parhau. Rydym wedi parhau i groesawu technoleg ar draws ein gwasanaethau i wella effeithlonrwydd a sicrhau diogelwch i'n cymunedau.

Yn ystod Mawrth 2023, cynhaliodd Arolygiaeth Gofal Cymru arolygiad Gwerthuso Perfformiad a dynnodd sylw at ein cryfderau ar draws y gwasanaeth cyfan. Roedd yr adroddiad terfynol yn cydnabod bod y meysydd yr oeddem yn ceisio eu gwella yn cyd-fynd â'u barn nhw am y gofynion. Roedd yn foddhaol gweld y rheoleiddiwr yn cymeradwyo ein cynlluniau a'n datblygiadau.

Rydym yn croesawu adborth ynghylch yr adroddiad hwn oddi wrth bob un o'n rhanddeiliaid.

Bu'n bleser mawr i mi fod yn Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Ceredigion dros y 12 mis diwethaf.

Y Model Cyflenwi Gwasanaethau Integredig Llesiant Gydol Oes

Yn ystod 2022-23, gwnaed cynnydd sylweddol o ran mynd ati i weithredu ein Model Gwasanaethau Integredig Llesiant Gydol Oes.

Yn ystod 2021, cymeradwywyd y Strategaeth Gydol Oes a Llesiant ar gyfer 2021-27. Rhaglen uchelgeisiol ar gyfer newid oedd hon er mwyn cyflawni ein pum Amcan Strategol allweddol:

- Hyrwyddo iechyd a llesiant cadarnhaol a chefnogi pobl i helpu eu hunain
- Mynd ati'n gymesurol wrth gynnig gofal a chymorth a reolir
- Amddiffyn unigolion a'u cadw'n ddiogel rhag camdriniaeth, niwed ac esgeulustod
- Cryfhau teuluoedd er mwyn i blant a phobl ifanc gael aros gyda'u teulu
- Galluogi unigolion i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau eu hunain

Mae'r model wedi'i adolygu ac mae rhai newidiadau strwythurol wedi'u gwneud i sicrhau bod y gwasanaethau Llesiant Gydol Oes yn darparu gwasanaethau yn effeithiol ac yn effeithlon.

Ym mis Mawrth 2023, cawsom adborth oddi wrth Arolygiaeth Gofal Cymru a oedd yn cydnabod gwerth y model Llesiant Gydol Oes a'i ddull arloesol o weithredu wrth ddiwallu anghenion y gymuned ym mhob cyfnod o fywyd. Cyhoeddwyd yr adroddiad gan Arolygiaeth Gofal Cymru ar 18 Mai 2023.

Yn ystod y flwyddyn, canolbwyntiwyd ar hyrwyddo hinsawdd o gydweithio a chydweithredu ar draws y tri Phorth er budd y gymuned. Llwyddwyd i wneud hyn drwy fynd ati i sicrhau bod y gweithlu a'r aelodau etholedig yn deall ein busnes a bod modd iddynt gyfrannu at y cynlluniau a'r datblygiadau wrth i fodel integredig y Gwasanaeth Llesiant Gydol Oes aeddfedu.

Audrey Edwards

Audrey Somerton-Edwards
Cyfarwyddwr Statudol Dros Dro y Gwasanaethau Cymdeithasol
Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Porth Cynnal

2. Crynodeb o'r Perfformiad

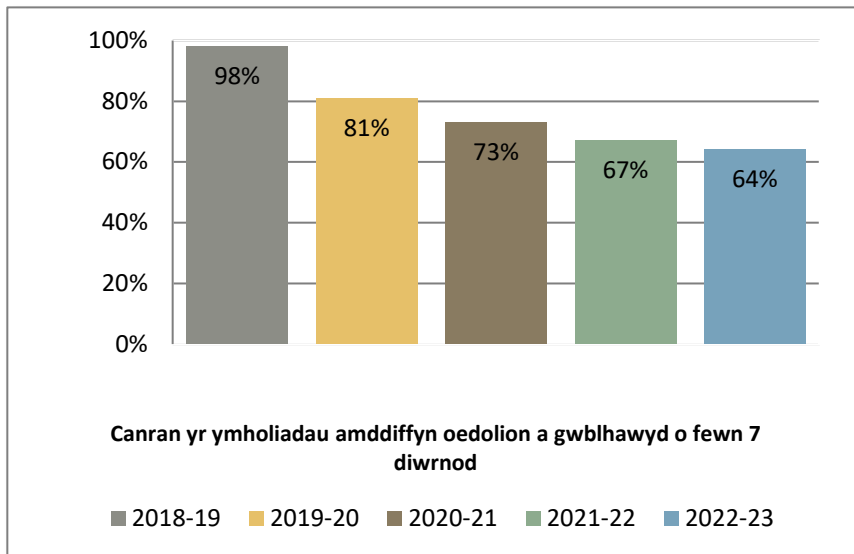
Mae Adran 145, Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn amlinellu ein dyletswyddau o ran adrodd ar berfformiad swyddogaethau'r gwasanaethau cymdeithasol. Mae'r wybodaeth isod yn nodi sut yr ydym wedi perfformio ym mhrif feysydd y gwasanaeth dros y flwyddyn ddiwethaf.

Crynodeb o'r Gwasanaethau Oedolion a Chomisiynu

Mae perfformiad y gwasanaethau i oedolion yn foddhaol a rhoddir blaenoriaeth i'r angen i gadw at ganllawiau a phrotocolau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol mewn cydweithrediad â'r asiantaethau sy'n bartneriaid er mwyn diwallu anghenion oedolion.

Rydym yn parhau i ddatblygu ein prif feysydd gwasanaeth megis CLIC ar gyfer gwneud y cyswllt cychwynnol a chyfeirio pobl at y Porth Gofal am gyngor a chymorth gan frysbenneu ac asesu anghenion mewn modd cymesur. Mae'r meddylfryd o gynnig cymorth cynnar wedi'i ymgorffori ym model y Gwasanaeth Llesiant Gydol Oes. Manteisir ar bob cyfle i ymyrryd yn gynnar drwy ddefnyddio gwasanaethau Porth Cymorth Cynnar. Mae parhau i wneud hyn yn golygu nad yw anghenion yn cael eu huwchraddio i lefelau lle bo angen ymyrraeth statudol.

Diogelu Oedolion

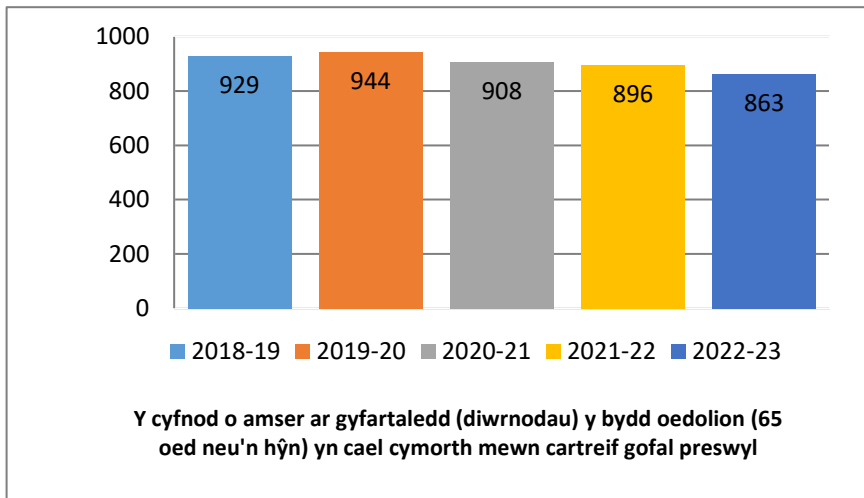

Bu gostyngiad yng nghanran yr ymholiadau Amddiffyn Oedolion a gwblhawyd o fewn saith diwrnod gwaith yn ystod 2022-2023.

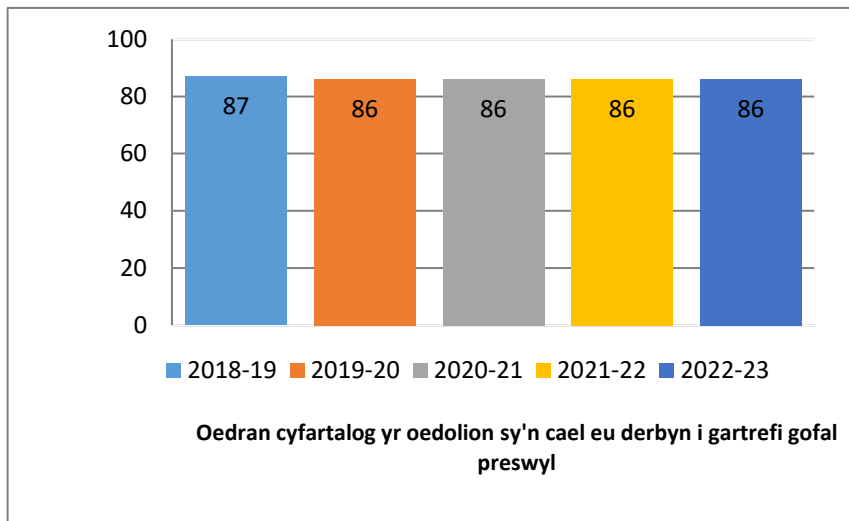
Y prif reswm am hyn yw y bu pwysau a heriau sylweddol ar wasanaethau yn ystod y cyfnod hwn o ran capasiti'r gweithlu. Gan fod rhai aelodau o'r staff yn weithwyr asiantaeth ac nad oeddent yn byw yn lleol, bu rhywfaint o oedi o ran staff yn mynd allan i ymweld â phobl yn y gymuned i siarad â nhw fel rhan o'r Ymholiad Diogelu.

Serch hynny, cafodd achosion risg uchel eu blaenoriaethu a chymerwyd camau amserol yn ôl yr angen i sicrhau diogelwch pobl.

Oedolion sy'n cael cymorth mewn cartrefi gofal preswyl

Mae gofal preswyl yn darparu amryw o opsiynau ar gyfer unigolion sydd angen gofal 24 awr. Mae'r rhain yn cynnwys lleoliadau tymor byr, dros dro a pharhaol. Mae amrywiol opsiynau o ran gofal preswyl ar gael, gan ddibynnu ar anghenion yr unigolyn. Mae Ceredigion yn rhedeg pum cartref gofal preswyl ei hun (Mawrth 2023) ac mae'n comisiynu nifer o gwmnïau preifat yng Ngheredigion a rhai ymhellach i ffwrdd.

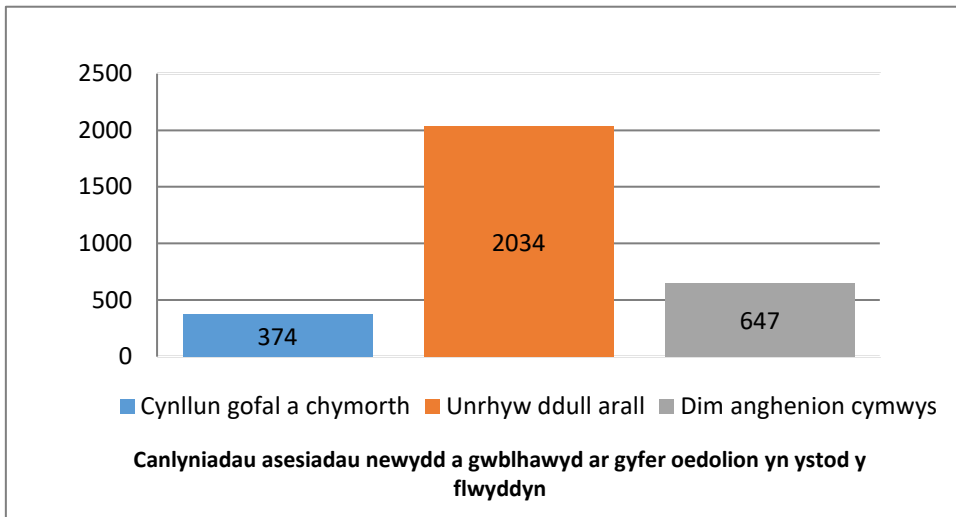
Cyngor a Chymorth i Oedolion

Dechreuodd y CYNLLUN PEILOT O RAN YR OEDI YN ACHOS LLWYBRAU GOFAL ym mis Tachwedd 2022 a dyma oedd dechrau'r fframwaith newydd ar gyfer adrodd ynghylch oedi wrth drosglwyddo gofal o ysbyty, trefn a oedd wedi'i hatal ar ddechrau'r pandemig. Bydd oedi yn achos llwybrau gofal yn digwydd pan fydd claf mewnol yn defnyddio gwely un o ysbytai'r GIG, ac er ei fod yn barod i symud ymlaen i'r cam gofal nesaf, mae'n cael ei atal rhag gwneud hynny am un neu fwy o resymau. Y diffiniad diwygiedig ar gyfer cofnodi oedi yw:

“unrhyw glaf a oedd yn barod yn glinigol i ddychwelyd adref neu symud ymlaen i'r cam nesaf o ofal a brofodd oedi o fwy na 48 awr wrth drosglwyddo”

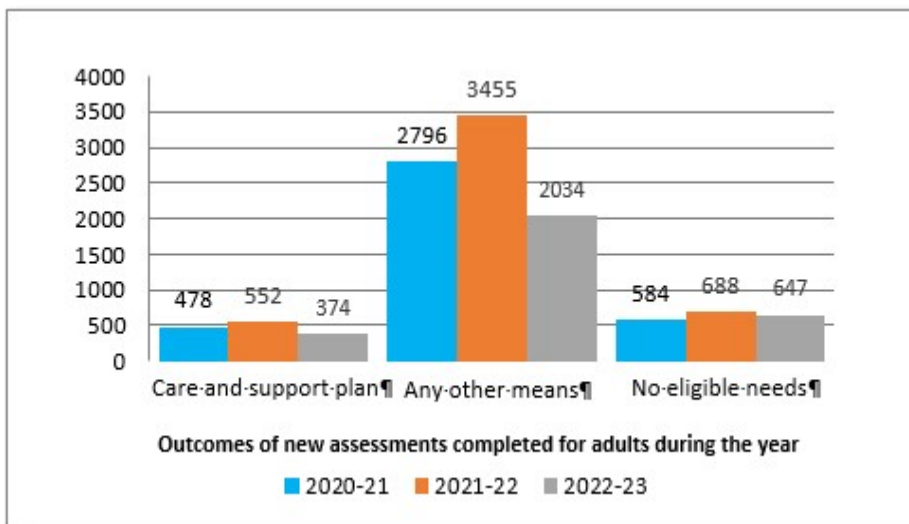
Bu gostyngiad bach yn nifer yr achosion o oedi wrth ryddhau rhwng 2021-22 a 2022-23. Nid oedd y ffigurau wedi dychwelyd i'r hyn a oeddent yn y cyfnod cyn y pandemig a'r rheswm am hyn oedd y newid yn y diffiniad ynghylch 'oedi wrth drosglwyddo gofal' a'r modd y mae hyn yn cael ei adrodd. Mae'r llif o ran rhyddhau cleifion wedi gwella oherwydd bod mwy o gapasiti o fewn y gwasanaethau

gofal cartref ac ailalluogi lle bo modd i'r rheiny sydd ag anghenion llai cymhleth gael eu rhyddhau yn fwy sydyn gan fod cefnogaeth ar gael. Mae'r gwelyau cam i lawr yng Nghartref Tregerddan hefyd wedi cefnogi'r rheiny sydd wedi'u rhyddhau ac sydd angen cymorth 24 awr wrth iddynt wella o salwch difrifol. Caiff y person ei ryddhau i'r gwely cam i lawr am gyfnod o hyd at 6 wythnos. Mae hyn wedi caniatáu i asesiadau gael eu gwneud ar ôl i'r person wella'n llawn a dangos eu bod yn medru cyflawni dyletswyddau hyd eithaf eu gallu.

Pan fydd angen cynngor a chymorth ar oedolion, caiff yr holl atgyfeiriadau newydd i'r awdurdod eu hanfon ymlaen i wasanaeth brysbennu ac asesu integredig y Porth Gofal. Mae gan y Porth Gofal wasanaeth brysbennu integredig ar y cyd â Bwrdd Iechyd Hywel Dda. Mae'r gwasanaeth brysbennu integredig yn cynnwys uwch weithiwr cymdeithasol, nyrs,

therapydd galwedigaethol a ffisiotherapydd. Bydd y gweithwyr hyn yn cynnal asesiadau holistaidd sy'n gymesur gan ganolbwyntio ar fesurau atal ac ymyrraeth gynnar a fydd yn lleihau'r angen am ofal a chymorth statudol hirdymor.

- Ystyr 'unrhyw ddull arall' yw'r canlyniadau cenedlaethol eraill ar gyfer asesiadau nad ydynt yn ymwneud â 'chynlluniau gofal a chymorth' neu 'unrhyw anghenion cymwys'.
- Nid oes unrhyw anghenion gofal a chymorth i'w diwallu. = Nid oedd unrhyw anghenion cymwys i'w diwallu.
- Gellir diwallu anghenion trwy ddarparu gwybodaeth, cynngor a chymorth. = Roedd

modd diwallu'r anghenion trwy ddulliau eraill.

- Gellir diwallu'r anghenion trwy ddarparu gwasanaethau ataliol. = Roedd modd diwallu'r anghenion trwy ddulliau eraill.
- Gall anghenion gael eu diwallu, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, gan yr unigolion eu hunain (gyda neu heb gymorth gan eraill). = Roedd modd diwallu anghenion trwy ddulliau eraill.

- Gall materion eraill gyfrannu at gyflawni'r canlyniadau personol, neu fel arall ddiwallu'r anghenion. = Roedd modd diwallu anghenion trwy ddulliau eraill.
- Dim ond trwy gynllun gofal a chymorth, neu gynllun cymorth (lle bo'r anghenion yn gymwys) y gellir diwallu anghenion. = Dim ond gyda chynllun gofal a chymorth yr oedd modd diwallu anghenion.

Porth Gofal yw hwb integredig Ceredigion ar gyfer gwneud penderfyniadau, pennu lefel yr angen ym mhob achos a sicrhau'r canlyniadau gorau i'r unigolion hynny. Mae Porth Gofal wrth galon gwasanaethau sy'n sicrhau bod trigolion yn derbyn yr ymyrraeth sydd orau ar gyfer eu hanghenion, neu eu bod yn cael eu cyfeirio at gymorth cynnar neu wasanaethau arbenigol.

Amcanion Porth Gofal yw:

- bod oedolion yn aros yn eu cymuned a'u cartref eu hunain, gan fod mor annibynnol â phosib a gwella eu sefyllfa iechyd a'u hansawdd bywyd.

Yr hyn y mae Porth Gofal yn ei gynnig:

- Gwasanaeth ymatebol i drigolion Ceredigion.
- Asesiad o anghenion ar sail cryfderau gan ganolbwyntio ar ddewis a rheolaeth y defnyddiwr gwasanaethau drwy ddefnyddio fframwaith Arwyddion Diogelwch.
- Gostyngiad yn yr amser y mae gweithwyr Gofal Cymdeithasol yn ei dreulio ar benderfynu a yw person yn gymwys am wasanaethau statudol.
- Gwasanaeth sy'n cydymffurfio â'r gyfraith ac sy'n bodloni gofynion statudol y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.
- Gwasanaeth diogel sy'n nodi dinasyddion bregus sy'n agored i risg, ac sy'n ymateb yn effeithiol.

Yr hyn y mae Porth Gofal yn ei gyflawni:

- Darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth am wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol i oedolion yn y gymuned, sy'n gwella'r cyswllt rhwng pobl a'u cymunedau.
- Annog dull cytbwys o asesu anghenion gan sicrhau bod dinasyddion wrth galon y sgysiau, y penderfyniadau a'r sgwrs "beth sy'n bwysig".
- Brysbennu atgyfeiriadau yn amlddisgyblaethol er mwyn nodi'r gweithiwr proffesiynol cywir i ymateb e.e. ffisiotherapydd, therapydd galwedigaethol neu weithiwr gofal cymdeithasol, i sicrhau'r ymateb iawn ar yr adeg iawn.
- Darparu asesiad mwy cyson a chydlynus o ofal a chymorth.
- Gwella llif y wybodaeth rhwng gwasanaethau gan arwain at benderfyniadau cyflymach ynghylch anghenion pobl a'r cymorth iddynt.
- Llai yn mynd i'r ysbyty drwy ddarparu gwasanaeth ailalluogi ymatebol a chyflym.
- Darparu gwasanaeth mewngymorth i leihau oedi wrth drosglwyddo gofal drwy ryddhau pobl o'r ysbyty yn amserol.
- Ymrwymo i weithio'n integredig gyda phwyslais ar adsefydlu cadarnhaol i'r dinasyddion.

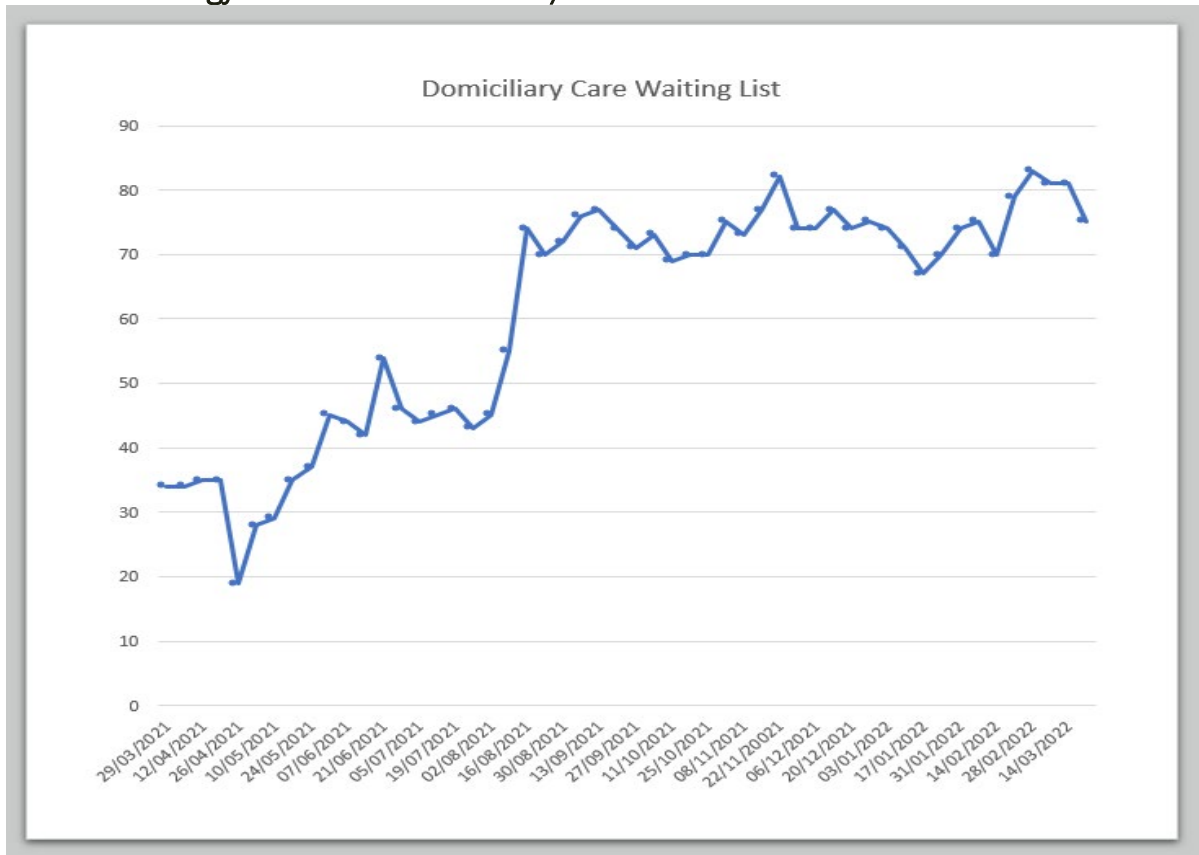
Mae pobl yn parhau i dderbyn cyngor arbenigol ar yr adeg y daw'r atgyfeiriad i law ac mae model arwyddion diogelwch yn cael ei ddefnyddio fel rhan o'r sgysiau gyda'r unigolion gan ganolbwyntio ar gryfderau a gwytnwch y person. Yn ystod y broses o gwblhau asesiad cymesurol, darperir gwybodaeth a chyngor a cheir trafodaethau ynglŷn ag adsefydlu gan fod Porth Gofal yn cydweithio'n agos â gwasanaethau therapi. Mae hyn wedi golygu ein bod wedi medru cau nifer o atgyfeiriadau yn dilyn asesiad cymesurol gan fod gwybodaeth, cyngor a chymorth wedi'u darparu, atgyfeiriadau wedi'u gwneud i'r trydydd sector neu fod yr achos wedi'i isgyfeirio i gymorth therapi ar gyfer

adsefydlu. Os yw'n ymddangos bod gan rywun anghenion mwy cymhleth, caiff asesiad gofal cymdeithasol ei gynnal lle bydd gweithiwr yn gwneud asesiad cynhwysfawr. Yn dilyn yr asesiad hwn, mae'n bosib y bydd y canlyniadau'r un fath ac yn dilyn cymorth ataliol megis galluogi, mae'n bosib y bydd yr unigolion dan sylw wedi adennill eu hannibyniaeth ac ni fydd angen cynllun gofal a chymorth arnynt ac ni fydd angen darparu gwasanaeth hirdymor ar eu cyfer.

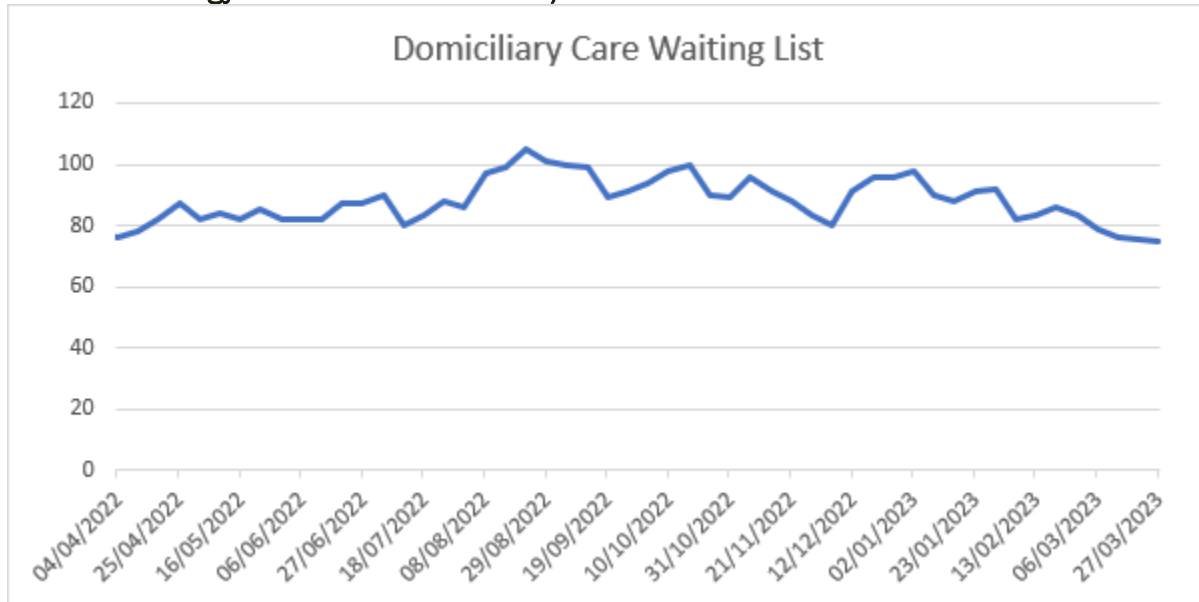
Darparu Gofal Cartref

Yn ystod y cyfnod rhwng 04-04-2022 a 27-03-2023, amrywiodd nifer y bobl a oedd yn aros am ofal cartref rhwng 70 a 105.

Rhestr Aros ar gyfer Gofal Cartref - 2021/2022

Rhestr Aros ar gyfer Gofal Cartref - 2022/2023

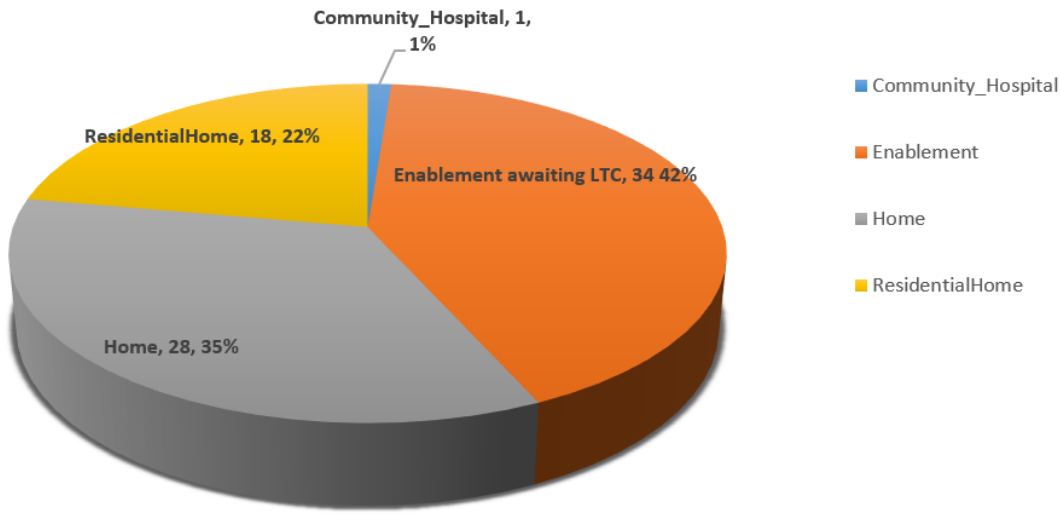
Yn ôl y darparwyr, roedd y broses o recriwtio staff newydd wedi parhau'n sefydlog ond yn anffodus roeddent yn colli rhai staff yn yr un modd. Roedd y ffigwr net o ran colli / ennill staff ar draws y darparwyr yn aml yn negyddol. Roedd y staff yn nodi amrywiol resymau dros adael y gwasanaeth. Un o'r prif resymau oedd y ffaith nad oeddent yn medru parhau i dalu'r gost o redeg cerbyd. Hefyd, ymhlith y rhesymau eraill a roddwyd oedd tâl isel; y ffaith nad oeddent yn addas ar gyfer gwaith gofal (effaith ar iechyd corfforol/meddwl), costau gofal plant anfforddiadwy ac effaith Covid 19.

Cafodd y trafodaethau yn y cyfarfodydd rheolaidd rhwng y darparwyr a'r Cyngor Sir a'r trafodaethau yn ystod y sesiynau galw heibio anffurfiol a gynhaliwyd dros yr haf, gan gynnwys yr holl bryderon ac ymholiadau a godwyd, eu rhannu a'u gwyntyllu ar y lefel uchaf gan gynnwys y Prif Weithredwr. Cafodd y darparwyr sicrwydd bod eu lleisiau yn cael eu clywed ar y lefelau uchaf.

Mae'r graff isod yn dangos nifer y bobl a oedd yn derbyn gofal cartref yn **2022**.

Cafwyd gostyngiad yn nifer y bobl a oedd yn derbyn gofal cartref yn y cyfnod rhwng mis Mawrth 2021 a mis Mawrth 2022 ac arhosodd y ffigurau yn go debyg yn ystod ail hanner y flwyddyn, sef o gwmpas tua 277.

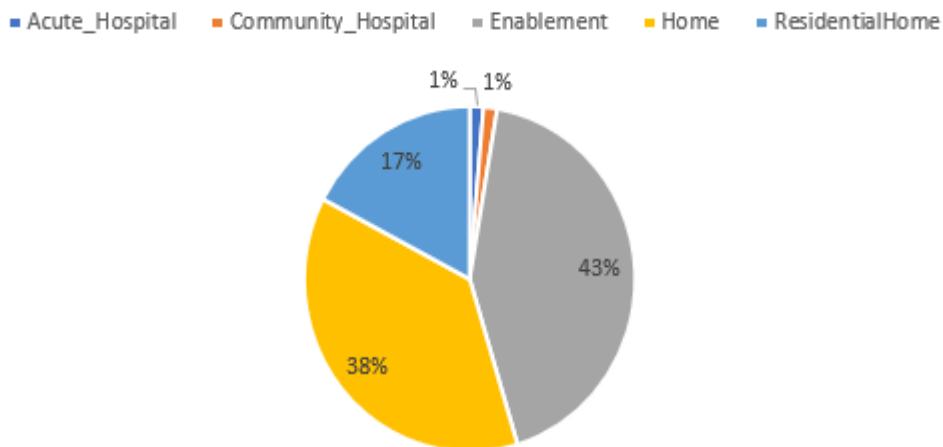
Total people awaiting dom care - snapshot as of 2022-03-14

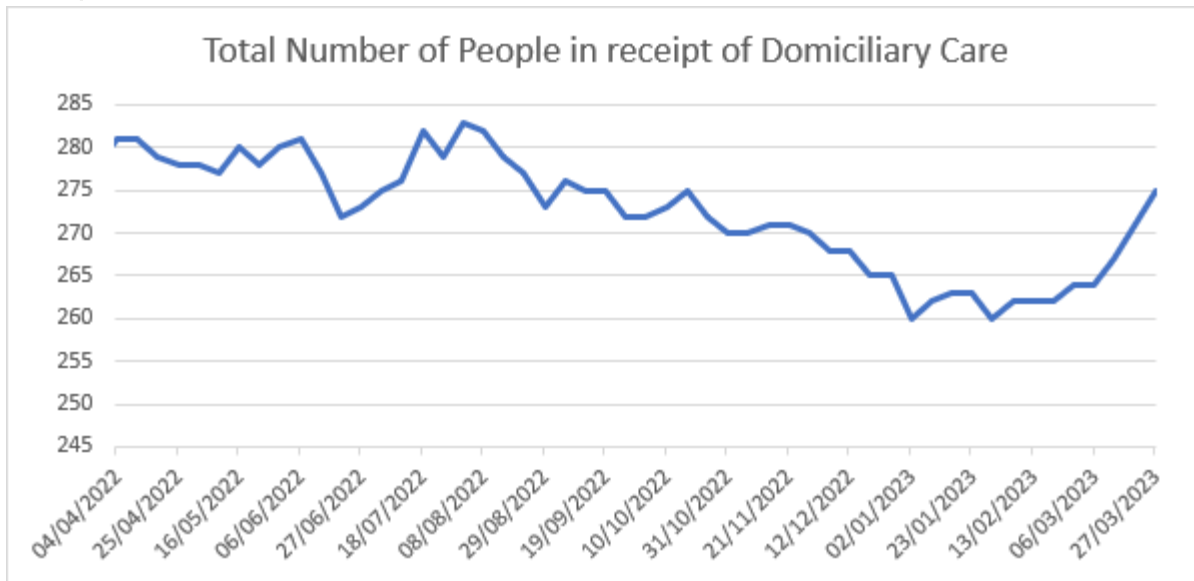
Mae'r graff isod yn dangos nifer y bobl a oedd yn derbyn gofal cartref yn **2023**:

Roedd cyfanswm nifer y bobl a oedd yn derbyn gofal cartref wedi aros yn sefydlog sef tua 277 yn y cyfnod rhwng mis Mawrth 2022 a Rhagfyr 2022 ond roedd y cyfanswm wedi cwmpo i gyfartaledd o 265 yn chwarter olaf y flwyddyn.

Total people awaiting dom care - snapshot on 27/03/2023

2022/2023

	Cyfanswm yr oriau o ofal cartref a brynwyd gan y sector annibynnol	Unigolion sy'n derbyn gofal wedi'i gomisiynu
2017/2018	239470.73	551
2018/2019	241300.18	571
2019/2020	234499.18	540
2020/2021	209780.61	487
2021/2022	192088.00	278
2022/2023	187068.4	275

Tîm Galluogi 2022/2023

2022/23	Cyfanswm yr atgyfeiriadau	Galluogi	Hirdymor	Wedi cau	Wedi cychwyn
Ebrill-22	60	41	19	15	45
Mai-22	43	28	15	18	25
Mehafin-22	40	29	11	18	22
Gorffennaf-22	54	41	13	26	28
Awst-22	57	36	21	34	23
Medi-22	35	20	15	6	29
Hydref-22	48	33	15	18	30
Tachwedd-22	33	22	11	12	21
Rhagfyr-22	27	19	8	16	11
Ionawr-23	42	28	14	16	26
Chwefror-23	52	42	10	33	19
Mawrth-23	23	27	6	4	19
CYFANSWM	514	366	158	216	298

Rydym yn parhau i fwynhau perthynas waith dda â'r darparwyr sy'n rhoi sail dda i ni adeiladu arni. Mae hyn yn caniatáu i ni weithio'n agos â'r farchnad drwy'r cyfan. Mae'r darparwyr yn parhau i roi gwybod bod eu cyfarfodydd rheolaidd gyda Chyngor Sir Ceredigion yn fuddiol ac yn llawn gwybodaeth. Gall y darparwyr godi materion pwysig a gellir nodi tueddiadau a'u huwchgyfeirio pan fydd angen gan sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed yn rhanbarthol.

Mae gennym nifer o ardaloedd anghysbell a diarffordd lle mae'n anodd iawn caffael gofal. Er mwyn rhyddhau'r pwysau mewn rhai meysydd a chynorthwyo â'r broses o ryddhau cleifion o ysbytai, rydym yn parhau i ddefnyddio ein tîm Galluogi mewnol i gefnogi â'r gwaith o ddarparu gofal cartref gan bontio rhwng yr achosion hirdymor a'r sawl sy'n cael eu rhyddhau o ysbytai.

Ar 27/03/2023, roedd 12 o ddarparwyr a oedd wedi'u comisiynu yn darparu tua 3943.88 awr o ofal bob wythnos. Roedd gwasanaeth galluogi mewnol Cyngor Sir Ceredigion yn cefnogi 36 o bobl ag anghenion gofal hirdymor.

Yn gyffredinol, mae ein darparwyr gofal cartref wedi gallu cydweithio i sicrhau bod y gwasanaeth yn cael ei ddarparu mewn rhannau o'r sir. Mae sawl un o'n darparwyr yn cynnig gwasanaethau gofal yn sir Benfro, sir Gaerfyrddin a Phowys ac maent yn gallu llanw'r bylchau yn eu rotas ar draws ffiniau'r siroedd.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd

Ar draws y Gwasanaeth Llesiant Gydol Oes, rydym wedi parhau i gydweithio â'r Gwasanaeth Ysgolion a'r asiantaethau sy'n bartneriaid i gefnogi plant bregus a'u teuluoedd. Ein hamcan yw ymyrryd a darparu cymorth cynnar ar y cyfle cyntaf. Rydym wedi nodi bod anghenion teuluoedd bregus bellach yn fwyfwy cymhleth yn sgil y pandemig ac effaith yr argyfwng costau byw.

Mae nifer y plant ar Gofrestr Amddiffyn Plant Ceredigion wedi codi'n raddol yn ystod 2022-23 ac erbyn diwedd y flwyddyn, roedd 52 o blant ar y gofrestr. Ar ddiwedd blwyddyn 2021-22, 45 o enwau oedd ar y gofrestr. Yn dilyn y pandemig, mae cymdeithas unwaith eto yn fwy agored ac rydym wedi medru gweld mwy o blant a chael mynediad atynt. Serch hynny, mae'r pwysau a roddwyd ar y teuluoedd yn ystod y cyfnod hwnnw yn parhau i effeithio arnynt. Ymhlith y categorïau risg a nodwyd fwyaf aml oedd cam-drin domestig, iechyd meddwl rhieni a chamddefnyddio sylweddau neu niwed emosiynol /seicolegol.

Erbyn 31 Mawrth 2023, roedd nifer y plant sy'n derbyn gofal wedi cynyddu i 132. Mae hyn yn cymharu â 101 ar ddiwedd y flwyddyn ddiwethaf. Rydym yn monitro'r cynnydd hwn yn agos er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i weithio gyda'r teulu cyfan fel ffordd o sicrhau bod modd iddynt gael eu hail-uno'n ddiogel, lle bynnag bo hynny'n bosibl. Os nas oes modd i'r plant hynny fod yn ddiogel gartref gyda'u teulu, fel rhieni corfforaethol cyfrifol, rydym yn gwneud ein gorau glas i'w cefnogi a'u harwain nhw.

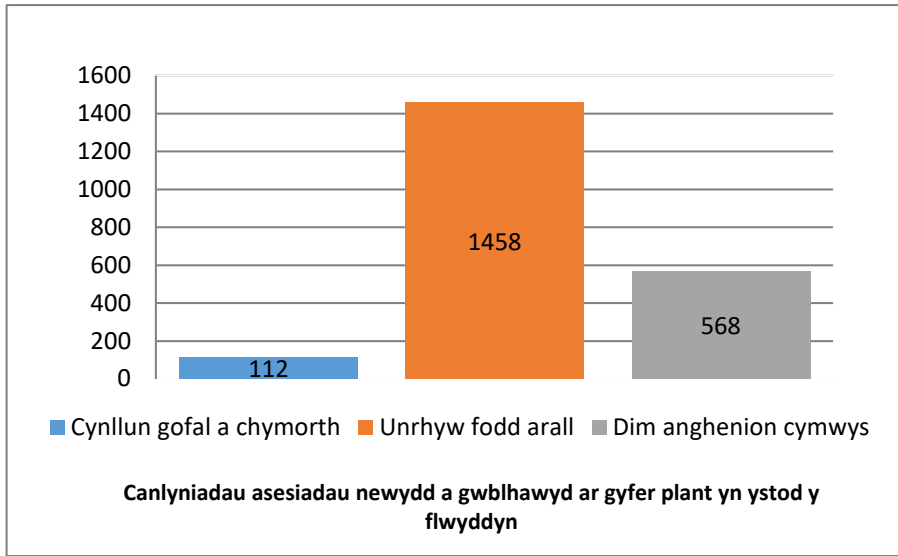
Yn ystod 2022-23, cafwyd cynnydd yn nifer y plant ar eu pen eu hunain a gyfeiriwyd at Geredigion drwy'r Cynllun Trosglwyddo Cenedlaethol a oedd yn ceisio lloches. Mae hyn wedi cyfrannu at y cynnydd mawr yn nifer y plant sydd yn ein gofal.

Mae diffyg lleoliadau addas ar gyfer plant sy'n derbyn gofal wedi bod yn thema gyson yn lleol fel y bu ar draws Cymru. Ein hamcan yw lleihau ein dibyniaeth ar y ddarpariaeth 'sy'n gwneud elw' drwy ganolbwyntio ar opsiynau lleol o ansawdd da sy'n gost-effeithiol. Rydym wedi dechrau ar y gwaith o ehangu a datblygu ein lleoliad mewnol ein hunain a chefnogi adnoddau i sicrhau bod plant a phobl ifanc yng Ngheredigion yn aros yng Ngheredigion gan fod yn agos at eu teulu, eu hysgol a'u cymuned leol.

Rydym yn datblygu darpariaeth o ran gofal preswyl a llety â chymorth ac rydym yn dwysáu ein hymdrechion i recriwtio gofalwyr maeth lleol.

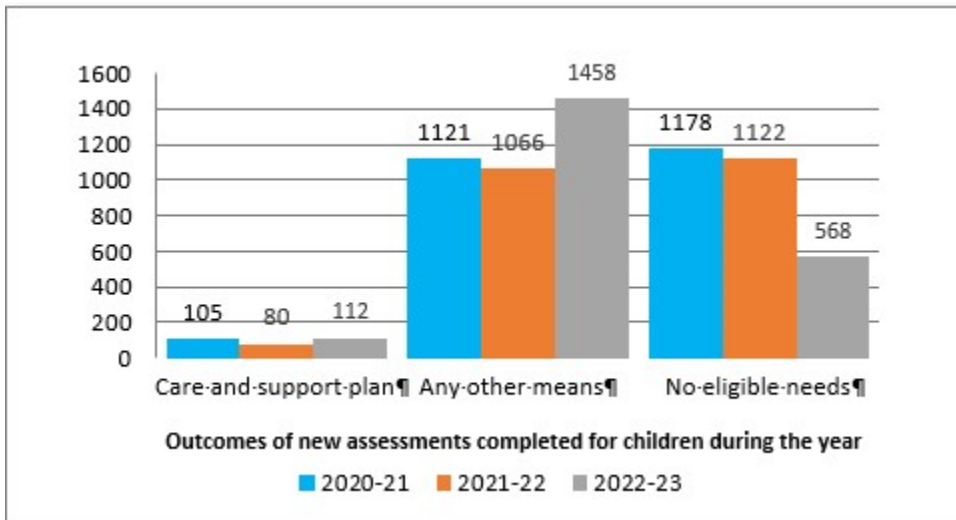
Fel bob amser, mae ein gweithlu a'n gofalwyr maeth wedi bod yn ddiwyd iawn gan gynnig cefnogaeth arbennig i blant a'u teuluoedd gan wneud llawer mwy na'r hyn yr ydym yn ei ddisgwyl ohonynt, ac rydym yn hynod ddiolchgar iddynt am hyn.

Canlyniad yr Asesiadau

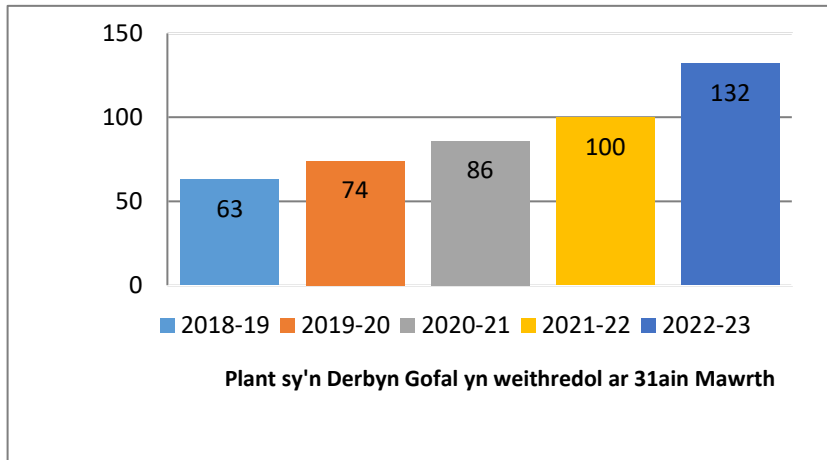
Cwblhawyd 2,138 o asesiadau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, y mwyafrif llethol angen cyngor a chymorth yn hytrach nag unrhyw Gynllun Gofal a Chymorth ffurfiol. Mae Cyngor Ceredigion wedi datblygu Asesiad Cymesuroi, sy'n ein galluogi i ddefnyddio un ffurflen ar gyfer ymholiadau y gellir eu datrys trwy gyngor, fodd bynnag os canfyddir trwy sgwrs bod angen cymorth i deulu yna gellir cofnodi'r penderfyniad hwn. Yna

gellir defnyddio'r wybodaeth i gefnogi asesiad llawnach o anghenion plentyn heb i deuluoedd orfod ailadrodd gwybodaeth y maent wedi'i rhoi.

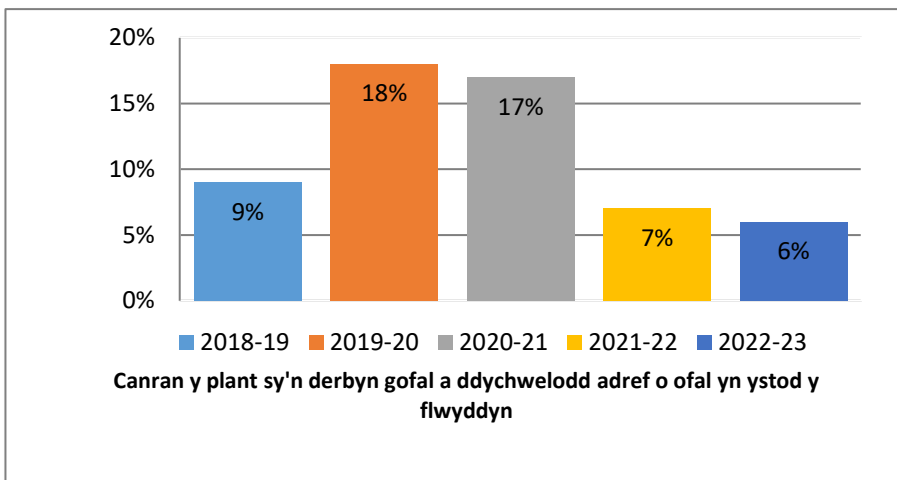
Mae tystiolaeth glir o fwy o alw ac ochr yn ochr â hyn, cynnydd mewn cymhlethdod. Nid yw hyn o reidrydd yn cael ei adlewyrchu yn y siart ond mae nifer yr asesiadau newydd lle na nodwyd dim anghenion cymwys wedi haneru o gymharu â blynyddoedd blaenorol.

Plant sy'n Derbyng Gofal

Mae nifer y Plant sy'n Derbyng Gofal yn parhau i gynyddu ac yn ogystal â'n plant o Geredigion rydym bellach yn rhan o'r cynllun trosglwyddo cenedlaethol ar gyfer plant ar eu pen eu hunain yn ceisio lloches. Mae'r niferoedd cynyddol yn golygu bod llawer o'n plant yn byw y tu allan i Geredigion. Mae hyn oherwydd bod lleoliadau'n gyfyngedig yng Ngheredigion a dim lleoliadau preswyl yn y sir. Mae daearyddiaeth Ceredigion

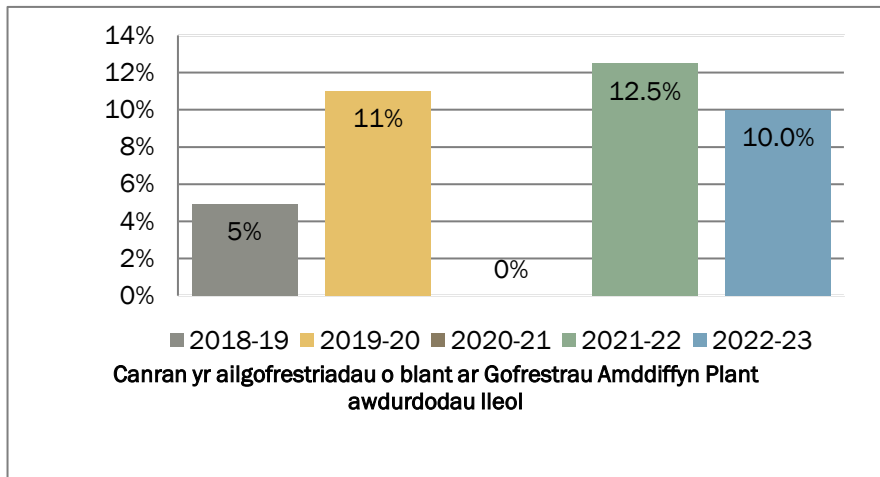
yn aml yn golygu hyd yn oed gyda phlant mewn awdurdodau lleol cyfagos eu bod yn dal yn ddigon agos i fynychu eu hysgol a bod yn rhan o'u cymuned. Mae gwaith wedi'i wneud ar ryddhau gorchmynion gofal gan fod nifer o blant yn cael eu lleoli gydag aelodau'r teulu ac yn ffynnu fel y gallwn ryddhau gorchmynion gofal yn hyderus.

Mae canran y plant sy'n cael eu dychwelyd adref yn parhau'n isel, a esbonnir hyn gan nifer o ffactorau o'r penderfyniad i ddod â phlant i mewn i ofal yw'r un cywir. I'r cymhlethdod o amgylch anghenion rhieni ac er mwyn sefydlu sefydlogrwydd i blant, nid yw'r amserlen ar gyfer rhieni yn gwneud y newidiadau gofynnol yn cyd-fynd ag anghenion y

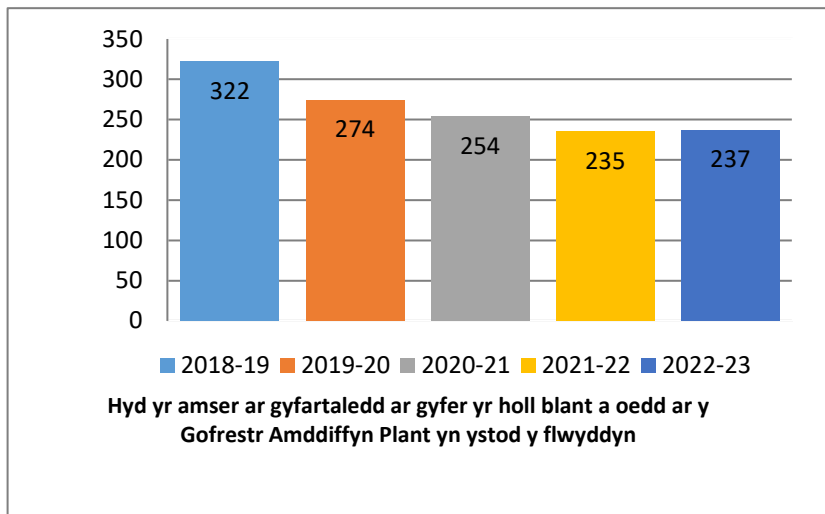
plentyn.

Y Gofrestr Amddiffyn Plant

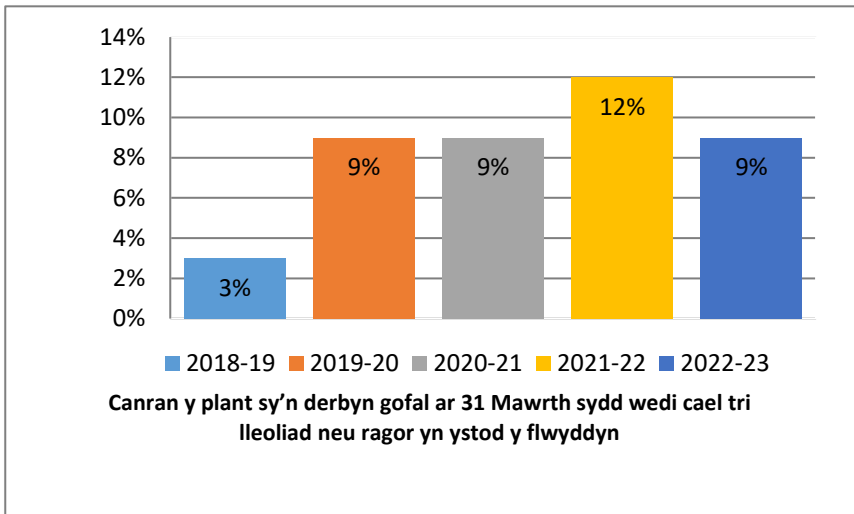

Bu gostyngiad bach o 12.5% yn 20-21 i 10.0% yn 22-23 mewn perthynas ag ailgofrestru plant ar Gofrestr Amddiffyn Plant yr awdurdod lleol. Ers i gyfyngiadau COVID gael eu codi'n llawnach yn y cyfnod 2021-22, a bod plant/pobl ifanc yn dychwelyd i addysg a bod gan asiantaethau allanol fwy o gysylltiad â phlant/pobl ifanc, cafwyd canran uchel o ailgofrestriadau ac roedd yna

deuluoedd mwy o faint penodol lle'r oedd nifer neu'r holl blant o fewn un teulu yn cael eu hailgofrestru. Bu gostyngiad bach yng nghanran yr ail-gofrestriadau yn ystod 22-23, ond mae'n dal yn uchel ac mae gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â hyn ac i sicrhau pan fydd plant yn cael eu tynnu oddi ar y gofrestr, bod y newidiadau a wneir yn y teulu a chan y teulu yn fwy cynaliadwy. Hefyd, mae mwy o fynediad at gymorth cam i lawr i blant a theuluoedd, a fyddai'n atal yr angen i ailgofrestru.

Yn ystod y cyfnod 2022-23 roedd yn fwy posibl gweithio gydag asiantaethau partner i gymryd camau gyda phlant a theuluoedd a oedd wedi bod ar y gofrestr am gyfnod hwy, ac mae hyn wedi arwain at ostyngiad yn yr amser y mae plant wedi bod ar y gofrestr amddiffyn plant mewn perthynas â 2020-21 ond cynnydd bach o 21-22. Fodd bynnag, mae cymhlethdod achosion a lefel y risg gyffredinol i blant a gyflwynir yn dal yn uchel ac yn golygu bod plant ar y gofrestr am gyfnod hwy.

Plant sy'n derbyn gofal – sefydlogrwydd lleoliadau

Mae nifer y plant sy'n profi 3 lleoliad neu ragor yn parhau i fod yn rhy uchel, er bod gostyngiad o'r llynedd ac yn ôl i ganran blynyddoedd blaenorol mae'n faes sydd angen mwy o waith. Mae'r nifer cyfyngedig o leoliadau ynghyd â lleoli plant hŷn ag anghenion cymhleth yn aml yn golygu bod angen nifer o leoliadau cyn y gellir dod o hyd i leoliad hirdymor addas i blentyn.

Mae hyfforddiant ychwanegol gyda gofawyr maeth er mwyn rhoi'r sgiliau iddynt i ddiwallu

anghenion plant ac yn ein cyfarfodydd paru rydym yn nodi rhai o'r heriau yr ydym yn ymwybodol ohonynt. Mae'r galw ar leoliadau yn enwedig lleoliadau maeth wedi arwain yn gynyddol at lai o gynigion i blant iau fyth a fyddai wedi cael eu rhoi mewn gofal maeth yn awtomatig o'r blaen. Rydym yn aml yn gorfod defnyddio lleoliadau preswyl ac yna unwaith yr ydym yno, yn negodi i ddod o hyd i leoliad maeth. Gall hyn ochr yn ochr â lleoliad brys wedyn gyfrannu at y ffigur o 3 lleoliad.

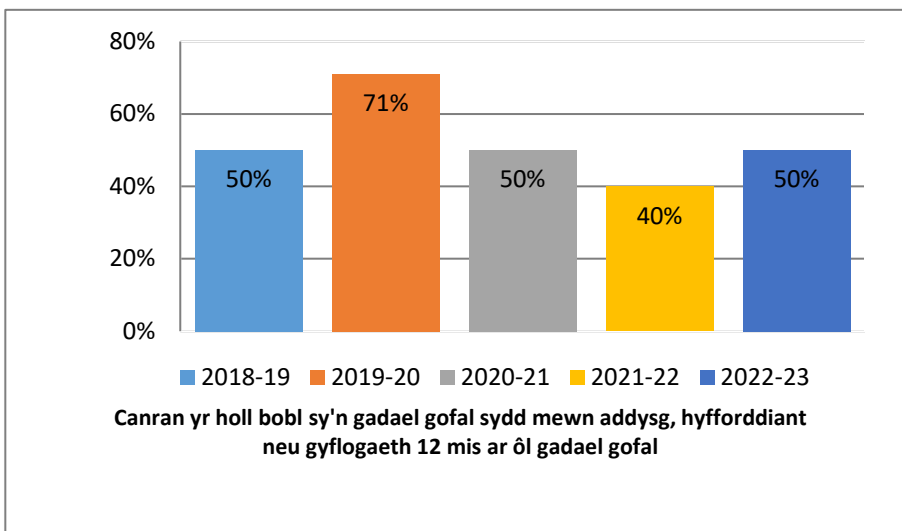
Mae angen mwy o hyfforddiant i staff o fewn lleoliadau preswyl gan fod gennym ystod o ddarparwyr a'n profiad, ac mae gofal plant yn amrywio yn enwedig o ran sut maent yn ymateb i ymddygiad heriol. Rydym yn ceisio comisiynu darparwyr sy'n ystyriol o drawma ac sy'n defnyddio dull adferol o weithredu, fodd bynnag mae'r farchnad ofal yn golygu bod y galw yn fwy na'r ddarpariaeth, felly mae'r opsiynau'n gyfyngedig iawn wrth ddod i nodi lleoliadau.

Yr hyn sy'n gadarnhaol i'n plant yw bod gan y mwyafrif o Blant sy'n Derbyn Gofal un lleoliad ac ar y cyfan mae'r mwyafrif helaeth o blant yn parhau i fod wedi ymgartrefu yn eu lleoliadau, fodd bynnag mae angen canolbwyntio o hyd ar y rheini sy'n ansefydlog am ba bynnag reswm.

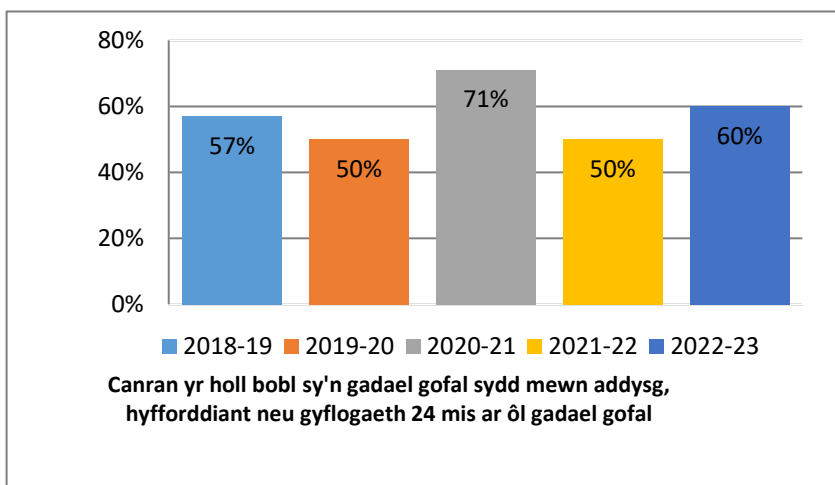
Pobl Ifanc sy'n Gadael Gofal

Mae gadael gofal yn derm a ddefnyddir i gyfeirio at grŵp o blant sydd rhwng 16 a 18 oed ac sydd wedi bod mewn gofal o'r blaen ond nad ydynt bellach yn "derbyn gofal" yn gyfreithiol gan yr Awdurdod Lleol. Pan fydd plant yn gadael gofal, mae dyletswydd arnom o hyd i gynorthwyo'r bobl hyn tan eu bod yn 21 oed, neu'n 25 oed os ydynt mewn addysg llawn amser neu os oes anabled ganddynt.

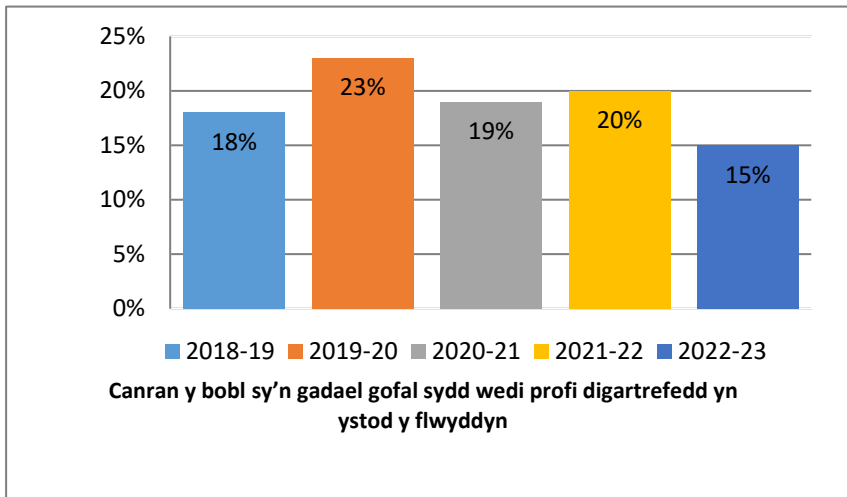
Mae Ymgynghorwyr Personol sy'n gweithio gyda gweithwyr proffesiynol eraill yn gweithio'n galed i sicrhau bod y plant sy'n gadael gofal mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth. Mae'n bwysig bod y bobl ifanc hyn yn gallu cael y sgiliau i fynd â nhw i fyd oedolion. Mae'r heriau i'r plant hyn yn fwy na'r plant hynny o deuluoedd sefydlog a chefnogol, sy'n wynebu anawsterau i gael gwaith neu addysg yn yr un modd.

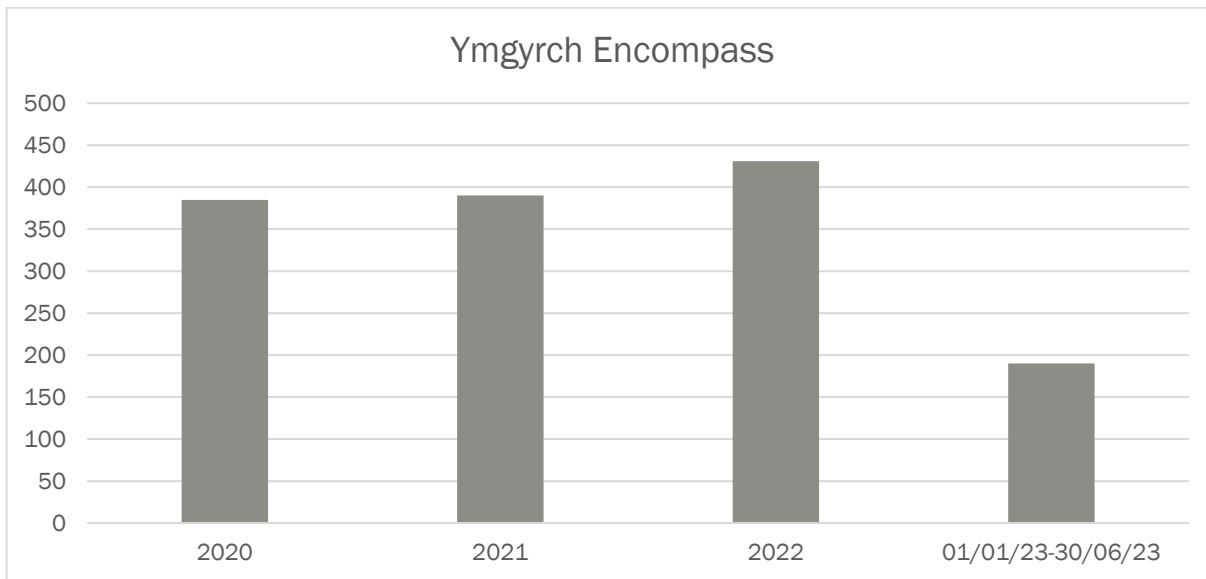
Mae'n braf gweld canran y bobl ifanc sy'n parhau mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth. Rydym yn ariannu cymorth ymarferol i'r bobl ifanc hyn gan ddefnyddio Grant Dydd Gŵyl Dewi.

Mae darpariaeth tai ar gyfer pob person ifanc yn her ond yn fwy felly i'n pobl sy'n gadael gofal nad oes ganddynt rieni cefnogol sefydlog yn aml. Mae gwaith yn mynd rhagddo i wella'r ddarpariaeth ar gyfer pobl sy'n gadael gofal gyda'n gwasanaeth tai a darparwyr tai. Mae'r bobl ifanc yn cael eu cefnogi pan fo methiant o ran tai, gall hyn yn aml fod oherwydd perthnasoedd yn chwalu, diweithdra a phroblemau y tu hwnt i reolaeth y person ifanc. Mae'r fenter Pan Fydda i'n Barod wedi rhoi cymorth ychwanegol i bobl ifanc sy'n cyrraedd 18 oed ac yn gallu byw gyda'u gofaluwr maeth fel lletywyr nes eu bod yn barod i bontio i annibyniaeth.

Ymgyrch Encompass

Daeth Ymgyrch Encompass yn fyw yng Ngheredigion ym mis Tachwedd 2019. Mae wedi bod yn gweithio'n gyson dda ers ei lansio, gan rannu gwybodaeth bob dydd gydag Ysgolion (neu wrth i hysbysiadau ddod i law). Cafwyd rhai hysbysiadau o bryd i'w gilydd ynghylch teuluoedd gan awdurdodau cyfagos ar y ffin â Cheredigion, ond mae'r wybodaeth hon hefyd yn cael ei hanfon ymlaen fel y bo'n briodol. Ers y cyfnod clo, mae rhannu gwybodaeth wedi newid o alwadau ffôn i e-byst, ac yna diwygiwyd y Protocol Rhannu Gwybodaeth i ddarparu ar gyfer hyn. Fodd bynnag, nodir nad yw'r hysbysiad e-bost llawn yn cael ei rannu ag ysgolion yn ei gyfanrwydd, mae pob adroddiad yn cael ei olygu i gynnwys manylion y dioddefwr/troseddwr honedig yn unig. Manylion y plant, a oeddent yn bresennol ai peidio, amser/dyddiad a chrynodeb o'r digwyddiad. Mae ysgolion yn cael eu briffio'n llawn ynghylch y gwasanaethau cymorth sydd ar gael i blant sydd wedi dod i gysylltiad â digwyddiadau naill ai yn eu cartrefi, neu o fewn eu perthnasoedd eu hunain, gan gynnwys Sbectrwm (Hafan Cymru) a Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru. Er mwyn sicrhau bod Ysgolion yn cadw golwg lawn ar ddiogelwch a lles eu disgyblion, mae Gwasanaeth Diogelu'r Ysgol yn parhau i rannu hysbysiadau hefyd drwy gydol gwyliau'r ysgol, felly nid yw wedi'i gyfyngu i amser tymor yn unig. Mae'r ffigurau yn y tabl uchod yn adlewyrchu nifer yr atgyfeiriadau a gafwyd, sy'n dangos cynnydd blynyddol ers 2020.

3. Sut mae pobl yn Llunio ein Gwasanaethau?

Mae Gwasanaethau Llesiant Gydol Oed Cyngor Sir Ceredigion wedi parhau i weithio ochr yn ochr â'r holl asiantaethau ac unigolion i wella a thrawsnewid ein gwasanaethau gyda'u mewnbyn. Rydym wedi ymgysylltu'n ffurfiol mewn partneriaeth a thrwy drefniadau rhanbarthol ar lefel sefydliadol gyda:

- Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
- Heddlu Dyfed Powys
- Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru
- Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
- Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol
- Arolygiaeth Gofal Cymru
- Archwilio Cymru
- Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
- Gofal Cymdeithasol Cymru
- Cymdeithas Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
- Gwasanaeth Mabwysiadu Canolbarth a Gorllewin Cymru

Ar lefel unigol rydym wedi hwyluso nifer o ymgynghoriadau ac adolygiadau i helpu i arwain a chyfrannu at ein cynlluniau i wella gwasanaethau ar:

- Ofal Cartref
- Cyfleoedd Dydd a Chyfleoedd Seibiant
- Arolygiad Gwerthuso Perfformiad Arolygiaeth Gofal Cymru
- Adolygiad Cyflym Amddiffyn Plant
- Cynllun Gweithredu Strategaeth Dementia Rhanbarthol
- Adolygiad Gofal Heb ei Drefnu Archwilio Cymru

Er mwyn sicrhau cyfranogiad rydym wedi helpu pobl i gael mynediad at ymgynghoriadau trwy:

- Gyfarfod â phobl wyneb yn wyneb â siaradwyr Cymraeg a Saesneg yn ôl yr angen
- Cyfarfod â phobl yn rhithwir
- Siarad â phobl ar y ffôn
- Fe wnaethom hwyluso arolwg ar-lein ac ar bapur. Roedd yr holl arolygon ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg yn ogystal ag mewn fformat hawdd ei ddeall.
- Anfonodd pobl wybodaeth ychwanegol atom fel adroddiadau trwy e-bost
- Fe wnaethom osod posterï o amgylch y gymuned mewn mannau y mae pobl yn ymweld â nhw
- Helpodd Cysylltwyr Cymunedol o'r Cyngor aelodau'r cyhoedd gyda'r arolwg

Credwn yn gryf fod y dull hwn o weithredu wedi hybu llais a rheolaeth i gymuned Ceredigion.

Yn ystod 2022-23 fe wnaethom barhau i ddarparu gwasanaethau eiriolaeth i grwpiau sy'n agored i niwed ac i ddadansoddi canlyniadau cynwion a sylwadau o ganmoliaeth am ein gwasanaethau.

Strategaeth Anabledd Dysgu 2018-2023 a Chynllun Gweithredu Gwella

Mae Ceredigion yn cymryd rhan weithredol yn y Grŵp Gwella Bywydau Rhanbarthol. Bob yn ail fis mae'r grŵp hwn yn cynnal cyfarfod busnes a chyfarfod sy'n cael ei arwain a'i gadeirio gan y *Dream Team*. Mae'r *Dream Team* yn grŵp o ddefnyddwyr gwasanaethau, a gefnogir gan *Pembrokeshire Peoples First*, sy'n cefnogi'r grŵp rhanbarthol yn weithredol, yn enwedig gyda'r defnydd o Gyllid Gofal Integredig.

Cafodd Gwasanaethau ar gyfer Plant Anabl, Atal a Throsglwyddo eu harolygu gan Arolygiaeth Gofal Cymru ym mhedwerydd chwarter 2019-2020. Cynhaliwyd arolygiad AGC ym mis Mawrth 2023 a edrychodd ar bob tîm yn y model Llesiant Gydol Oed.

Cynnydd ar y Cynllun Gweithredu

Sicrhau bod plant a'u teuluoedd yn gallu bod yn glir ynghylch pa gymorth y gallant ei gael, sut a phryd a ble.

- Mae gan rai staff lwythi achosion sy'n adlewyrchu'r model Llesiant Gydol Oed, ac mae eraill yn dal i fod yn eu rôl oedolyn/plentyn i raddau helaeth. Mae hyfforddiant yn cael ei ystyried ynghylch sut y gallwn gefnogi'r gweithlu i ddatblygu'r sgiliau a'r wybodaeth angenrheidiol i fod yn hyderus wrth weithio mewn ffordd Llesiant Gydol Oed.
- Mae'r wefan ar gyfer gwybodaeth am anableddau wedi'i chychwyn ond yn y dyddiau cynnar iawn y mae hyn, a'r gobaith yw y bydd hwn yn ganllaw hawdd i bobl weld lle gallant fynd i gael cymorth a fydd yn cynnwys dolenni i'r 3^{ydd} sector.

Paratoi a chefnogi staff i gwblhau a chofnodi asesiadau a chynlluniau gofal o ansawdd da sy'n bodloni'r holl ofynion statudol gan gynnwys anghenion cyfathrebu'r plentyn

- Mae goruchwyliaeth fisol staff ar waith i sicrhau ansawdd achosion byw.
- Defnyddio proffiliau 1-dudalen ar gyfer plant ar eu cofnod WCCIS.

Paratoi a chefnogi staff i nodi, asesu a rhoi cymorth pan fo angen i ofalwyr yn unol â gofynion statudol.

- Mae staff yn nodi gofalwyr ac yn cynnig asesiad o anghenion cymorth i ofalwyr
- Mae hyfforddiant staff ynghylch asesiadau gofalwyr wedi'i gwblhau.
- Bydd staff yn cofnodi'r rheswm dros wrthod asesiad gofalwr os yw hyn yn wir.
- Mae'r tîm yn gweithio'n agos gyda thîm y gofalwyr Gydol Oed a chymorth cymunedol i gyfeirio gofalwyr i'r cyfeiriad cywir.

Sefydlu'r Gofrestr Anabledd i gydymffurfio â gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a'i defnyddio i fod yn sail i ddatblygiad gwasanaethau yn y dyfodol a chomisiynu strategol.

- Mae'r gofrestr bellach yn fyw ac ar wefan Cyngor Sir Ceredigion i deuluoedd gofnodi eu data.
- Bydd hyn yn cael ei adolygu bob chwarter i nodi a llywio datblygiadau a gofynion gwasanaethau yn y dyfodol.

Gwell darpariaeth gwasanaethau ac ystod o wasanaethau cymorth sydd ar gael i blant anabl a'u teuluoedd yn unol â'u hanghenion.

- Mae ymgynghoriad cyhoeddus sy'n mynd rhagddo am seibiannau byr i weld beth yw anghenion defnyddwyr gwasanaethau Ceredigion. Gobeithir cyflawni hyn erbyn diwedd y flwyddyn.
- Mae DASH wedi cael y contract i gynnig penwythnosau seibiant i rai o'r bobl ifanc y nodwyd bod angen y ddarpariaeth hon arnynt. Effeithiwyd ar y ddarpariaeth seibiant oherwydd prinder staff.
- Bydd Ceredigion yn prynu rhagor o gyfleoedd seibiant oddi wrth DASH yn ôl y galw unwaith y bydd y nifer o benwythnosau a brynwyd dan gontract wedi dod i ben.
- Rydym wedi cyflogi 2 weithiwr prosiect yn y tîm i'w galluogi i wneud gwaith uniongyrchol a chynnig cymorth ymarferol pellach i unigolion a theuluoedd yn unol â'u hanghenion asesedig.

Mae'r Awdurdod Lleol a'r Bwrdd Iechyd yn cydweithio'n effeithiol i roi cymorth ac yn adolygu ac yn datblygu trefniadau comisiynu presennol ar gyfer plant anabl a'u teuluoedd.

- Mae manyleb gwasanaeth yn cael ei gweithredu.
- Cynhelir cyfarfod olrhain bob wythnos rhwng Cymorth Estynedig a chydweithwyr iechyd i drafod achosion a nodi'r person mwyaf addas i weithio gyda'r person ifanc.
- Mae perthnasoedd gwaith agos yn parhau gydag iechyd gyda digon o her pan fo angen.

Gall plant a phobl ifanc gael mwy o gymorth ar gyfer annibyniaeth.

- Cytunwyd ar gyllid o'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol i ddatblygu'r defnydd o dechnoleg gynorthwyol
- Gweithio'n agos gydag addysg a Dysgu Gydol Oes a Sgiliau i ddatblygu pecyn cymorth gwell i bobl ifanc sy'n dymuno gadael addysg ysgol yn 16 oed.

Datblygu fframwaith effeithiol o ran sicrhau ansawdd, wedi'i ategu gan oruchwyliaeth effeithiol gan reolwyr o'i swyddogaethau a'i brosesau craidd.

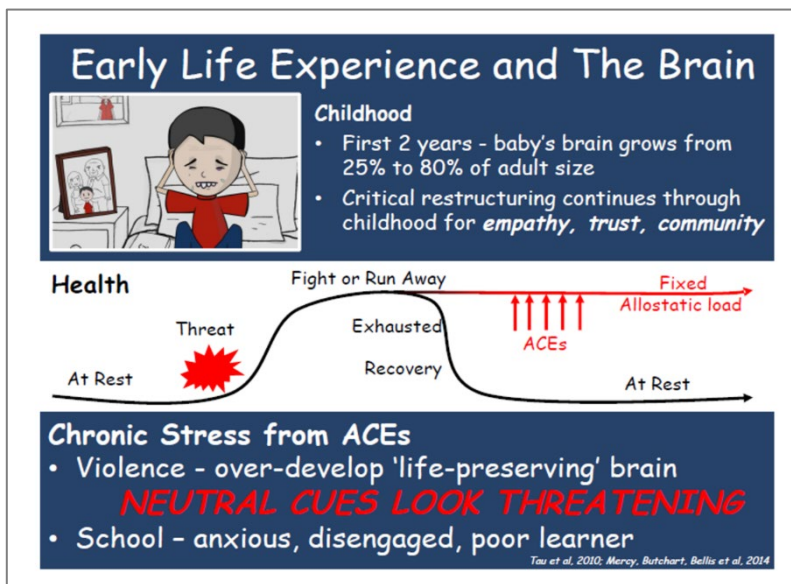
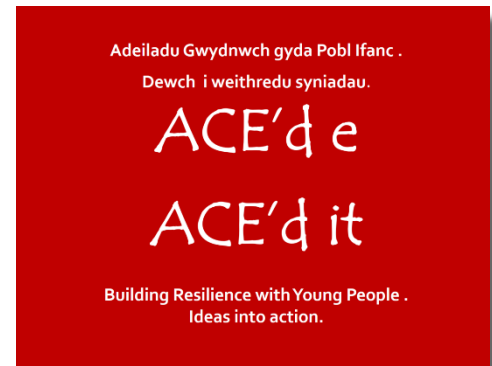
- Mae templed a dulliau Arwyddion Diogelwch yn cael eu defnyddio wrth oruchwyllo staff.
- Fframwaith Sicrhau Ansawdd i'w ddatblygu fel teclyn archwilio i reolwyr gynnal gwiriadau archwilio ar hap ar gyfer achosion.
- Mae rheolwyr wedi cael hyfforddiant ynghylch sgiliau goruchwyllo.
- Rhaglen gymorth atal a rheoli heintiau i reolwyr mewn Cymorth Estynedig.

Mae llais a dewis pobl yn cael eu clywed

- Bydd cyfarfodydd ymgynghori niwrowahanol yn cael eu sefydlu yng Ngheredigion – cynhelir y 1^{af} ym mis Medi 2023. Nod hyn yw sicrhau bod gennym lais y bobl wrth edrych ar y gwasanaethau a gynigir.
- Mae angen sefydlu grŵp plant i glywed llais y plentyn.

Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod

Mae Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod yn ddigwyddiadau trawmatig sy'n effeithio ar blant. Gallai'r rhain ddigwydd wrth ddod i oed, wrth gael eu cam-drin neu wrth fyw mewn cartref sy'n cael ei effeithio gan drais domestig, camddefnyddio sylweddau, salwch meddwl neu broblemau troseddol. Mae plant sy'n dioddef profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn fwy tebygol o ddatblygu ystod o glefydau cronig a dioddef o les meddyliol gwaeth.

Yn y flwyddyn 2020-2021 cynigiwyd cyfleoedd hyfforddi i staff er mwyn sicrhau ein bod ni, yng Ngheredigion, yn gallu ymyrryd yn gynharach a helpu ein gweithwyr proffesiynol i ofalu am blant, pobl ifanc a'u teuluoedd a'u cefnogi. Roedd hyn yn dilyn y 1829 o staff rheng flaen a gafodd eu gwneud yn ymwybodol o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod y flwyddyn flaenorol yn dilyn dadansoddiad o anghenion hyfforddi ar draws gwasanaethau.

Er bod COVID-19 wedi cael effaith enfawr ar hyfforddiant oherwydd cyfyngiadau hyfforddwyd llawer o

staff mewn profiadau niweidiol yn ystod plentyndod i ddatblygu eu dealltwriaeth o effaith trawma a'r effeithiau ar blant a phobl ifanc. Gwnaeth llawer o staff hyfforddiant *Team Teach* (rheoli ymddygiad cadarnhaol) ac felly hefyd y rhaglen STAR sy'n ymdrin â cham-drin domestig a pherthnasoedd parchus. Rhoddwyd hyfforddiant therapi Tynnu Llun a Siarad i 13 aelod o staff i allu cefnogi plant, pobl ifanc ac oedolion a allai fod yn dioddef o drawma neu iechyd meddwl gwael.

Rhoddwyd Ymwybyddiaeth o Hunan-niwed a Hunanladdiad oherwydd natur yr atgyfeiriadau sy'n cael eu hanfon am gymorth i blant a phobl ifanc mewn ysgolion ac yn y gymuned.

Roedd cyrsiau eraill yn cynnwys 'Cwnsela Creadigol', Model Gwella o Drawma, (datblygwyd y model mewn ymateb i anghenion cymhleth plant a phobl ifanc â sawl profiad niweidiol yn ystod plentyndod).

Yn ystod y flwyddyn 2022-2023 rhoddwyd hyfforddiant *Team Teach* i nifer o ysgolion cynradd ac uwchradd gan mai nhw oedd yn gyfrifol am drefnu'r hyfforddiant yn uniongyrchol gyda *Team Teach*. Gofynnwyd i ysgolion nodi faint o staff oedd angen hyfforddiant Lefel 1 a Lefel 2 ac roedd y nifer oddeutu 460 ym mis Mawrth 2023.

Cafodd 11 aelod arall o'r tîm staff Cefnogi ac Atal hyfforddiant Model Gwella o Drawma ym mis Mawrth gan barhau ag ymrwymiad y sir i sicrhau bod staff yn ymwybodol o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod ac yn gallu ymateb i anghenion cymhleth y plant a'r bobl ifanc hynny.

Cafodd hyfforddiant oedd wedi'i gynllunio ar gyfer mis Mai 2022 ei roi gan Bartneriaeth Dulliau Adferol Cymru ar gyfer staff Cymorth ac Atal ynghyd â Dirprwy Bennaeth un ysgol gynradd ac un ysgol uwchradd yn y sir fel rhan o gynllun peilot gyda'r bwriad o gyflwyno hyfforddiant Partneriaeth Dulliau Adferol Cymru y flwyddyn nesaf. Mater i'r ysgolion fydd trefnu'n uniongyrchol gyda Phartneriaeth Dulliau Adferol Cymru.

Yn ystod y flwyddyn 2022-2023, rhoddwyd hyfforddiant *Team Teach* i nifer o ysgolion cynradd ac uwchradd gan mai nhw oedd yn gyfrifol am drefnu'r hyfforddiant yn uniongyrchol gyda *Team Teach*. Gofynnwyd i ysgolion nodi faint o staff oedd angen hyfforddiant Lefel 1 a Lefel 2 ac roedd y nifer oddeutu 460 ym mis Mawrth 2023.

Yn ystod chwe wythnos olaf tymor yr haf daeth cyllid ar gael gyda'r bwriad o gefnogi'r staff oedd angen yr hyfforddiant i allu ei gael. Yn ystod y cyfnod hwnnw roedd cyfanswm o 46 o bobl a oedd yn cynnwys gofawyr maeth, cynorthwywyr addysgu, penaethiaid, dirprwy benaethiaid a chynorthwywyr gofal o gyfleusterau preswyl i enwi ond ychydig, trwy Lwybrau Cymorth, Porth Cymorth Cynnar yn gweithio ochr yn ochr â'r Gwasanaeth Ysgolion.

Mae gweddill y cyllid wedi golygu bod nifer o ddyddiadau hyfforddi wedi'u rhoi ar y system archebu fewnol er mwyn i staff ysgolion allu trefnu dyddiadau cyfleus iddynt eu hunain. Gwneir hyn yn uniongyrchol gyda'r tîm Dysgu a Datblygu a'r Gwasanaeth Ysgolion. Y targed yw i gynifer o ysgolion â phosibl sicrhau bod eu staff wedi cael yr hyfforddiant hwn er mwyn sicrhau dull cyson o weithredu ar draws yr awdurdod.

Oherwydd bod y garfan gychwynnol wedi cynnwys y rheini mewn swyddi uwch reolwyr mae'r adborth wedi bod yn hynod gadarnhaol ac mae holl staff ysgolion bellach yn gallu archebu'n uniongyrchol ar unrhyw un o'r sawl dyddiad sydd ar gael eu hunain.

Trefnodd y tîm Dysgu a Datblygu ddyddiadau ar gyfer yr hyfforddiant 'Cyflwyniad i Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentynod gan ddefnyddio Realiti Rhithwir'. Mae'r hyfforddiant wedi'i anelu at staff rheng flaen sy'n gweithio gydag aelodau o'r gymuned a allai fod wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentynod. Mae gan yr awdurdod 14 o bensetiau VR ac erbyn diwedd Gorffennaf 2023 roedd cyfanswm o 41 aelod wedi mynychu'r hyfforddiant. (Bydd y tîm Dysgu a Datblygu yn cyflwyno dyddiadau pellach yn unol â'r galw.)

Yn ogystal â'r dyddiadau hyn mae 3 aelod o'r tîm Cymorth ac Atal yn cwblhau diwrnod o 'Hyfforddi'r Hyfforddwr' ac ers hynny maent wedi hyfforddi eu timau, tîm Gwaith Ieuencid Cymunedol ac Atal, tîm Gwaith Ieuencid ac Ymgysylltu a thîm Cymorth a Chyrhaeddiad. Mynychodd 3 aelod arall o'r tîm Cymorth i Deuluoedd a Rhianta hefyd y diwrnod 'Hyfforddi'r Hyfforddwr' ac ers hynny maent wedi hyfforddi eu timau.

Mynychodd dau hyfforddwr y gynhadledd 'Cymunedau sy'n Ystyriol o Drawma' a gynhaliwyd ym Mhrifysgol Aberystwyth a chynhalion nhw weithdy gan ddefnyddio'r clustffonau yno. Mae penaethiaid y sir i fod i gael yr hyfforddiant yn ystod mis Medi ynghyd â Rheolwyr Timau.

Mae yna hefyd fodiwlau e-ddysgu ar gael i holl staff Ceredigion ac un o'r rhain yw 'Gofyn a Gweithredu' sydd yn benodol ar gyfer gweithwyr proffesiynol i'w helpu i adnabod yr arwyddion y gall plentyn neu berson ifanc fod yn profi trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol, a

sut i ofyn a gweithredu ar unrhyw ddatgeliad ac adrodd yn unol â hynny. Hyd at ddiwedd Gorffennaf 2023 roedd 190 o staff wedi dewis cwblhau'r modiwl e-ddysgu.

Ers dechrau'r flwyddyn academaidd hon mae cyfanswm o 19 o bobl wedi'u hyfforddi mewn technegau is-gyfeirio *Team Teach*. Mae'r rhain yn cynnwys aelodau o'r Tîm Ymgysylltu a Chyrrhaeddiad sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc sy'n agored i niwed mewn ysgolion ac yn y gymuned, staff o rai o'r ysgolion uwchradd a gofalwyr maeth. Mae'r tîm Dysgu a Datblygu wedi trefnu nifer o ddyddiadau ar gyfer cyflwyno'r hyfforddiant hwn yn ystod yr ychydig fisoedd nesaf ac mae wedi'i drosglwyddo i'r ysgolion a'r adrannau perthnasol i bobl archebu lle ar y cwrs pan fyddant yn gallu. Mae Llwybrau Cymorth, o fewn Porth Cymorth Cynnar, yn cysylltu'n rheolaidd â'r Gwasanaeth Ysgolion i sicrhau bod y tystysgrifau yn cael eu hanfon at y bobl berthnasol mewn modd amserol. Mae un o ysgolion mwyaf y sir wedi trefnu sesiynau gyda'r hwyr ar gyfer yr hyfforddiant oherwydd logisteg pobl yn gorfod gyrru ar draws y sir. Mae ysgolion, ar y cyfan, wedi rhoi adborth cadarnhaol iawn am yr hyfforddwyr.

Y tymor diwethaf, cynhaliwyd peilot o gyfarfodydd timau o amgylch y disgybl, y rhiant a'r lleoliad gyda 3 ysgol ac mae'r cyfarfodydd cyntaf wedi'u cynnal y tymor hwn. Diben y cyfarfodydd hyn yw nodi disgyblion o oedran cynnar sydd mewn perygl o ymddieithrio o'u haddysg, dod yn NEET ac y mae angen ymyrraeth benodol arnynt. O ganlyniad i ddefnyddio gwybodaeth y proffil asesu bregusrwydd, mae nifer o blant a phobl ifanc wedi'u nodi ac wedi'u trafod gyda gweithwyr proffesiynol i ganfod pa gymorth y gellid ei gynnig yn gynharach. Bydd y cyfarfodydd hyn yn parhau bob tymor ac maent yn gysylltiedig yn uniongyrchol â Fframwaith Ymgysylltiad a Chynnydd Ieuenctid Llywodraeth Cymru.

Wythnos Genedlaethol Diogelu - Tachwedd 2022

Bu Grŵp Gweithredol Ceredigion yn cydweithio ag Uned Fusnes y Bwrdd Diogelu Rhanbarthol i gyflwyno rhaglen o weithgareddau i gefnogi Wythnos Genedlaethol Diogelu. Canolbwyntiodd digwyddiadau a chyfathrebiadau yn ystod yr wythnos ar themâu penodol.

Roedd un o uchafbwyntiau'r wythnos yn cynnwys lansio a dathlu adnodd hyfforddiant diogelu ac animeiddiad fideo ar gyfer gweithwyr proffesiynol, a gynhaliwyd yn Stadiwm Parc-y-Scarlets yn Llanelli. Roedd yr animeiddiad fideo wedi'i greu gan blant a phobl ifanc o Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Phowys ac fe'i lanswyd yn ffurfiol gan Gomisiynydd Plant Cymru, Rocio Cifuentes.

Yn ystod yr wythnos, cafwyd amrywiaeth o ddigwyddiadau gan gynnwys cynadleddau a gweminarau a gododd ymwybyddiaeth ac a amlygodd faterion sy'n effeithio ar blant ac oedolion sy'n wynebu risg. Roedd hyn yn cynnwys cynhadledd aml-asiantaeth ar Gam-drin Domestig a gynhaliwyd gan Heddlu Dyfed Powys, gweminar a ailedrychodd ar rai o'r themâu sy'n gysylltiedig ag Adolygiad Ymgyrch Jasmine i esgeuluso pobl hŷn mewn cartrefi gofal a digwyddiad wedi'i anelu'n benodol at ysgolion a staff addysg, i hybu iechyd a lles emosiynol cadarnhaol plant ar ôl y pandemig. Mewn gweminarau eraill, roedd pwyslais ar ddysgu o adolygiadau achosion gyda phwyslais ar ddiogelu plant sy'n byw gyda Gofalwyr Maeth, Mabwysiadwyr a Gwarcheidwaid Arbennig, a nododd pam mae'n rhaid i ymarferwyr a rheolwyr "feddwl am y teulu" bob amser a gweld yr oedolyn a'r plentyn.

Cefnogwyd y rhaglen ranbarthol hefyd gan ddigwyddiadau cenedlaethol a gynhaliwyd ledled Cymru gyfan. Roedd hyn yn cynnwys lansio safonau hyfforddi aml-asiantaeth newydd sy'n cael eu harwain gan Ofal Cymdeithasol Cymru a chynhaliwyd digwyddiad, a gynhaliwyd gan y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol mewn cydweithrediad â'r Uned Atal Trais ar lunio dyfodol Diogelu yng

Nghymru. Cynhaliwyd nifer o seminarau a gweithdai rhithwir gyda swyddogion Ceredigion yn bresennol drwy gydol yr wythnos yn archwilio'r pynciau hyn, wedi'u hategu gan ymgyrch ar y cyfryngau cymdeithasol a'r wefan.

Cymorth i Ofalwyr ac Ymgysylltu

Yn ystod 2021-22 fel rhan o'r trawsnewid tuag at y Model Gydol Oed a Llesiant, unodd dau dîm bach, Uned y Gofalwyr a Phorth y Gymuned i greu Tîm y Gofalwyr a Chymorth Cymunedol. Mae'r gwaith i gefnogi gofalwyr wedi'i ddatblygu ac wedi'i fireinio yn ystod 2022-23.

Eleni fe wnaethom gynhyrchu adroddiad blynyddol Gofalwyr a Chymorth Cymunedol. Mae'r adroddiad yn adlewyrchu ehangder y gwaith a wnaed gan Dîm y Gofalwyr a Chymorth Cymunedol a'i bartner a gomisiynwyd Gofalwyr Ceredigion Carers, ynghyd â'r effaith gadarnhaol ar y rheini sy'n cael gwasanaethau.

Mae rhoi gwybodaeth o ansawdd uchel i ddefnyddwyr y gwasanaeth yn ganolog i waith y tîm ac mae'n galonogol gweld bod nifer y gofalwyr di-dâl sydd wedi'u cofrestru ar y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr a'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc wedi cynyddu, sy'n golygu bod gan ragor o ofalwyr di-dâl y sir afael ar wybodaeth fel Cylchgrawn y Gofalwyr.

Mae'r tîm hefyd wedi bod yn rhagweithiol wrth ymgysylltu â chymunedau Ceredigion gan drefnu digwyddiadau, sesiynau galw heibio gyda'n Cysylltwyr Cymunedol ac wedi cefnogi mentrau'r Mannau Cynnes, gan roi'r wybodaeth ddiweddaraf unwaith eto i'r rheini sy'n mynychu.

Dyma flas ar sut mae'r gwasanaethau wedi datblygu yn ystod 2022-23:

DARPARU GWYBODAETH, CYNGOR A CHEFNOGAETH

Beth wnaethom ni?

- Argraffu a dosbarthu **4250** o gylchgronau ar draws Ceredigion.
- Cynyddu aelodaeth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr **14%** i **1888** o ofalwyr.
- Dosbarthu Siarter Llywodraeth Cymru ar gyfer gofalwyr di-dâl i **100%** o aelodau'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr.
- Cynyddu aelodaeth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc **144%** i **151** o ofalwyr ifanc.
- Dosbarthu **3000** o lyfrynnau Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc i ysgolion ar draws y sir.
- Cefnogi Gofalwyr Ceredigion i ddarparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad i **805** o oedolion sy'n ofalwyr a darparu **2016** awr o ofal i roi seibiant i ofalwyr o'u rôl fel gofalwyr.
- Gweithio gyda Gofalwyr Ceredigion i gefnogi **158** o ofalwyr ifanc i gael bywyd y tu hwnt i'w rôl fel gofalwyr.

Ymgysylltu â'r cyhoedd ar draws y sir

2022-23 yw'r flwyddyn gyntaf, ers y pandemig COVID, i'r tîm allu trefnu a mynd i ddigwyddiadau cyhoeddus. Rydym wedi cynnal a bod i 96 o ddigwyddiadau ar draws Ceredigion.

- **49** o ddigwyddiadau galw heibio cymunedol
- **243** o bobl wedi dod i'r digwyddiadau galw heibio cymunedol
- Wedi bod i **24** o ddigwyddiadau a drefnwyd gan bartneriaid
- **16** o ddigwyddiadau thema wedi'u trefnu gan y tîm
- Wedi cymryd rhan mewn **7** grŵp sy'n mynd i'r afael â chaledi

Dadansoddiad o waith ymgysylltu'r Cysylltwyr Cymunedol yn 2022/23

- Derbyniodd y Cysylltwyr Cymunedol **607** o ymholiadau / atgyfeiriadau drwy CLIC.

Y 3 phrif reswm cysylltodd pobl â'r Cysylltwyr Cymunedol oedd:

- ! Unigrwydd ac arwahanrwydd (137)
- ♂ Ceisiadau am fathodyn glas (108)
- 🏠 Materion yn ymwneud â chostau byw (68)

Gogledd Ceredigion – 177 atgyfeiriad	Canolbarth Ceredigion – 220 atgyfeiriad	De Ceredigion – 210 atgyfeiriad
! 47 ♂ 21 🏠 17	! 53 ♂ 38 🏠 21	♂ 49 ! 37 🏠 30

- O'r **137** cleient a ofynnodd am gymorth oherwydd unigrwydd ac arwahanrwydd nid oedd gan **117** unrhyw deulu na ffrindiau y gallent ddibynnu arnynt am gymorth.
- Cysylltodd **78** o ofalwyr di-dâl â'r Cysylltwyr Cymunedol am gymorth
  - Roedd **49** ohonynt eisoes yn aelodau o'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr cyn cysylltu â'r gwasanaeth, ac
  - Ymunodd **26** â'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr yn dilyn cyswllt â'r Cysylltwyr Cymunedol.
- Cafodd **13** o ofalwyr di-dâl eu cyfeirio at Borth Gofal i gael asesiad o anghenion gofalwr.

DATBLYGU SEIBIANNAU CYNALIADWY I OFALWYR**Cerdyn Gofalwyr Ceredigion**

- Rhoddwyd **189** o gardiau newydd i oedolion, cynnydd o **136%** ers y flwyddyn flaenorol.
- Rhoddwyd **55** o gardiau newydd i ofalwyr ifanc, cynnydd o **500%**.
- Mae cyfanswm o **394** o ofalwyr di-dâl yng Ngheredigion yn defnyddio Cerdyn Gofalwyr Ceredigion i gael mynediad at gyfleusterau hamdden am ddim yn y sir.

Cronfa Gofalwyr Ceredigion

Gwnaeth gofalwyr gais am hyd at £150 i wella eu hiechyd a'u llesiant.

- **£116,197** wedi'i ddyfarnu.
- **591** o geisiadau unigol a theuluol wedi'u prosesu.
- **776** o ofalwyr wedi elwa.

Ar beth wariodd gofalwyr yr arian?

1. Seibiannau byr a gwyliau (179)
2. Therapiau a sesiynau mewn sba (84)
3. Chwaraeon, ffitrwydd a gweithgareddau awyr agored (67)
4. Dillad (56)
5. Technoleg (52)

6. Garddio (42)

Tîm Amlasiantaeth Y Borth

Mae'r Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol wedi meithrin cysylltiadau da a pherthnasoedd gwaith cryf ymhlith aelodau'r Tîm Amlasiantaeth sydd wedi bod yn hynod o hawdd mynd atynt pan fo angen cymorth pellach. Rydym wedi dod i adnabod tîm y feddygfa'n dda ac o safbwynt dysgu rydym bellach yn deall rolau gweithwyr proffesiynol megis Nyrsys Admiral, Nyrsys Ardal, a Gweithwyr Proffesiynol eraill sy'n Berthynol i Iechyd. Mae gennym hefyd syniad gwell o'r hyn y maent yn ei gyfrannu at ofal unigolyn, pan fo'r person hwnnw ar ei daith yn gorfforol ac yn feddyliol ac mae hyn yn bwydo i'n gwaith er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau. Mae unrhyw rwystrau a oedd yn bodoli eisoes rhwng ein tîm a'n cydweithwyr iechyd bellach wedi cael eu dileu drwy gymryd rhan yn y prosiect hwn.

- Gwelwyd cyfanswm o **150** claf gan Dîm Amlddisgyblaeth Y Borth a Thregaron.
- Cyfeiriwyd **19** claf yn uniongyrchol at y Tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol.
- **9 – 60+**, ystod oedran y cleifion a gefnogwyd.

Y canlyniadau i'r cleifion:

- Cefnogwyd **58%** i ymuno â grwpiau cymdeithasol yn yr ardal leol.
- Cyfeiriwyd **21%** at wasanaeth cymorth i ofalwyr a gomisiynwyd i gael cymorth dwys.
- Cefnogwyd **16%** i gael mynediad at wasanaethau iechyd meddwl.
- Cefnogwyd **11%** i gael mynediad at gymorth ymarferol gartref gan y Groes Goch ac Age Cymru.
- Cefnogwyd **11%** i gael mynediad at gymorthfeydd Cyngor ar Bopeth.
- Cefnogwyd **5%** i gael mynediad at Geir Cefn Gwlad er mwyn cael cymorth gyda thrafnidiaeth.

Ehangu rhagnodi cymdeithasol yng Ngheredigion

Ym mis Ionawr 2023, yn dilyn cydnabyddiaeth eang o lwyddiant Tîm Amlasiantaeth Y Borth, cysylltodd Meddygfa Tregaron â ni gyda chynnig i sefydlu tîm tebyg. Ar hyn o bryd, mae'r tîm yn ei gamau cychwynnol, ac rydym yn ffyddiog ynghylch y buddion posib y bydd yn eu cynnig i gleifion a chymuned Tregaron yn ystod 2023 - 2024.

Gwasanaethau Cymorth i Deuluoedd a Chymorth Cynnar Ceredigion

Mae Tîm Rhianta a Chymorth i Deuluoedd Ceredigion yn cynnwys y Tîm o Amgylch y Teulu, Gweithwyr Cymorth i Deuluoedd, Cyfarfodydd Grŵp Teulu a Dechrau'n Deg, ac mae'n darparu cymorth cynnar i'r teuluoedd a'r plant sydd fwyaf agored i niwed yng Ngheredigion. Mae'r gwasanaethau hyn yn gweithio gyda'r teulu cyfan yn hytrach na chanolbwyntio ar unigolyn. Pan fo angen dull amlasiantaethol, gall y Tîm o Amgylch y Teulu weithio gyda'r teulu i nodi a mynd i'r afael â'r materion a nodwyd drwy ddilyn dull sy'n seiliedig ar gryfderau er mwyn adeiladu cydnerthedd y teulu.

Tîm o Amgylch y Teulu

Yn 2022-23 cwblhaodd y Tîm o Amgylch y Teulu 192 o asesiadau JAFF, ac roedd 13 ohonynt yn ymwneud â phlant â gofyniad dysgu ychwanegol penodol neu anabledd.

Yn flynyddol, mae tua 48% (tua 94) o'r ceisiadau yn ail-atgyfeiriadau (yn aml flynyddoedd yn ddiweddarach) pan fydd teuluoedd yn cyrraedd cyfnod bywyd gwahanol ac yn cael eu hystyried yn effeithiol yn yr achosion blaenorol ac yn gofyn am gymorth unwaith eto.

O ran yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd gan y Tîm o Amgylch y Teulu a Chymorth i Deuluoedd, nodwyd bod gan 79 o'r atgyfeiriadau bryderon ynghylch camddefnyddio sylweddau gyda chyfran o'r rhain hefyd yn dangos ffactorau eraill a fyddai'n cyfrannu at brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod.

Cynyddodd nifer y ceisiadau sy'n cael eu prosesu o fewn pum diwrnod gwaith i 57% sy'n adlewyrchu'r cynllunio a'r newidiadau a roddwyd ar waith yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Cynhelir cyfarfodydd dyrannu yn wythnosol bellach lle caiff atgyfeiriadau eu trafod a'u dyrannu i'r gweithiwr priodol.

Cymorth i Deuluoedd

Mae ein darpariaeth Cymorth i Deuluoedd nad yw'n rhan o Dechrau'n Deg, yn cynnwys carfan fach o Weithwyr Cymorth i Deuluoedd sy'n cynorthwyo teuluoedd drwy ganolbwyntio ar roi cymorth rhianta.

Eleni derbyniodd ein Gweithwyr Cymorth i Deuluoedd 358 o atgyfeiriadau. O'r rheini, cafodd 240 ymyraethau rhianta o fewn grŵp neu becynnau cymorth un i un. Cyfeiriwyd 6 theulu at gymorth mwy addas a gwrthododd 22 y cymorth neu'r gwahoddiad i fynychu rhaglen rhianta.

Yn ystod y flwyddyn rhwng mis Ebrill 2022 a mis Mawrth 2023, cynhaliwyd tua 20 o raglenni rhianta mewn grŵp a oedd yn seiliedig ar dystiolaeth a chynhaliwyd y rhain naill ai ar-lein neu wyneb yn wyneb ar draws Ceredigion. Darparwyd rhaglenni megis Cysylltiadau Teuluol, Cysylltiadau Teuluol ar gyfer rhieni plant sydd ag anabledd neu angen ychwanegol, *Talking Teens*, Y Blynyddoedd Rhyfeddol - Babanod a'r Blynyddoedd Rhyfeddol – Plant Bach.

Darparwyd rhaglenni rhianta strwythuredig eraill ar draws y sir gan gynnwys Iaith a Chwarae, SPACE (Cefnogi Rhieni a Phlant yn Emosiynol), Tylino Babi, Yr Ymennydd sydd ar Fai, GroBrain Babanod, GroBrain Plant Bach a Helpu Fi, Helpu Ti.

Dywedodd 54% o'r teuluoedd a dderbyniodd ymyrraeth y bu gwelliant o ran eu llesiant, eu cydnerthedd a'u sgiliau rhianta.

Mae'r rhan fwyaf o gyrsiau bellach yn cael eu cyflwyno wyneb yn wyneb mewn lleoliadau ar draws Ceredigion. Mae cyrsiau megis ein Rhaglen Cyflwr ar y Sbectrwm Awtistig a Gweminar Diogelwch Ar-lein a Chwarae Gemau yn parhau i gael eu cynnal ar-lein, oherwydd eu natur. Cyfranna siaradwyr gwadd at y Rhaglen Cyflwr ar y Sbectrwm Awtistig bob wythnos. Mae'r gweithwyr proffesiynol hyn yn cefnogi teuluoedd fel rhan o'r llwybr asesu Cyflwr ar y Sbectrwm Awtistig a thu hwnt, felly, mae cynnal y rhaglen ar-lein yn caniatáu i'r gweithwyr proffesiynol hyn gymryd rhan. Mae eu cynnal ar-lein hefyd yn cwtogi'r costau ac amser teithio ac yn galluogi i deuluoedd sydd angen y cymorth fynychu waeth ble maent yn byw yng Ngheredigion. Mae'r Rhaglen Cyflwr ar y Sbectrwm Awtistig hefyd yn darparu cymorth cymheiriaid rhithwir i rieni sy'n wynebu heriau tebyg gyda'u plant.

Yn ystod gwanwyn 2022, aeth staff i Hyfforddiant SPACE. Mae'n rhaglen sy'n cefnogi rhieni a phlant sydd wedi profi trawma yn eu bywydau ac yn rhoi strategaethau i'w cefnogi. Ers cael eu hyfforddi i gyflwyno'r rhaglen, darparwyd pedair Rhaglen SPACE yng Ngheredigion a bu adborth y

rhieni'n gadarnhaol iawn. Nododd un sylw “*Mae'r cwrs wedi fy helpu i rannu fy meichiau a chael cymorth gan aelodau eraill y grŵp ac roedd o gymorth mawr*”.

Mae Gweithwyr Cymorth i Deuluoedd yn parhau i gefnogi teuluoedd ar sail un i un ac maent yn creu rhaglen gymorth sydd wedi'i theilwra ar gyfer anghenion y teulu unigol. Mae cynlluniau ar y gweill i gynnal sesiynau galw heibio yng Nghanolfan Deuluol Penparcau ar gyfer teuluoedd i helpu gydag ymddygiad heriol, caledi, a chreu man diogel iddynt gwrdd â rhieni eraill mewn sefyllfaedd tebyg.

Mae Gweithwyr Cymorth i Deuluoedd yn parhau i ddatblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau i gefnogi plant, pobl ifanc a'u teuluoedd drwy nodi bylchau mewn hyfforddiant a thrwy hynny derbyn yr hyfforddiant perthnasol.

Yn y gwasanaeth mae gennym hefyd fynediad at Gydlynnydd Cyfarfodydd Grŵp Teulu, a'i rôl yw cefnogi teuluoedd yn yr Hwb Ymyrraeth Gynnar. Ar hyn o bryd mae chwe achos sydd ar agor ac yn derbyn cefnogaeth.

Darpariaeth Dechrau'n Deg

Lansiwyd y Rhaglen Dechrau'n Deg yng Nghymru yn 2006/7 gyda'r nod o wneud gwahaniaeth pendant i gyfleoedd bywyd plant o dan 4 oed yn yr ardaloedd lle cynigir y rhaglen. Mae'r cynllun Dechrau'n Deg yn seiliedig ar godau post / Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA) ac mae'n darparu'r gwasanaethau canlynol i blant o dan 4 oed a'u teuluoedd / gofalwyr:

1. Gofal plant rhan-amser o ansawdd a ariennir yn llawn (12.5 awr yr wythnos) ar gyfer plant 2-3 oed
2. Gwasanaeth Ymweliadau Iechyd Gwell
3. Mynediad at wasanaethau rhianta
4. Cymorth lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Yn ystod 22/23, gwnaethom ehangu darpariaeth lawn Dechrau'n Deg i Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is Penparc 1 (ardal Llechryd) ac mae'r defnydd o'r cynnig wedi bod yn gadarnhaol ac yn gyson. Yn ystod 22/23, rhoddodd Llywodraeth Cymru ganiatâd i ni ehangu i godau post newydd yn yr Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is sydd eisoes yn rhan o Dechrau'n Deg fel bod yr holl godau post o fewn yr ardaloedd hynny'n gymwys ar gyfer Dechrau'n Deg. Yn sgil hyn mae 117 yn fwy o blant yn gymwys ar gyfer gwasanaethau Dechrau'n Deg.

Yn ystod y flwyddyn, bwriwyd ymlaen i gynllunio ar gyfer ehangu elfen gofal plant Dechrau'n Deg a bydd Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Lefel Is newydd yn dod o dan yr elfen hon o'r rhaglen yn 2023/24.

Darparwyd gwasanaethau Dechrau'n Deg o'r Canolfannau Plant Integredig yn Aberystwyth ac Aberteifi a dyma lle lleolwyd y staff amlasiantaeth.

Peilot Braenaru Integreiddio Gwasanaethau Mamolaeth a'r Blynyddoedd Cynnar

O ran ein peilot braenaru Integreiddio Gwasanaethau Mamolaeth a'r Blynyddoedd Cynnar, gwnaed cynnydd da yn ystod 2022-2023 gyda darpariaeth mewn 5 ardal yn y sir, a hynny'n gysylltiedig â chanolfannau teuluol y trydydd sector. Mae'r gwaith hwn yn seiliedig ar le ac wedi'i dargedu at gefnogi plant 0-7 oed a'u teuluoedd. Mae'r cymorth yn debyg i'r hyn a ddarperir gan Dechrau'n Deg, fodd bynnag nid yw'n cynnwys yr elfen o ofal plant wedi'i ariannu. Mae'r dull yn dod â gweithwyr

proffesiynol ynghyd o amrywiaeth o ddisgyblaethau i greu timoedd rhithiol i gefnogi teuluoedd yn eu hardaloedd.

Fel rhan o'r rhaglen beilot braenaru, ysgrifennwyd Strategaeth Gorllewin Cymru ar Famolaeth a'r Blynyddoedd Cynnar ac ymgynghorwyd ynghylch y Strategaeth yn rhanbarth Hywel Dda. Mae'r strategaeth yn ceisio hyrwyddo integreiddio a bydd yn cael ei lansio yn ystod 23/24.

Canolfan Deuluol Penparcau

Gwnaed defnydd da o Ganolfan Deuluol Penparcau yn ystod 22/23. Roedd y gweithgareddau'n cynnwys 6 sesiwn ar ôl ysgol a gynhaliwyd dros 2 fis ar gyfer plant rhwng 4 ac 11 oed (oed ysgol gynradd). Trefnwyd y gweithgareddau hyn yn sgil adborth a dderbyniwyd gan rieni a oedd yn nodi yr hoffent i'r Ganolfan drefnu gweithgareddau ar gyfer eu plant hŷn. Roedd llawer yn bresennol yn y sesiynau (ar gyfartaledd roedd 8 teulu yn bresennol). Yn ogystal, trefnom ni Sesiynau Crefft Nadoligaidd a oedd yn agored i'r rhieni fynychu, a chynhaliwyd y rhain ym mis Rhagfyr. Nid oedd strwythur ar gyfer y sesiynau, roedd gweithgareddau coginio a chreffft ar gael i'r rheini os oeddent eisiau cymryd rhan, neu roedd croeso iddynt ddod i gwrdd â rhieni eraill. Bu llawer yn bresennol yn y rhain hefyd ac roedd yr adborth yn gadarnhaol iawn.

Cynhaliwyd nifer o raglenni rhianta yn y Ganolfan Deuluol, ar gyfer rhieni sydd â phlant newydd anedig hyd at blant sydd yn eu harddegau. Roedd y rhain yn cynnwys Stori a Sbri, Rhaglen Maethu Cysylltiadau Teuluol, Rhaglen Cysylltiadau Teuluol Anghenion Ychwanegol neu Anabledd, Yr Ymennydd sydd ar Fai, *Talking Teens* a SPACE.

Rydym hefyd wedi cefnogi sefydliadau partner o fewn yr awdurdod lleol a'r trydydd sector drwy gynnal cyfarfodydd yn y Ganolfan Deuluol. Roedd y sefydliadau'n cynnwys Tîm Cyswllt Plant sy'n Derbyngofal, Gwasanaethau Tiwtora Addysg, Cyfarfodydd Grŵp Teulu, a Gwasanaeth Cam-drin Domestig Gorllewin Cymru.

Gwasanaethau Cymorth ac Atal Ceredigion

Mae'r Gwasanaeth Cymorth ac Atal yn cynnwys timau amlddisgyblaeth gyda'r nod cyffredinol o ddarparu dulliau dan arweiniad plant, pobl ifanc a theuluoedd i alluogi i blant, pobl ifanc, teuluoedd a chymunedau ehangach gael eu grymuso, i gyflawni, i ddatblygu'n bersonol, yn emosiynol ac yn gymdeithasol, a bod y gorau y gallant fod. Mae Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac Arwyddion Diogelwch yn sail i bopeth a wnawn. Mae ein timau yn darparu cymorth cyffredinol a phenodol, gan gynnwys:

- **Gwaith Ieuentid ac Ymgysylltu;** Gwaith ieuentid mewn ysgolion, dilyniant addysg, dysgu achrededig a chyfranogiad

Mae Gweithwyr Ieuentid sydd wedi'u lleoli mewn ysgolion yn ymgysylltu â phobl ifanc 11-18 oed mewn cyd-destunau cyffredinol a phenodol. Mae Gweithwyr Ieuentid yn ceisio adeiladu a chynnal perthynas ystyrion â phob disgybl ysgol; mae hynny'n cynnwys disgyblion a atgyfeiriwyd yr ystyrir eu bod mewn perygl o ymddieithrio o addysg brif ffrwd oherwydd un neu lu o resymau.

Mae Gweithwyr Ieuentid yn meithrin perthynas yn seiliedig ar ymgysylltu gwirfoddol. Drwy weithio gydag unigolion gall Gweithwyr Ieuentid ddylunio cynllun wedi'i deilwra sy'n cynnig cymorth ar sail anghenion personol, cymdeithasol, emosiynol ac ymddygiadol yr unigolyn. Gellir darparu hyn o fewn a thu allan i amgylchedd yr ysgol a gall fod yn gymorth penodol a chyffredinol.

- **Cymorth a Chyrhaeddiad;** Mentora cynradd / uwchradd, pontio, llesiant emosiynol, anogaeth ac allgymorth

Mae'r Mentoriaid Sgiliau Plant a Phobl Ifanc yn cefnogi plant a phobl ifanc sy'n gallu ymddwyn yn heriol oherwydd eu profiadau cymdeithasol ac emosiynol. Mae mentoriaid yn darparu cymorth i blant a phobl ifanc mewn ysgolion cynradd ac uwchradd, a lleoliadau addysgol eraill.

Mae mentoriaid yn hyrwyddo dull cyfannol sy'n seiliedig ar gryfderau er mwyn deall yn well y rhesymau pam fod plant yn gweld eu hamgylchedd presennol yn heriol. Gwneir hyn mewn lleoliadau un i un ac mewn grwpiau bach. Mae hyn er mwyn helpu i reoli eu hemosiynau, gan sianelu eu hegri'n gadarnhaol trwy ganolbwyntio ar lwyddo, yn addysgol ac yn bersonol.

- **Gwaith Ieuenctid Cymunedol ac Atal;** cymorth 16-24, gwaith allgymorth cymunedol, canolfannau ieuenctid, darpariaethau penodol a chyffredinol

Mae ein tîm Gwaith Ieuenctid Cymunedol ac Atal yn darparu ymyriadau wedi'u targedu a chyffredinol gyda'r nod o fynd i'r afael â'r ffactorau risg posibl neu faterion sylfaenol megis materion teuluol, cymdeithasol, personol, addysgol, neu iechyd meddwl ac emosiynol a allai eu rhoi mewn risg uwch o droseddu ac aildroseddu. Y nod hefyd yw eu hatal rhag bod angen ymyrraeth statudol bellach, megis gwasanaethau iechyd meddwl proffesiynol, ymyrraeth feddygol bellach a hyd yn oed cymorth tai er enghraifft.

Mae'r darpariaethau'n amrywio ac yn cynnwys gweithgareddau allgymorth, symudol ac ar wahân, canolfannau ieuenctid a chlybiau, a rhaglenni a phrosiectau cydweithredol wedi'u targedu.

- **Llwybrau Cymorth;** ymyriadau gydol oed, dyraniadau, sgrinio, sicrhau ansawdd, dadansoddi data a pherfformiad, cymorth o ran adnoddau

Y tîm Llwybrau Cymorth yw'r porth ar gyfer yr holl atgyfeiriadau i Borth Cymorth Cynnar a'i wasanaethau p'un a ydynt yn dod trwy Clic neu'n cael eu brysbennu gan Borth Gofal. Mae'r tîm yn rhoi cymorth uniongyrchol i bob gwasanaeth ym Mhorth Cymorth Cynnar i nodi, dyrannu, monitro a gwerthuso ymyriadau neu gymorth.

Mae'r tîm yn cefnogi'r protocolau 'camu i fyny a chamu i lawr' drwy weithio gyda Phorth Cynnal a Phorth Gofal i sicrhau cymorth amserol ac effeithiol i blant / pobl ifanc, oedolion a theuluoedd/gofalwyr.

Mae'r tîm hefyd yn helpu i oruchwylio data a phrosesau sicrhau ansawdd gwasanaethau Porth Cymorth Cynnar, gan sicrhau y gallwn ddiwallu anghenion dinasyddion mor effeithlon ac effeithiol â phosibl.

Ciplun o'r gwasanaeth yn 2022/23:

- Roedd **627** o blant a phobl ifanc yn agored i gael cymorth.
- **150** o ddisgyblion ar gyfartaledd yn cael cymorth wythnosol gan Weithiwr Ieuenctid yn yr ysgol.
- Mentoriaid Sgiliau wedi cefnogi **160** o ddisgyblion bob wythnos ar gyfartaledd.

- **23** o ddisgyblion oedran cynradd yn cael cymorth 1:1 wythnosol gyda **20** arall yn defnyddio rhaglenni anogaeth wythnosol yn y gymuned.
- Caewyd **154** o ymyraethau a oedd yn cynnwys cymorth gan fentoriaid oherwydd cafwyd canlyniad cadarnhaol h.y. ailintegreiddio, cyfeirio.
- **170** o ddisgyblion y nodwyd eu bod mewn perygl o ymddieithrio / cael eu gwahardd wedi cymryd rhan mewn prosiectau wedi'u targedu fel Llwybrau, Cwrs Phoenix, Tonic Surf ac ati.
- **62** o ddisgyblion wedi'u huwchgyfeirio i Banel Strategol PCC ar gyfer camu i fyny / uwchgyfeirio i wasanaeth statudol oherwydd cymhlethdod.
- **32** o ddisgyblion agored i niwed oedd mewn perygl o ymyrraeth statudol yn cael eu monitro bob wythnos.
- **80** o blant a phobl ifanc ar gyfartaledd yn cael mynediad i weithgareddau cyffredinol ac allgyrsiol bob wythnos (clybiau amser cinio ac ar ôl ysgol, clybiau ieuencid a rhaglenni cymunedol).
- **273** o blant a phobl ifanc wedi cael mynediad i raglenni gweithgareddau yn ystod gwyliau.
- **185** o bobl ifanc 16-25 oed wedi'u cefnogi drwy Ysbrydoli neu gymorth un i un gan y tîm gwaith ieuencid cymunedol oherwydd ffactorau sy'n effeithio ar eu llwybr i addysg, cyflogaeth a hyfforddiant megis camddefnyddio sylweddau, iechyd meddwl, a digartrefedd ieuencid. **87** o weithdai wedi'u darparu gyda **68** o bobl ifanc yn dechrau addysg, cyflogaeth a hyfforddiant yn llwyddiannus a **46** o bobl ifanc yn adrodd cynnydd o ran hunan-effeithiolrwydd a hyder. Roedd prosiect Y Fan yn hyrwyddo ymgysylltu cadarnhaol gydag ardaloedd gwledig / ardaloedd sy'n anodd eu cyrraedd o fewn y gwasanaeth.
- **1** aelod ychwanegol o staff wedi ymuno â'r gwasanaeth, cyfradd cadw **97%**.
- Cefnogwyd **8** aelod o staff i gwblhau'r cymhwyster gwaith ieuencid lefel 3, a chefnogwyd **4** aelod o staff i gwblhau cymwysterau lefel uwch o fewn y gwasanaeth.
- Ymarfer Arwyddion Diogelwch wedi'i weithredu mewn prosesau atgyfeirio, dyrannu a monitro.

Gweithgarwch Arolygiaeth Gofal Cymru

Ym mis Ionawr 2023, cawsom wybod gan Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) y byddai Arolygiad Gwerthuso Perfformiad yn cael ei gynnal.

Rhwng 27 Chwefror 2023 a 10 Mawrth 2023, cynhaliwyd gwerthusiad trylwyr o berfformiad ar draws y Gwasanaethau Oedolion a Phlant.

Darparwyd adborth ar lafar ar 16 Mawrth 2023 a derbyniwyd y fersiwn ddrafft o'r adroddiad ysgrifenedig ar 6 Ebrill 2023. Ymatebodd yr Awdurdod Lleol yn ffurfiol i'r adroddiad drafft ar 21 Ebrill 2023. Nid oedd yr adroddiad yn cynnwys unrhyw faterion a oedd angen eu newid yn sylweddol gan fod y cynnwys yn debyg iawn i'r adborth a gafwyd ar lafar.

Erbyn hyn, crëwyd Cynllun Gweithredu i ymateb i'r gwelliannau a argymhellwyd gan AGC yn yr adroddiad ac er mwyn adeiladu ar y cryfderau a nodwyd. Roedd mwyafrif llethol o'r camau gweithredu eisoes yn cael eu gweithredu gan fod y materion a godwyd gan AGC yn derbyn sylw cyn i'r adolygiad gael ei gyhoeddi.

Cyflwynwyd y Cynllun Gweithredu i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach a'r Cabinet.

Cyhoeddwyd adroddiad AGC ar 18 Mai 2023.

Dyma oedd yr adolygiad thematig cyntaf ers gweithredu'r model Llesiant Gydol Oes. Mae'r model yn un arloesol ac yn ymateb i lesiant er mwyn atal anghenion rhag gwaethygu a hynny ymhob cam o fywyd.

Yn ystod yr adolygiad, archwiliwyd pedwar maes a gwnaed y sylwadau canlynol:

Pobl – Llais a Rheolaeth

'I lawer o bobl, caiff eu lleisiau eu clywed'.

'Gall pobl gyfathrebu yn eu dewis iaith.'

Llesiant

'Rhoddir blaenoriaeth i ddiogelu plant a phobl ifanc ym mhob rhan o'r model Llesiant Gydol Oes.'

Atal

'Mae uwch-reolwyr yn deall yn iawn bod y gallu i gael gafael ar ymyriadau cynnar a gwasanaethau atal yn allweddol er mwyn cynnal llesiant'.

Partneriaethau ac Integreiddio

'Mae trefniadau integreiddio a chydweithio effeithiol rhwng gweithwyr proffesiynol yn amlwg ar draws timau'.

Rydym yn hynod o falch fod y dull o ddarparu gwasanaethau drwy'r model Llesiant Gydol Oes wedi cael ei gydnabod fel dull effeithiol gan ein rheoleiddiwr.

Cwynion a Chanmoliaeth

Canmoliaeth

Derbyniwyd cyfanswm o **217** o ganmoliaethau gan ddefnyddwyr gwasanaeth a/neu eu cynrychiolwyr yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Mae hyn yn fwy na dwbl y nifer o ganmoliaethau a gofnodwyd ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2021-2022 (cyfanswm o 104). Darperir rhai enghreifftiau o'r ganmoliaeth a dderbyniwyd isod.

Maes Gwasanaeth	Canmoliaeth a dderbyniwyd
Porth Cynnal	78
Porth Gofal	139
Cyfanswm	217

“Fel yr arfer, rydw i mor ddiolchgar am y ffordd wych yr ydych chi wedi ein helpu ni ac yn parhau i ddarparu cymorth. Mae eich effeithlonrwydd yn rhagorol ac mae eich cyngor ar bob mater yn gyfeillgar, yn drylwyr, ac yn galonogol iawn i mi.
– *lechyd Meddwl / Lles*

“Roedd (defnyddiwr gwasanaeth) yn ddiolchgar am y prynhawn ac wedi mwynhau cwrdd â ni i gyd, gan wybod bod y gefnogaeth yno pe bai ei hangen.” – *Ymyrraeth Gynnar*

“Diolch o waelod ein calonnau am yr holl ofal a chariad a ddangosoch ac a roesoch i X. Roedd mor hapus ac yn eich caru chi i gyd, rhoesoch flynyddoedd gorau ei fywyd iddo.” – *Porth Gofal*

“Diolch am eich holl gymorth a chefnogaeth dros y misoedd diwethaf, roedd fy mam-gu a'r teulu cyfan yn ei werthfawrogi.” – *Gwasanaethau Uniongyrchol*

“Mae'r ffordd gyfannol yr ydych chi'n ei ddefnyddio yn rhagorol a hoffwn pe bai eraill sy'n addysgu eu hunain er mwyn gweithio ym maes gofal cymdeithasol yn gallu cael rhywfaint o'ch mewnwelediad i sut y dylid gwneud pethau a chael yr amser a'r adnoddau i wneud hynny. Unwaith eto rydych chi'n weithiwr cymdeithasol hollol wych a dylai fod mwy fel chi.” – *Lles Meddyliol*

“Rydym yn falch iawn o'r ymateb cyflym gan y Gwasanaeth Therapi Galwedigaethol. Roeddent yn cyfathrebu'n glir, yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i ni drwy gydol yr amser, ac maent wedi darparu cymorth gwerthfawr i alluogi fy mam, sy'n 93 oed, i fod yn llawer mwy diogel a hyderus yn ei chartref ei hun. Mae hyn wedi bod yn hynod fuddiol i mi ac i weddill y teulu, gan ein ni bod wedi bod yn poeni'n fawr amdani. Rydym yn ddiolchgar iawn am y cymorth a'r gefnogaeth.” – *Gwasanaeth Therapi Galwedigaethol*

“Diolch am gynnig opsiynau amrywiol a diolch yn fawr am eich cymorth caredig.” – *Gwasanaeth Brysbennu ac Asesu Integredig*

Adroddiad Cwynion

Cyflwyniad

Bydd yr adroddiad hwn yn cyfeirio'n benodol at yr holl **ganmoliaethau a chwynion yn ymwneud â'r Gwasanaethau Cymdeithasol** a dderbyniwyd yn ystod 2022 – 2023. Bydd y data hwn hefyd yn cael ei gynnwys yn Adroddiad Blynyddol Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor ar gyfer 2022-2023, ar lefel gorfforaethol, a fydd yn cael ei gyhoeddi yn hwyrach yn y flwyddyn.

Mae'r Cyngor wedi gweithredu'r gofynion statudol a amlinellir yn **Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014** a **Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014** Llywodraeth Cymru. Mae'r rheoliadau hyn yn sail i **Bolisi Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol** y Cyngor ei hun, sydd i fod i gael ei adolygu yn ystod y flwyddyn i ddod. Cymeradwywyd y Polisi presennol gan Gabinet y Cyngor ar 17 Mawrth 2020, ac mae'n nodi'r cyfrifoldebau a osodwyd ar staff o fewn Gwasanaethau **Porth Cynnal** a **Phorth Gofal** a'r **Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth** corfforaethol. Mae hyn yn hyrwyddo atebolrwydd ac yn sicrhau bod trefniadau effeithiol ar waith i ddatrys pryderon mor fuan â phosibl, ac os nad yw hyn yn bosibl, i sicrhau yr ymdrinnir â chwynion yn unol â rhwymedigaethau statudol y Cyngor.

Mae'n hollbwysig bod proses gwyno'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithredu'n unol ag egwyddorion **Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014**, yn ogystal â sicrhau bod y broses yn hygyrch i bawb, ac yn deg ac yn dryloyw.

Gweithgarwch Cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol

Gwneir pob ymdrech i ddatrys cwynion yn rhagweithiol, ac, yn y rhan fwyaf o achosion, mae hyn yn llwyddiannus. Mewn achosion o'r fath, cofnodir y mater fel 'pryder'. Fodd bynnag, mewn rhai achosion nid yw hyn yn bosibl, yn enwedig pan fo'r materion sy'n cael eu codi o natur ddifrifol neu gymhleth. Ymdrinnir â'r achosion hyn yn unol â'r polisi a'r gweithdrefnau cwynion ffurfiol y cyfeirir atynt uchod.

Mae gweithdrefn gwyno'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn cynnwys **dau gam**, ac mae Rheolwyr Corfforaethol o fewn y Gwasanaethau Cymdeithasol (h.y. Porth Cynnal a Phorth Gofal) yn gyfrifol am reoli cwynion yn erbyn eu meysydd gwasanaeth priodol, gan sicrhau bod y lefel briodol o benderfyniadau ac atebolrwydd ar waith. Mae'r Rheolwyr Corfforaethol yn ymdrechu i gyflawni canlyniadau ystyrlon ar gyfer cwynion a, lle bo angen, bydd mesurau'n cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod gwersi'n cael eu dysgu a bod unrhyw welliannau i'r gwasanaeth yn cael eu blaenoriaethu. Mae'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn annibynnol ar y Gwasanaethau Cymdeithasol ac yn cael ei reoli o fewn y Gwasanaeth Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd, ac mae'n gyfrifol am oruchwylio'r gwaith o weinyddu'r broses gwyno.

Derbyniwyd cyfanswm o **60 'pryder'** yn ystod y cyfnod adrodd, a chafodd y mwyafrif o'r rhain eu datrys yn foddhaol heb fod angen eu huwchgyfeirio o dan y weithdrefn gwyno ffurfiol. Fodd bynnag, bydd yr adroddiad hwn yn canolbwyntio ar y **cwynion** yr ymchwiliwyd iddynt o dan gamau 1 a 2 yn ystod y flwyddyn adrodd.

Er gwybodaeth, Cam 1 yw'r unig gyfle sydd ar gael i Reolwyr Corfforaethol ymchwilio a/neu ddatrys cwyn. Mae'r rheoliadau statudol yn nodi bod yn rhaid penodi Swyddog Ymchwilio Annibynnol i gynnal ymchwiliadau yng Ngham 2 ac, mewn achosion sy'n ymwneud â phlant, mae Person Annibynnol hefyd yn cael ei gomisiynu i oruchwylio'r broses ymchwilio. Unwaith y bydd proses

gwyno'r Cyngor ei hun wedi cael ei disbyddu, mae gan achwynwyr yr hawl i gyfeirio eu cwyn at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) os ydynt yn dal yn anfodlon.

Cyfanswm y cwynion a ddaeth i law yn ystod 2022-2023

Maes Gwasanaeth	Cam 1	Cam 2	Cyfanswm
Porth Cynnal	19	6	25
Porth Gofal	12	1	13
	31	7	38

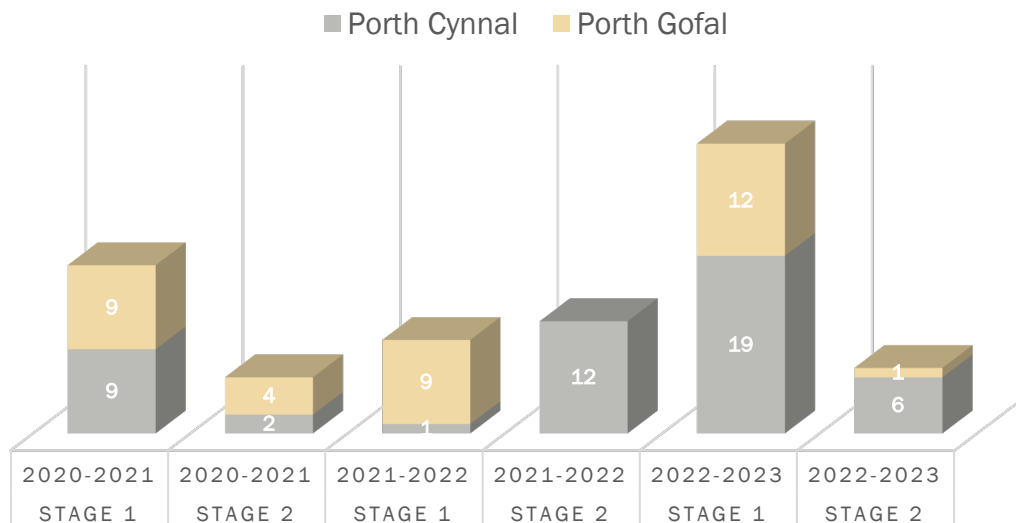
Derbyniwyd cyfanswm o **38 o gwynion** mewn perthynas â'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2022-2023, sy'n dangos cynnydd wrth gymharu'r ffigurau hyn â'r cyfnod adrodd blaenorol. Yn ystod 2021-2022 aethpwyd i'r afael â chyfanswm o **22** o gwynion o dan bolisi cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae uwch staff Porth Gofal a Phorth Cynnal yn parhau i gydweithio'n agos â'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth trwy fynd ati i ddatrys unrhyw bryderon ac ymholiadau sy'n dod i law yn gynnar pan fo hynny'n briodol, ac mae hyn yn profi i fod yn strategaeth effeithiol. O'r 60 o bryderon yr ymdriniwyd â nhw yn rhagweithiol, dim ond 11 achos a aeth ymlaen i gael eu hymchwilio o dan Gamau 1 a/neu 2, mae hyn yn golygu bod **82% o'r holl bryderon a dderbyniwyd wedi cael eu datrys yn foddhaol** yn y lle cyntaf.

Data cymharol

Darperir data cymharol isod mewn perthynas â'r cwynion a dderbyniwyd gan Porth Cynnal a Phorth Gofal, ar gyfer y blynyddoedd 2020-2021 a 2021-2022 a'r cyfnod adrodd cyfredol - 2022-2023.

CWYNION Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Canlyniadau Cwynion fesul Gwasanaeth

Ceir dadansoddiad o nifer y cwynion a'u canlyniadau isod, fesul maes perthnasol:

Porth Cynnal	Heb eu cadarnhau	Wedi'u cadarnhau	Yn parhau/ wedi'u hatal dros dro / wedi'u dirwyn i ben
Gofal Wedi'i Gynllunio (Oedolion) (3)		1	2
Gofal Wedi'i Gynllunio (Plant) (6)	2	2	2
Diogelu (Oedolion) (4)	1		3
Diogelu (Plant) (4)	1		3
Cymorth Estynedig (Oedolion) (6)	1		5
Lles Meddyliol (Oedolion) (2)	2		
Cyfanswm	7	3	15

Porth Gofal	Heb eu cadarnhau	Wedi'u cadarnhau	Yn parhau/ wedi'u hatal dros dro / wedi'u dirwyn i ben
Brysbennu ac Asesu Integredig (Oedolion) (6)	2	1	2
Brysbennu ac Asesu Integredig (Plant) (3)	1	2	
Gwasanaeth Ymyrraeth wedi'i Dargeddu (3)			3
Gwasanaethau Uniongyrchol (1)		1	
Cyfanswm	3	5	5

Amserlenni Cam 1

O'r 31 cwyn a gofnodwyd yng Ngham 1, dim ond 16 a gafodd eu cwblhau (h.y. heb eu hatal dros dro, eu tynnu'n ôl na'u dirwyn i ben – eglurir hyn yn fanylach yn y dadansoddiad). Caewyd 7 o'r cwynion hyn o fewn yr amserlenni a ragnodwyd. Roedd y 9 arall wedi rhagori ar yr amserlenni.

Amserlenni Cam 2

Dim ond 5 o'r 7 cwyn a gafodd eu cofnodi yng Ngham 2 a aeth ymlaen i'r cam ymchwilio annibynnol, oherwydd bod dau achwynydd wedi penderfynu tynnu eu cwynion yn ôl. Roedd pob un o'r pum cwyn yr ymchwiliwyd iddynt wedi cymryd mwy o amser na'r amserlen a ragnodwyd sef 25 diwrnod gwaith.

Fodd bynnag, cydymffurfiwyd yn llawn â'r gofynion statudol i gael cymeradwyaeth ysgrifenedig gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, a chyhoeddwyd ymatebion cyn gynted â phosibl ar ôl cwblhau'r ymchwiliad.

Dadansoddiad a Chasgliadau

Yn gyntaf, datgelodd dadansoddiad agosach o'r **60 achos** a gofnodwyd yn wreiddiol fel 'pryderon' mai **dim ond 11** o'r rhain a aeth ymlaen wedyn i'r **cam cwynion ffurfiol**. Mae hyn yn cefnogi'r manteision sy'n gysylltiedig â mabwysiadu dull 'datrys yn rhagweithiol', lle bo modd. Cafodd y 49 o bryderon eraill (82%) eu datrys yn llwyddiannus heb fod angen cymryd camau pellach.

Mae'n amlwg bod **cynnydd** wedi bod yn nifer y cwynion a dderbyniwyd mewn perthynas â'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2022-2023. Ar ôl derbyn **31 o gwynion Cam 1** yn y flwyddyn ddiwethaf, dyma'r lefel uchaf ers 2015-2016, pan dderbyniwyd 32 o gwynion Cam 1 mewn un flwyddyn. Cynhaliwyd **llai o ymchwiliadau Cam 2** yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac o ran canlyniadau, roedd cymhareb y cwynion a gadarnhawyd a'r rhai na chadarnhawyd yn weddol gytbwys.

Fodd bynnag, y ffactor mwyaf trawiadol yn adroddiad eleni yw bod cyfanswm o **20 o gwynion** heb eu cwblhau. Mae amrywiaeth o resymau y tu ôl i'r rhain, a bydd y rhain yn cael eu hegluro isod.

Mae 'cwyn' fel arfer yn cael ei chofnodi ar yr adeg y daw i law pan fernir ei bod yn bodloni'r meini prawf ar gyfer rhoi'r polisi ar waith ar unwaith: h.y. nid yw'n 'gais am wasanaeth am y tro cyntaf' neu teimlir bod y materion a godir yn ddigon difrifol bod ymyrraeth ar lefel Rheolwr Corfforaethol yn angenrheidiol.

Fodd bynnag, mae yna ffactorau eraill y mae angen eu hystyried ar ôl i gŵyn gael ei chofnodi'n ffurfiol, ond cyn i'r broses allu cychwyn yn weithredol, sef:

- sicrhau y ceir caniatâd priodol gan y defnyddiwr gwasanaeth (pan fydd eraill yn codi pryderon ar eu rhan)
- ystyried a oes unrhyw 'ymchwiliadau cydamserol' ar y gweill (h.y. a oes unrhyw achosion llys neu ymchwiliadau diogelu a allai gael eu peryglu gan ymchwiliad i gŵyn)
- canfod a oes modd dilyn y broses gwyno o gwbl (e.e. achosion lle mae'r achwynydd yn ceisio gwrthdroi penderfyniad a wnaed gan Lys)

Yn yr achosion hyn, efallai na fydd y gŵyn yn gallu symud ymlaen nes bod y gwiriadau angenrheidiol wedi'u cwblhau a gall hyn gymryd peth amser o bryd i'w gilydd, tra bod ymgysylltu dilynol rhwng y Gwasanaeth a'r achwynydd.

Roedd dadansoddiad o'r **20 o gwynion** na chawsant eu cwblhau yn ystod y cyfnod adrodd yn dangos:

- Cafodd **3 chwyn** eu **datrys yn syth** ar ôl ymyrraeth y Rheolwr Corfforaethol ar gyfer y Gwasanaeth perthnasol.
- Daethpwyd â **4 chwyn** i ben o ganlyniad i fethu â darparu **caniatâd** y defnyddiwr gwasanaeth.
- Mewn **5 achos**, methodd yr achwynydd ymgymryd â'r broses gwyno a chaewyd yr achosion wedi hynny.
- Roedd **4 chwyn** yn **parhau** neu **wedi'u huwchgyfeirio i Gam 2** cyn cwblhau chwyn Cam 1.
- Cafodd **3 achos** eu **tynnu'n ôl** gan yr achwynydd.
- Nid oedd modd symud ymlaen ag **1 gŵyn** oherwydd bod **ymchwiliadau eraill** yn cael blaenoriaeth.

Er bod hwn yn nifer digynsail o gwynion na chawsant eu cwblhau yn ystod y flwyddyn adrodd, rheolwyd yr achosion yn unol â'r polisiâu a'r gweithdrefnau statudol ac, er mwyn bod yn agored ac yn dryloyw, ni thynnwyd y cwynion hyn oddi ar y system. Yn ogystal, rhannwyd yr holl gwynion gyda'r meysydd gwasanaeth perthnasol, a cheisiodd y Rheolwyr Corfforaethol a oedd yn gyfrifol ym mhob achos sicrhau nad oedd unrhyw faterion sylfaenol a oedd angen ymyrraeth neu ymchwiliad pellach.

Mae angen gwella amseroedd ymateb ar ddau gam y broses gwyno, er mai dim ond un achos aeth y tu hwnt i'r amserlen o chwe mis. Weithiau, mae'n anochel y bydd rhai cwynion yn cymryd mwy o amser i'w datrys na'r amserlen a bennwyd, a'r flaenoriaeth gyffredinol yw sicrhau bod cwynion yn cael eu hymchwilio'n drylwyr, a bod ystyriaeth ofalus yn cael ei rhoi i'r canfyddiadau a'r argymhellion sy'n deillio o ymchwiliadau o'r fath.

Derbyniodd Porth Cynnal nifer uwch o gwynion, yn bennaf oherwydd natur y gwasanaethau y maent yn eu darparu, a'u cymhlethdod.

O'r **18 cwyn** yr ymchwiliwyd iddynt yn llawn, cadarnhawyd 8 ohonynt. Er bod hyn yn gynnydd o gymharu â'r ffigurau a ddadansoddiwyd yn ystod 2021-2022 (4 cwyn wedi'u cadarnhau), mae hyn yn cynrychioli 44% o'r holl gwynion yr ymchwiliwyd iddynt, sy'n dal yn welliant ar yr ystadegau ar gyfer 2020-2021, lle cadarnhawyd 58%. Yn ogystal, er bod bron i hanner yr holl gwynion yr ymchwiliwyd iddynt wedi cael eu cadarnhau, rhaid cydnabod hefyd nifer y pryderon a gafodd eu datrys yn llwyddiannus, a'r cwynion a dynnwyd yn ôl yn gynharach yn y broses oherwydd y gwaith a wnaed gan wasanaethau i unioni'r materion.

Themâu a Thueddiadau

Mae **cyfathrebu gwael** yn parhau i fod yn ffactor cyson yn y rhan fwyaf o gwynion, ac mewn llawer o achosion, eir i'r afael â'r rhain yn brydlon ar lefel gwasanaeth i atal y materion rhag cael eu huwchgyfeirio'n ddiangen. Roedd hyn yn amlwg yn wir o ran y 49 o bryderon a ddatryswyd yn rhagweithiol, sy'n llawer uwch na'r nifer o achosion yr ymchwiliwyd iddynt wedi hynny o dan y broses gwyno ffurfiol.

Amserlenni

Fel y nodwyd mewn cyfnodau adrodd blaenorol, mae angen gwneud gwelliannau o ran amseroedd ymateb, yn enwedig yng Ngham 1 y broses gwyno. Mae gofyniad yng Ngham 1 i gynnig 'trafodaeth' rhwng yr achwynydd a'r Rheolwr Corfforaethol perthnasol. Felly, mae sicrhau bod rheolwyr ar gael yn parhau i fod yn her, yn ogystal â cheisio cydlynu pryd maen nhw a'r achwynydd ar gael. Bydd hyn yn parhau i gael ei fonitro mewn cyfnodau adrodd yn y dyfodol.

Mae hefyd wedi dod yn fwyfwy amlwg yn ystod y cyfnod adrodd bod ymdrin â chwynion yn wael wedi dod yn nodwedd amlwg yn y methiant i brosesu achosion yn hwylus. Mae ymdrechion helaeth yn cael eu gwneud i sicrhau gwell cyfathrebu rhwng y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth, ond mae rhai heriau wedi codi o ganlyniad i fwy o gwynion a gweithgarwch Rhyddid Gwybodaeth ar lefel gorfforaethol, yn ogystal ag yn achos y Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae hyn yn parhau i fod yn bryder parhaus sydd wedi cael ei uwchgyfeirio yn ôl yr angen.

Dysgu Gwersi

Ym mhob achos lle bernir bod cwyn yn cael ei chadarnhau (naill ai yn ei chyfanrwydd neu elfennau penodol ohoni) mae'n hollbwysig bod argymhellion yn cael eu rhoi ar waith i ddysgu gwersi ac atal unrhyw ail-ddigwydd yn y dyfodol. Rhoddir enghreifftiau isod o rai o'r gwersi a ddysgwyd o'r cwynion a dderbyniwyd yn ystod 2022-2023:

- *Cytunwyd y byddai'r Gwasanaeth yn dechrau cofnod wythnosol o'r holl gyfathrebu, a fydd yn cael ei rannu gyda'r achwynydd a bydd cofnodion cyfarfodydd yn cael eu rhannu'n brydlon gyda'r partïon perthnasol. Dylai hyn gyfyngu ar lefelau pryder oherwydd diffyg cyfathrebu ac oedi wrth dderbyn dogfennau gan y gwasanaeth.*
- *Bydd staff perthnasol yn sicrhau bod trafodaethau'n cael eu cynnal gyda phartïon â diddordeb cyn cyfarfodydd ffurfiol, fel bod pawb yn ymwybodol o fformat y cyfarfod a sut y disgwylir iddynt gyfrannu at hyn. Bydd y trafodaethau hyn yn cael eu recordio, a bydd cofnod ffurfiol yn cael ei roi i'r holl fynychwyr fel rhan o'r broses. Yn ogystal, atgoffwyd staff am bwysigrwydd gwneud cofnod byr o unrhyw sgysiau ffôn, yn unol â pholisïau perthnasol y Cyngor.*
- *Cwblhau asesiadau/adolygiadau ac asesiadau gofalmwr i'w hystyried ar ôl derbyn cwynion, er mwyn sicrhau bod lefel y ddarpariaeth gofal yn diwallu anghenion yr unigolyn yn ddigonol.*

Cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Yn ystod 2022–2023 derbyniodd y Cyngor un ar ddeg o gysylltiadau newydd gan swyddfa OGCC yn ymwneud â chwynion am y Gwasanaethau Cymdeithasol. Roedd y rhain yn ymwneud ag achosion o fewn y gwasanaethau canlynol:

- Porth Cynnal (7)
- Porth Gofal (4)

Derbyniwyd mwy o atgyfeiriadau gan yr Ombwdsmon yn ystod 2022-2023, gyda dim ond 9 wedi'u derbyn yn 2021-2022.

Er nad oedd unrhyw gwynion a gyfeiriwyd at OGCC wedi arwain at ymchwiliad ffurfiol, roedd **wyth cwyn** a oedd angen ymyrraeth gan yr Ombwdsmon. Cafodd y cwynion hyn eu datrys drwy '*gytundebau Datrysiad Cynnar / Setliad Gwirfoddol*' y daethpwyd iddynt gyda swyddfa'r Ombwdsmon, a cheir manylion am y rhain yn y tabl drosodd.

Achosion lle roedd angen ymyrraeth gan yr Ombwdsmon drwy Gytundebau Datrysiad Cynnar

Gwasanaeth a Chyfeirnod	Crynodeb o'r Gŵyn	Camau Gweithredu y Cytunwyd arnynt
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202200812</p>	<p>Ymchwiliwyd i'r gŵyn yn annibynnol yn flaenorol o dan Gam 2; Fodd bynnag, roedd yr achwynydd yn parhau i fod yn anfodlon gyda'r canlyniad.</p> <p>Prif bryderon yr achwynydd oedd bod y Gwasanaeth wedi methu ag ymgymryd ag asesiadau priodol ac angenrheidiol i bennu hyd a lled anableddau dysgu perthynas iddi, a'i fod wedi methu ag ystyried gwybodaeth hanfodol a ddarparwyd yn ystod ymgynghoriad dros y ffôn.</p>	<p>Dywedodd yr Ombwdsmon y dylai'r Cyngor ymateb i'r ymholiadau ychwanegol a godwyd gan yr achwynydd, yn dilyn yr ymchwiliad annibynnol yng Ngham 2.</p>
<p>Porth Cynnal; Diogelu ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202201388</p>	<p>Ymchwiliwyd i'r gŵyn yn annibynnol yn flaenorol o dan Gam 2. Estynnwyd y broses hon yn ddiangen, a cheisiwyd eglurhad gan yr achwynydd ynghylch gwybodaeth a gynhwyswyd yn yr adroddiad ymchwiliad annibynnol.</p> <p>Yn benodol, roedd yr achwynydd yn dymuno cael rhagor o wybodaeth am y gyfraith achosion y cyfeiriwyd ati, yr oedd y Gweithiwr Cymdeithasol wedi seilio ei benderfyniad arni wrth ddarparu gofal i berthynas yr achwynydd.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i ddarparu gwybodaeth ychwanegol ynghylch y gyfraith achosion a ystyriwyd gan y Gweithiwr Cymdeithasol ar yr adeg y gwnaed penderfyniadau ynghylch darparu gofal.</p> <p>Yn ogystal, cafodd cytundeb cynharach i ddyfarnu taliad 'Amser a Thrafferth' oherwydd y broses gwynion hir, ei anwybyddu ar y pwynt y cyhoeddwyd yr ymateb ffurfiol. Felly anrhydeddodd y Cyngor ei benderfyniad cynharach yn hyn o beth, a chydnabu'r anghyfleustra ychwanegol a achoswyd gan orfod mynd at yr Ombwdsmon i gael y wybodaeth y gofynnwyd amdani.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202200853</p>	<p>Cwyn bod y Cyngor wedi methu â gweithredu telerau cytundeb Datrysiad Cynnar a gynhaliwyd ym mis Medi 2020 yn briodol. Roedd hyn yn cynnwys methiant y Cyngor i gwblhau Asesiad Gofalwr yn llawn, ac am yr ansicrwydd parhaus ynghylch telerau a threfniadau Gofal Seibiant. Roedd yr Achwynydd hefyd yn ddig ei bod yn ymddangos bod gan y Cyngor ddull anghyson o godi Taliad Uniongyrchol.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i fynd ar drywydd y trefniadau y cytunwyd arnynt yn flaenorol mewn perthynas â chynnal Asesiad Gofalwr. Comisiynwyd Gweithiwr Cymdeithasol Annibynnol i gwblhau'r dasg hon.</p> <p>Cytunodd y Cyngor hefyd i ysgrifennu at yr achwynydd o fewn chwe wythnos i roi esboniad llawn ynghylch dull y Cyngor o ddarparu gofal seibiant.</p>

<p>Porth Gofal; Brysbennu ac Asesu Integredig ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202205115</p>	<p>Cwyn ynghylch methiant y Cyngor i gymryd o ddifrif y pryderon a godwyd gan y defnyddiwr gwasanaeth am y darparwr gofal a gomisiynwyd i'w chynorthwyo. Gwnaeth yr Achwynydd gŵyn yn uniongyrchol i'r darparwr gofal, ond roedd ei ymateb yn anghyflawn ac yn anghywir.</p> <p>Gwrthododd y Cyngor ymchwilio i'r gŵyn oherwydd ei fod yn fodlon ag ymateb y darparwr gofal ac nad oedd angen unrhyw gamau pellach. Fodd bynnag, roedd yr Ombwdsmon yn anghytuno – gan ddyfarnu nad oedd y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswydd i dderbyn y gŵyn yn unol â Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru).</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i gysylltu â'r achwynydd i gael ei chwyn a rhoi ymateb a oedd yn gyson â'r weithdrefn gwyno statudol.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202206613</p>	<p>Cysylltodd yr achwynydd â'r Ombwdsmon oherwydd bod y Cyngor wedi methu ag ymchwilio i'r cwynion a gyflwynwyd ganddi ym mis Chwefror 2022.</p>	<p>Derbyniodd y Cyngor ei fod wedi methu ag ymchwilio i'r cwynion a godwyd a chytunodd i gychwyn Cam 1 y broses gwyno ar unwaith. Ymddiheurwyd hefyd am y methiant hwn wrth ymdrin â'r gŵyn a chytunwyd ar daliad unioni i gydnabod y drafferth a'r amser a fuddsodwyd gan yr achwynydd er mwyn i'w chwyn gael ei hystyried.</p>
<p>Porth Gofal; Gwasanaeth Brysbennu ac Asesu Integredig ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202202005</p>	<p>Cwyn bod y Cyngor wedi methu â darparu diweddiadau rheolaidd ac ystyrion ynghylch ei chwyn.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i roi ymddiheuriad ffurfiol ac esboniad am yr oedi a brofodd yn ystod ei chwyn. Cytunwyd hefyd y byddai'r ymateb ffurfiol yn cael ei ddarparu o fewn pedair wythnos i benderfyniad yr Ombwdsmon, ac y byddai taliad o £100 yn cael ei roi i gydnabod y drafferth a'r amser a fuddsodwyd gan yr achwynydd wrth wneud ei chwyn i'r Ombwdsmon.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202107463</p>	<p>Yn dilyn ymchwiliad annibynnol yng Ngham 2 o Weithdrefn Gwyno'r Gwasanaethau Cymdeithasol, cysylltodd yr achwynydd â'r Ombwdsmon oherwydd bod y Cyngor wedi methu â gweithredu'r argymhellion a wnaed gan y Swyddog Ymchwilio Annibynnol.</p> <p>Yn ogystal, roedd y Cyngor wedi methu â rhoi gwybod iddo na fyddai ymchwiliad diogelu llawn yn cael ei gynnal; er i'r materion a nodwyd yn ystod y gŵyn gael eu hystyried yn ystod Cyfarfod Pryderon Proffesiynol, o dan Weithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan.</p>	<p>Trwy Gytundeb Setliad Gwirfoddol, cynigiodd yr Ombwdsmon y dylai'r Cyngor a'r Gwasanaeth Cymorth a oedd yn ymwneud â'r gŵyn wreiddiol, gyfarfod â'r achwynydd a'i fab (defnyddiwr gwasanaeth) yn ffurfiol i egluro'r penderfyniad diogelu ac i drafod unrhyw fesurau ychwanegol a fyddai'n hwyluso dysgu yn y dyfodol.</p> <p>Cytunwyd hefyd bod angen ymddiheuriad uniongyrchol am y diffyg cyfathrebu ar ôl i'r ymchwiliad Cam 2 ddod i ben. Cytunodd y Cyngor â'r cynnig hwn a chymerwyd y camau gweithredu angenrheidiol.</p>

<p>Porth Cynnal: Gwasanaeth Diogelu ac Ymdrin â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod yr achos: 202107158</p>	<p>Cwyn am fethiant y Cyngor i gau achos diogelu yn brydlon, a gafodd ôl-ffeithiau ar allu'r achwynydd i ailafael mewn cyfrifoldebau gwaith penodol. Dywedodd yr Achwynydd hefyd na aethpwyd i'r afael â'i chwyn yn briodol unwaith iddi ddwyn y materion hyn i sylw'r Cyngor.</p>	<p>Derbyniodd y Cyngor gyfrifoldeb llawn am yr oedi a brofodd yr achwynydd mewn perthynas â'r achos diogelu, a bod hyn wedi'i waethygu ymhellach gan y methiant i ymdrin â'i chwyn yn effeithiol. At hynny, derbyniodd y Cyngor nad oedd wedi gwerthfawrogi'n llawn yr effaith a gafodd y materion hyn ar yr achwynydd.</p> <p>Cytunodd y Cyngor i roi ymddiheuriad corfforaethol am y camweinyddu a nodwyd gan yr Ombwdsmon a darparu iawndal ariannol o £725 i gydnabod yr anghyfiawnder a'i rhwystrodd rhag dychwelyd i'w dyletswyddau o fewn sefydliad ieuenctid, ac am ymdrin â'r gŵyn yn wael – gan gynnwys y drafferth a'r amser a fuddsoddwyd ganddi wrth fynd ar drywydd ei chwyn.</p>
---	--	---

4. Hyrwyddo a gwella llesiant y rhai yr ydym yn eu helpu

Y chwe safon ansawdd a ddefnyddir i fesur perfformiad yr Awdurdod Lleol yn erbyn y canlyniadau llesiant yw:

1. Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu'r canlyniadau llesiant personol y mae pobl yn dymuno eu cyflawni.
2. Gweithio gyda phobl a phartneriaid i amddiffyn a hyrwyddo iechyd corfforol a meddyliol a llesiant emosiynol pobl.
3. Cymryd camau i amddiffyn a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed.
4. Annog a helpu pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas.
5. Rhoi cymorth i bobl ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol iach.
6. Gweithio gyda phobl a'u cefnogi i gael mwy o lesiant economaidd, cael bywyd cymdeithasol a byw mewn llefydd addas sy'n diwallu eu hanghenion.

Drwy gydol 2022-23 rydym wedi gweithio i gynnal a datblygu ym mhob un o'r gwasanaethau Llesiant Gydol Oes:

Porth Cymorth Cynnar

- Canolfannau Lles – cyfleusterau sy'n gwella'r cynnig gweithgarwch corfforol a hamdden craidd gyda mannau cyfarfod, ymgynghori a thriniaeth. Bydd y Ganolfan Les yn ymgorffori gwasanaethau sy'n ystyried ac yn gwella agweddau corfforol, cymdeithasol, emosiynol a meddyliol lles unigolyn ac yn cyfrannu at alluogi unigolion i gyflawni eu potensial llawn.
- Datblygu a darparu ymhellach weithgareddau ac ymyriadau cymunedol gydol oes cyffredinol a phenodol i alluogi grymuso, gwydnwch ac annibyniaeth.
- Cydweithio â rhanddeiliaid allweddol a sefydliadau'r sector gwirfoddol i ddatblygu ystod o wasanaethau i ddiwallu'r anghenion sy'n esblygu o fewn ein cymunedau i gefnogi a galluogi unigolion a theuluoedd yng Ngheredigion i ymdopi'n dda â'r heriau a'r pwysau y gallent eu hwynebu.

Porth Gofal:

- Mae'r gwasanaeth cymorth Taliadau Uniongyrchol wedi'i ddatblygu'n fewnol ac mae'n gweithredu'n effeithlon
- Gofal Cartref – wedi'i gryfhau i recriwtio a chadw darparwyr newydd i weithio ar draws Ceredigion
- Maethu – mae'r gwasanaeth yn gweithio'n agos gyda Maethu Cymru i gefnogi recriwtio, cadw a hyfforddi gofalwyr maeth
- Mae adolygiad annibynnol o Gyfleoedd Gwasanaethau Dydd wedi'i gynnal - bydd y cynllun gweithredu yn cael ei lunio'n fuan

Porth Cynnal:

- Datblygu dulliau atal ac adfer ar draws Gwasanaethau Porth Cynnal a'r Model Llesiant Gydol Oes a gydag asiantaethau partner sy'n canolbwyntio ar les meddyliol, cam-drin domestig, a chamddefnyddio sylweddau
- Mae Strategaeth Ddiogelu ar gyfer Lleihau Nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal wedi cael ei gweithredu.
- Mae'r ddarpariaeth llety diogel i blant a llety i rieni a babanod lleol yn agos at gael ei chwblhau.
- Ymgorffori arferion Arwyddion Diogelwch
- Adolygwyd y strwythur Lles Meddyliol, Camddefnyddio Sylweddau a Sicrwydd Ansawdd Diogelu i wella effeithlonrwydd.

Heriau o ran y Gweithlu

Mae ffocws parhaus wedi bod ar recriwtio gyda nifer o ymgyrchoedd yn fewnol ond hefyd cefnogi darparwyr allanol gydag ymgyrchoedd.

Mae'r heriau o recriwtio a chadw staff allweddol, yn benodol gweithwyr cymdeithasol a therapyddion galwedigaethol wedi bod yn sylweddol trwy gydol 2022-2023, fodd bynnag cydnabyddir bod hwn yn fater cenedlaethol ac mae cyfleoedd o ran gweithio rhanbarthol wedi'u harchwilio. Mae gan y Cyngor strategaeth ar gyfer ateb yr her hon gan gynnwys y dulliau canlynol:

- Cynyddu nifer yr hyfforddeiaethau gwaith cymdeithasol
- Cynnig cyfleoedd cymwysterau a llwybrau dysgu i'r staff presennol
- Lleoliadau myfyrwyr
- Adolygu rolau a gwerthuso swyddi
- Ailwampio ein dulliau hysbysebu – ymgyrchoedd dwys a newydd i ymuno â Cheredigion
- Defnyddio staff asiantaeth lle bo angen ochr yn ochr â staff Ceredigion

Cefnogi Llesiant Staff

Rydym wedi ymrwmo i ddarparu cymorth ymatebol, hygyrch a chynhwysol i staff:

- Swyddog Iechyd a Lles Gweithwyr
- Pecyn Cymorth i Weithwyr
- Iechyd Galwedigaethol
- Dull ymatebol gan gynnwys arolygon/holiaduron llesiant, trafodaethau gyda rheolwyr a thimau, proses arfarnu symlach, sesiynau galw heibio
- Gweithgarwch a chefnogaeth ar draws y sefydliad gan gynnwys, gwybodaeth ar y fewnrwyd, Dydd Mercher Llesiant, gweithgareddau, gweminarau llesiant, staff gwarchod
- Gweminarau iechyd a llesiant pwrpasol, cyfarfodydd rheolaidd gyda'r Rheolwr Corfforaethol/Rheolwyr Cofrestredig
- Cymorth i staff unigol mewn cartrefi gofal
- Cryfhau'r polisi goruchwilio

Gwasanaethau Tai Awdurdod Lleol Ceredigion

O dan yr ymyriadau digartrefedd, yn 2022-23 agorwyd 708 achos lle bu cysylltiadau oherwydd credir bod aelwydydd mewn perygl o fod yn ddigartref neu'n cyflwyno eu hunain yn ddigartref ar y diwrnod. Mae'r ffigwr hwn ychydig yn is na'r hyn a recordiwyd yn 2021/22 (737).

O'r 708 o achosion a agorwyd, darparwyd cyngor a chymorth i 32.6% (231) a'u helpu i atal bod yn ddigartref. Mae hyn yn cynrychioli lleihad yn nifer yr achosion sy'n cael eu cyflwyno i dderbyn cyngor a chymorth mewn cymhariaeth â 2021/22. Er hyn, roedd nifer yr achosion a ddatblygwyd i fod yn asesiad llawn o dan a62 Deddf Tai (Cymru) 2014, yn uwch na 2021/22 h.y. 477 o achosion.

O ganlyniad i'r asesiadau hyn, llwyddwyd i atal a/neu leddfu 207 achos. Roedd y cyfanswm a recordiwyd o nifer yr achosion a gafodd eu hatal yn 2022/23 yn uwch, mewn cymhariaeth â'r nifer o achosion a gafodd eu hatal yn 2021/22 h.y. canlyniadau o 189 a 142, yn y drefn honno. Roedd canlyniadau cyfanswm nifer yr achosion a gafodd eu lleddfu yn debyg i ffigwr y nifer yn 2021/22.

Mae'r nifer o gleientiaid a dderbyniodd gymorth trwy ddulliau ariannol gan gynnwys eu cyfeirio, yn parhau'n sefydlog. Fodd bynnag, mae llawer o achosion lle nad yw talu ôl-ddyledion na chynorthwyo person i gael budd-daliadau ychwanegol yn atal digartrefedd. Mae hyn oherwydd bod llawer o resymau nad sy'n ymwneud ag arian dros fod yn ddigartref, fel y gwelir yn y tabl isod gyda'r 'colli llety' sy'n cynnwys yr achos mwyaf sef rhesymau dadfeddiannu heb fai (achosion wedi'u hasesu dan a62 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014). Felly, cyflawnwyd mwyafrif y canlyniadau atal llwyddiannus trwy ddarparu llety amgen.

Rhiant, ffrind neu berthynas arall yn gwrthod neu'n methu cynnig llety bellach	21%
Tor perthynas gyda phartner	Treisgar 5% Di-drais 10%
Trais am resymau eraill	4%
Colli llety, h.y. landlord wedi cyflwyno hysbysiad	33%
Ôl-ddyledion rhent	3%
Llety presennol yn anfforddiadwy	0.6%
Llety presennol yn anaddas (h.y., rhy llawn/ rhesymau meddygol)	6%
Rhyddhau o'r carchar	5%
Mewn sefydliad / gofal (e.e. rhyddhau o'r ysbyty)	2%
Arall. Gan gynnwys digartref mewn argyfwng, dychwelyd o dramor, cysgu allan.	8%

Mae Gwasanaeth Opsiynau Tai yn parhau i weithio trwy'r dull 'Cynnwys Pawb' yn dilyn arweiniad wrth Lywodraeth Cymru, a fydd yn cael ei weithredu trwy gyfraith yn y dyfodol agos, gan gymryd lle 'anghenion blaenoriaeth'. Felly, nid oes bellach unrhyw berson sengl nad sy'n agored i niwed yn cael eu troi i ffwrdd yn ystod y cam cychwynnol a'r cam gweithredu llawn. Golyga hyn fod y Gwasanaeth Opsiynau Tai wedi bod mewn galw uchel ar gyfer llety dros dro, a recordiwyd nifer y rheiny sy'n byw mewn llety dros dro ar ddiwedd y mis rhwng 75 a 84 tŷ yn 2022/23, gyda'r mwyaf o gartrefi llety dros dro ar gyfer pobl sengl (63% ar yr 31/03/2023).

Ar gyfer y flwyddyn 2022-23 o dan y Gwasanaeth Addasiadau mae 86 o Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, 20 o Addasiadau Mân Waith, a 61 o Grantiau Diogel, Cynnes a Sicr wedi'u darparu a chafodd 650 Ymateb Brys ei wneud.

Wrth symud ymlaen, bydd argaeledd contractwyr i gwblhau'r gwaith addasu a chynnydd yng nghostau deunyddiau yn effeithio ar nifer y Grantiau Cyfleustra i'r Anabl sy'n medru cael eu darparu.

Mae datblygiad ar gyfer Fframwaith i Gontractwyr yn cael ei llunio ar hyn o bryd yn y gobaith y bydd ar gael yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf. Rydym yn rhagweld y bydd mwy o gontractwyr yn ymuno i ddarparu'r gwaith addasu, a fydd yn helpu i leddfu ychydig o bwysau cyflenwi'r gwasanaeth.

O dan waith y gofrestr tai ar gyfer y flwyddyn 2022-23, derbyniwyd 1276 o Geisiadau Cofrestr Tai ar draws y pedair cofrestr (fforddiadwy, cyffredinol, pobl hŷn a hygyrch).

Pa wahaniaeth mae'r gwasanaeth wedi ei wneud?

Mae cyfanswm yr achosion wedi gostwng ychydig, ond mae nifer yr achosion sydd wedi datblygu i asesiad llawn ac angen ymyrraeth mwy dwys wedi cynyddu, sydd wedi'i adlewyrchu yn y nifer uwch o ganlyniadau atal sy'n galluogi'r gwasanaeth i atal digartrefedd.

Yn sgîl y dibyniaeth gynyddol ar llety dros dro ynghyd â diffyg argaeledd llety fforddiadwy yn y sir, mae'r Gwasanaethau Tai wedi mabwysiadu newidiadau dros dro am gyfnod byr o amser mewn cytundeb â'r landlordiaid partner (RSLs) er mwyn blaenoriaethu dyraniadau i dai cymunedol i bobl sydd â dyletswyddau digartref ac mewn llety dros dro. Bu'r newidiadau dros dro i'r polisi Dyrannu'n gymorth i'r tîm Opsiynau Tai i fodloni'r gofynion am lety dros dro yn ogystal ag ailgartrefu'n llwyddiannus aelwydydd mewn llety parhaol a gyfrannodd at y gyfradd llwyddiant rhyddhad uwch ar gyfer 2022/23.

Mae'r cynllun gwarant i landlordiaid wedi dod yn weithredol gan gynnig adnodd ychwanegol i atal digartrefedd ac i hwyluso'r cyfnod wrth symud ymlaen i lety yn y sector preifat.

Mae grantiau Cyfleusterau i'r Anabl a grant Diogel, Cynnes a Sicr wedi cynorthwyo cleientiaid i fyw'n annibynnol yn eu cartref.

Mae cyfanswm o 240 o ymgeiswyr wedi sicrhau tai o'r Gofrestr Tai. Cafodd 79 (33%) o bobl eu dyrannu i'r rheiny oedd yn ddyledus i ddigartrefedd. Mae'r ganran wedi cynyddu ychydig yn sgîl newidiadau dros dro i'n polisi dyrannu. Roedd hyn yn caniatáu i ymgeiswyr mewn llety dros dro a/neu â dyletswydd digartrefedd, i gael cynnig llety parhaol goruwch popeth arall ar y Gofrestr Tai, lle bynnag ei bod yn bosibl, ac i gefnogi ymyrraeth gynnar ac agenda atal.

Yn sgîl y cynnydd yn y rheiny sy'n dibynnu ar lety dros dro ynghyd â chynnydd yn nifer yr achosion rheiny sydd â photensial uchel o fod yn ddigartref, yn sgîl yr argyfwng costau byw a ffoaduriaid Wcraïn, am gyfnod byr bydd y Gwasanaeth Tai yn gweithio gyda'r partner RSL i flaenoriaethu dyraniadau i dai cymunedol ar gyfer pobl sydd â dyletswydd digartref ac mewn llety dros dro.

Pa mor dda ydym ni wedi'i wneud?

Tai - Digartrefedd

Cyfanswm y canlyniadau atal digartrefedd: 180 (mae hyn yn cynnwys achosion y llwyddwyd i'w hatal rhag bod yn ddigartref, achosion nas llwyddwyd i'w hatal rhag bod yn ddigartref, achosion nad oeddent yn cydweithredu, achosion a wrthododd gymorth, achosion a dynnwyd yn ôl, ac achosion a dynnwyd yn ôl yn sgîl colli cysylltiad).

Canlyniadau lle y llwyddwyd i atal digartrefedd: 124. Felly, llwyddwyd i atal 68.9% o'r aelwydydd a oedd yn wynebu digartrefedd rhag bod yn ddigartref. (Cwrdd â tharged o 65% ac ychydig yn well na 67.6% y llynedd). O'r 180 o aelwydydd, tynnodd 25 aelwyd (13.9%) allan o'r gwasanaeth ac felly nid oedd Opsiynau Tai yn gallu cynorthwyo na sefydlu canlyniad.

Cyfanswm y canlyniadau rhyddhad: 173 (mae hyn yn cynnwys rhyddhad llwyddiannus, rhyddhad aflwyddiannus, gwrthod cymorth, methu cyd-weithredu, tynnu'n ôl neu tynnu'n ôl yn sgîl colli cysylltiad).

Canlyniad rhyddhad llwyddiannus: 83. Felly darparwyd mesurau rhyddhad llwyddiannus i 47.9% o aelwydydd o fewn 56 diwrnod. Mae hyn yn adlewyrchu cynnydd sylweddol yn y gyfradd llwyddiant parhad o'i chymharu â 2021/22 a oedd yn 33.7%. O'r 173 o aelwydydd, ni llwyddodd 57 (32.9%) ohonynt i gyrraedd canlyniad llwyddiannus o fewn 56 diwrnod, ac felly aethant ymlaen i gam nesaf y broses opsiynau tai h.y. ymchwiliad a75, gwnaeth 32 (18.5%) o gleientiaid dynnu allan o'r gwasanaeth.

Tai - Addasiadau

Yn ystod y flwyddyn 2022-23 darparwyd cartref diogel i 817 o ymgeiswyr anabl a bregus i barhau i fyw'n annibynnol gan arwain at well ansawdd bywyd.

Effeithlonrwydd Ynni

Yn ystod y flwyddyn cafodd cyfanswm o 420 o gleientiaid naill ai welliannau i'w cartrefi trwy fentrau Effeithlonrwydd Ynni a/neu gyngor Effeithlonrwydd Ynni i wella eu sefyllfa ariannol a'u gwariant.

Cyhoeddwyd 145 Datganiad Hyblygrwydd ECO4 i aelwydydd cymwys am gyllid (Hydref 2022 i Mawrth 2023), gyda Phympiau Gwres Ffynhonnell Aer, Solar ffotofoltäig a'r gwahanol fathau o inswleiddio fel y prif fesurau effeithlonrwydd ynni sydd wedi'u gosod.

Cynorthwywyd cyfanswm o 275 o aelwydydd â thlodi tanwydd gan y Gronfa Cartrefi Cynnes Categori 3/LOT 1 – Prosiect Effeithlonrwydd Ynni ac Atebion sy'n Gysylltiedig ag Iechyd rhwng Ebrill 2022 a Mawrth 2023, gyda buddion wedi'u cadarnhau (gwell sefyllfa ariannol) i'r aelwydydd o £250,793.00 (tua £912 i bob cartref).

Cyngor Sir Ceredigion oedd enillwyr Gwobrau Rhanbarthol Effeithlonrwydd Ynni Cymru 2023 ac fe'u dyfarnwyd yn 3ydd yng Ngwobrau Effeithlonrwydd Ynni Rhanbarthol Cenedlaethol 2023.

Tai – cofrestr

Cafodd 1083 o Geisiadau Tai eu gweithredu ar y Gofrestr Tai gan alluogi ystyriaeth ar gyfer dyraniadau tai cymdeithasol. Yn ogystal â hyn, gwnaed gwelliannau i geisiadau ac adnewyddu ceisiadau gan sicrhau gwybodaeth gywir a chyfredol i'n partneriaid RSL.

Cyflenwi tai fforddiadwy sydd ar gael ar draws pob math o ddeiliadaeth

Mae'r rhaglen Grant Tai Cymdeithasol yn rhan o raglen ddatblygu dreigl 3 blynedd sy'n cynnwys sawl ffrwd ariannu gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r rhaglen ddatblygu yn seiliedig ar ddadansoddiad anghenion wedi'i ddiweddarau'n rheolaidd o'r Cofrestrau Tai gyda'r nod o ddarparu cymysgedd o dai cymdeithasol a chanolig ledled Ceredigion

ochr yn ochr â phartneriaeth gyda Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig sy'n datblygu'r cynlluniau.

Pa wahaniaeth y mae'r amcan hwn wedi'i wneud?

Mae'r nifer o unedau Rhentu Cymdeithasol sy'n cael eu darparu yn debygol o gynyddu bob blwyddyn dros y 3 blynedd nesaf gyda dyraniad hael cyllideb yr SHG ar gyfer y rhaglen 3-blynedd. Bydd hyn yn galluogi Ceredigion i gyfrannu at darged Llywodraeth Cymru o 20,000. Mae datblygiadau'n cael eu targedu er mwyn cynorthwyo i gyrraedd yr anghenion sydd wedi'u cydnabod o fewn y Sir. Mae'r ystod o opsiynau deiliadaeth fforddiadwy hefyd yn cael eu cynyddu er mwyn cynorthwyo i fynd i'r afael ag anghenion tai amrywiol o fewn y Sir.

Yn ystod y flwyddyn roedd cyfanswm o 27 uned Tai Cymdeithasol wedi'u darparu gan ein partneriaid Cymdeithasau Tai sy'n gweithredu o fewn Ceredigion. Mae hyn yn lleihad o'r blynyddoedd diweddar gan fod argaeledd ariannol cynlluniau wedi bod yn heriol yn sgîl cynnydd sylweddol mewn costau adeiladu ac argaeledd contractwyr sydd oll yn ôl-effeithiau'r pandemig. Wrth symud ymlaen gyda chyllideb o £22.7m dros 3 blynedd, mae yna rai cynlluniau mawr a chyffrous yn rhan o'r rhaglen a fydd yn caniatáu darpariaeth aruthrol o dai cymdeithasol yng Ngheredigion ar draws y blynyddoedd nesaf, os bydd amodau'r farchnad yn caniatáu.

Cyfrannu at ddatblygu ac integreiddio'r model Porth Gofal – Ymyrraeth Gynnar a Llesiant

Mae Gwasanaeth Porth, yn sicrhau bod pob achos yn cael ei ddyrannu i'r ymyriadau priodol mewn modd amserol. Mae hyn wedi mynd o nerth i nerth ac wedi galluogi'r gwasanaeth i fonitro'r galw a'r canlyniadau yn effeithiol. Bydd y wybodaeth hon a gweithio ochr yn ochr â gwasanaethau eraill o fewn model TAW yn amhrisiadwy wrth i ni gynnal adolygiad llawn ac ail-gomisiynu'r holl wasanaethau a ariennir gan HSG sy'n gweithredu yng Ngheredigion yn y flwyddyn i ddod.

Sicrhau bod anghenion llety trigolion yn cael eu bodloni

Mae'r Gwasanaeth Tai yn parhau i weithio tuag at sicrhau bod anghenion llety preswylwyr yn cael eu bodloni. Drwy gydol y flwyddyn cynhaliwyd 397 o arolygiadau o Dai Amlfeddiannaeth drwyddedig i sicrhau bod safonau diogelwch yn cael eu bodloni. Derbyniwyd 211 o ymholiadau llety rhent preifat gan arwain at 89 ymweliad i sicrhau bod safonau diogelwch yn cael eu bodloni, ac ymchwiliwyd i 4 achos o aflonyddu a throi allan yn anghyfreithlon.

Mae codi cyfyngiadau Cofid ynghyd â chyflenwad llawn o staff yn y Tîm Safonau Tai wedi caniatáu lleihau'r ôl-groniad o arolygiadau HMO a fu'n cronni yn sylweddol yn ystod y pandemig.

Beth yw ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf a pham?

Yn ystod y flwyddyn sydd i ddod, byddwn yn gweld parhad yn y ddarpariaeth o'r gwasanaethau fel model Llesiant Gydol Oes er mwyn cyflawni'r pum amcan llesiant:

- Hyrwyddo iechyd a lles cadarnhaol a chefnogi pobl i hunan-gefnogi
- Cryfhau teuluoedd fel bod plant a phobl ifanc yn aros gyda'u teuluoedd
- Darparu dulliau cymesur o ran gofal a chymorth a reolir
- Diogelu unigolion a'u cadw'n ddiogel rhag camdriniaeth, niwed ac esgeulustod
- Galluogi unigolion i fyw'n annibynnol yn eu cymuned.

Rydym ni eisiau:

- Parhau i gryfhau ein gweithlu drwy recriwtio, addysg a hyfforddiant i wella a chryfhau ein harfer i fodloni gofynion cyflawni'r amcanion llesiant.
- Gweithredu Cyfleoedd Gwasanaeth yn ystod y Dydd
- Gofal seibiant i blant ac oedolion
- Gweithio gyda darparwyr Gofal Cartref i gynyddu'r ddarpariaeth sydd ar gael ar draws y sir
- Cynyddu nifer y cynorthwyr personol i ddarparu gwasanaethau Talu Uniongyrchol
- Gweithredu'r Cynllun Gweithredu mewn ymateb i'r Strategaeth Dementia Rhanbarthol
- Cynyddu nifer y gofawyr maeth cymeradwy mewnol
- Sefydlu darpariaeth lleoliad preswyl i blant
- Cynyddu nifer y gofawyr sy'n cael eu cefnogi gan y Gwasanaeth Cymorth i Ofalwyr a'r Gymuned
- Defnyddio gwasanaethau ymyrraeth gynnar i gadw plant gartref
- Lleihau nifer y plant sydd yn ein gofal
- Lleihau nifer y plant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant
- Datblygu ein gwasanaethau i Ymateb yn Gyflym i Hunanladdiad neu mewn perygl o Hunanladdiad a'u teuluoedd a'u ffrindiau

5. Sut rydym ni'n gwneud yr hyn a wnawn

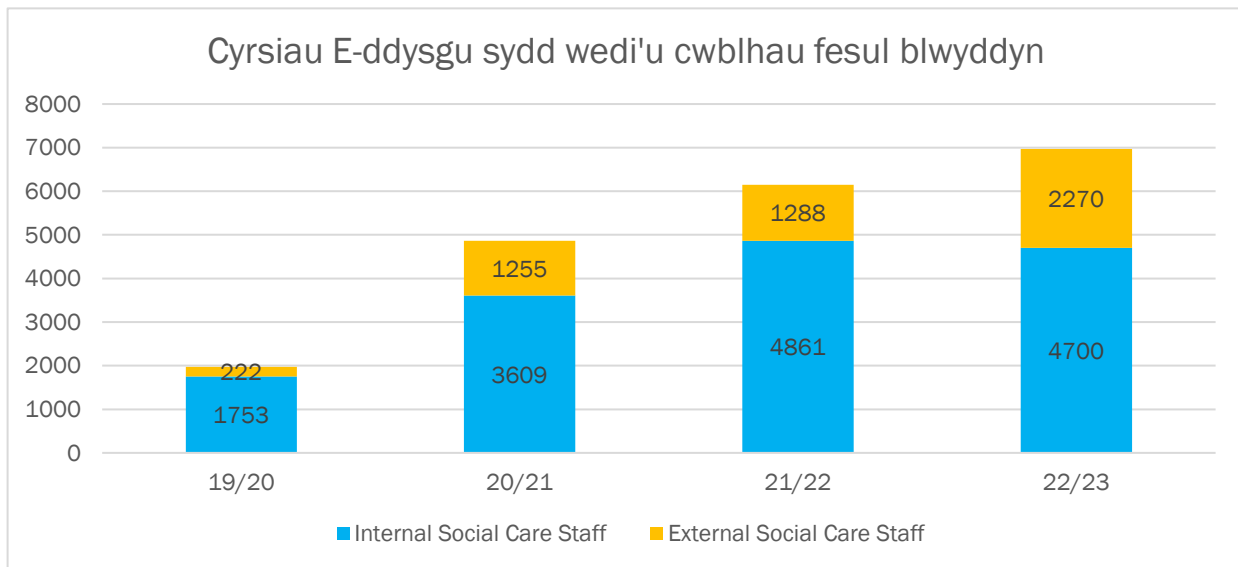
Sut ydym wedi cefnogi datblygiad proffesiynol y gweithlu gofal cymdeithasol

Mae'r model Llesiant Gydol Oes yn parhau i ymgorffori'r ddarpariaeth o ystod eang o hyfforddiant sy'n cefnogi sefydlu, datblygiad proffesiynol parhaus, a gofynion rheoleiddiol y rhai sy'n ymwneud â darparu gwasanaeth.

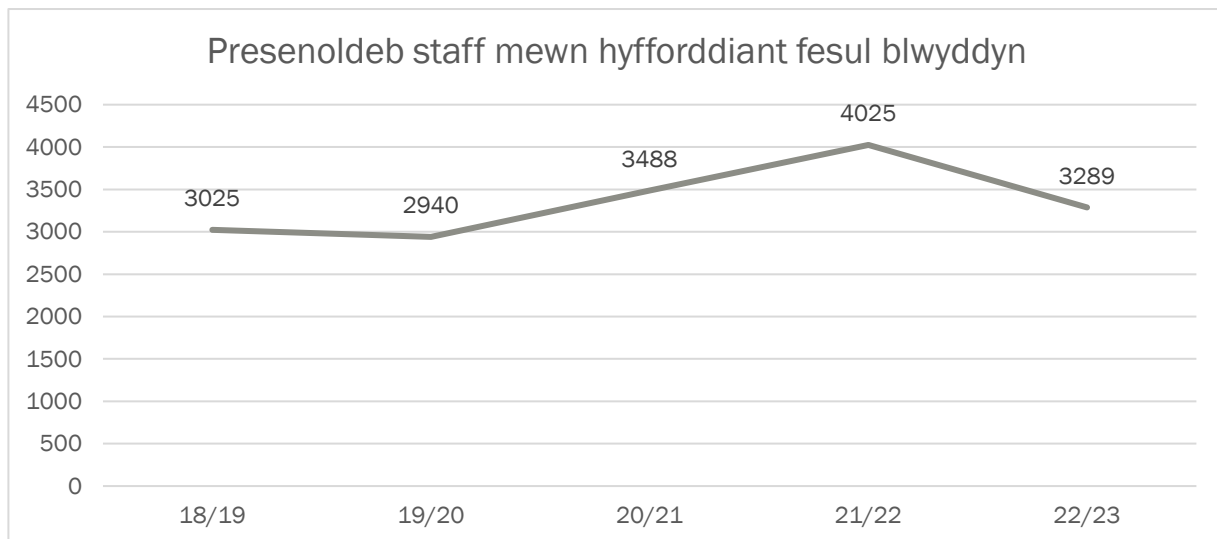
Mae dadansoddiad blynyddol o'r angen i ddysgu yn cael ei gynnal ar draws y gweithlu gofal cymdeithasol sy'n gofyn i dimau mewnol a darparwyr allanol i adnabod yr angen i hyfforddi a'r blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn. Mae cyfarfodydd hefyd yn cael eu cynnal er mwyn annog a chefnogi cyfathrebu gyda darparwyr allanol, sydd wedi profi i fod o fudd wrth dargedu ar gyfer adnoddau. Enghraifft o hyn yw comisiynu a chyflwyno'r hyfforddiant Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl.

Mabwysiadir dull cyfunol o ddarparu hyfforddiant; Cyflwynir sesiynau gan hyfforddwyr ar-lein, cedwir sesiynau wyneb yn wyneb ar gyfer meysydd pwnc penodol er enghraifft, Trin â Llaw, Bws Dementia a Phrofiad Realiti Awtistiaeth. Yn ogystal, mae modiwlau e-ddysgu ar feysydd ymarfer craidd ar gael ar draws y sector.

Er gwaethaf heriau recriwtio a chadw cenedlaethol a lleol, mae'r gweithlu wedi parhau i gael mynediad at hyfforddiant a chynnig cyfleoedd datblygu. Mae prinder staff a phwysau darparu gwasanaethau wedi gweld presenoldeb hyfforddiant yn gostwng ychydig eleni, fodd bynnag, mae hyn yn cael ei liniaru rhywfaint gan y nifer cynyddol sy'n cwblhau cyrsiau e-ddysgu. Mae buddsoddiad y blynyddoedd blaenorol yn y System Rheoli Dysgu newydd, Pwll Dysgu Ceredigion bellach yn dangos tystiolaeth o adennill y buddsoddiad. Mae'r system ddwyieithog sy'n hawdd i'w defnyddio bellach yn cynnig 31 modiwl e-ddysgu i'r sector sy'n cwmpasu amrywiaeth o bynciau megis Diogelu, Awtistiaeth, Deddf Galluedd Meddyliol, Atal a Rheoli Clefyd a Syndrom Tourette. Mae datblygiad modiwlau e-ddysgu a chyfradd cwblhau'r cyrsiau'n cynyddu bob blwyddyn. Mae rhaglen e-ddysgu bwrpasol hefyd wedi'i datblygu ac wedi'i chreu er mwyn cefnogi Cynorthwywyr Personol gan gynnwys Iechyd a Diogelwch yn y Cartref ac Ymwybyddiaeth Cymorth Cyntaf. Mae'r graffiau isod yn arddangos y nifer o gyrsiau e-ddysgu sydd wedi'u cwblhau a'r nifer sy'n mynychu hyfforddiant bob blwyddyn:

Internal- Staff Gofal Cymdeithasol Mewnol   External- Staff Gofal Cymdeithasol Allanol

Fodd bynnag, mae cyllid Grant Rhaglen Datblygu Gweithlu Gofal Cymdeithasol yng Nghymru (SCWWD) yn parhau yn graidd i ddarparu hyfforddiant. Mae costau cynyddol hyfforddiant angen blaenoriaeth gynyddol a ffocws ar ofynion gorfodol a rheoleiddiol. Mae cyfanswm o 394 o ddigwyddiadau a gyflwynwyd gan hyfforddwyr wedi'u cyflwyno sy'n cwmpasu meysydd craidd gofal cymdeithasol/arferion gwaith cymdeithasol ac iechyd a diogelwch.

Mae 67 aelod o staff mewnol wedi cael cefnogaeth i ennill cymwysterau ar draws amrywiaeth o feysydd gan gynnwys Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Gwaith Cymdeithasol, Rhaglen Datblygu Rheolwr Tîm, Gwobr Addysgwyr Ymarfer, Asesu Gwneud Penderfyniadau ac Aseswr Dibynadwy, mae 56 aelod arall o staff yn parhau i weithio tuag at gymwysterau.

Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i gefnogi cynllunio ar gyfer olyniaeth y gweithlu. Darparwyd sesiynau gwybodaeth ar-lein i hyrwyddo gyrfaedd mewn gofal cymdeithasol/gwaith cymdeithasol yn ogystal â Chynllun Gweithwyr Cymdeithasol dan Hyfforddiant y Cyngor. Cymhwysodd 2 aelod o staff fel Gweithwyr Cymdeithasol yn 2022 ac mae 17 arall yn cael eu cefnogi ar hyfforddiant cymhwyso ar gyfer gwaith cymdeithasol gan gynnwys y Dystysgrif Addysg Uwch mewn Ymarfer Gofal Cymdeithasol sy'n cynnwys dau fodiwl cyntaf y radd gwaith cymdeithasol.

Er mwyn hyrwyddo ymwybyddiaeth ehangach o ddementia yn ogystal â gyrfaedd mewn gofal cymdeithasol, mae mentrau wedi cynnwys cynnig profiad Bws Dementia i bob ysgol uwchradd sirol, Coleg Addysg Bellach lleol, Gofalwyr, Cynorthwyr Personol, Aelodau Etholedig, ac Uwch Grŵp Arweinyddiaeth y Cyngor.

Rydym yn ceisio arloesi a datblygu'r hyfforddiant yr ydym yn cynnig yn barhaus, ac yn dilyn cynllun peilot llwyddiannus, rydym erbyn hyn wedi cynnwys realiti rhithiol fel rhan o'n darpariaeth hyfforddi. Mae hyfforddiant ar Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod ac Ymarfer ar Sail Trawma bellach yn ymgorffori'r defnydd o Bensetiau Realiti Rhithiol ac mae wedi derbyn adborth eithriadol. Bydd y cynnig hwn yn cael ei ddatblygu ymhellach dros y blynyddoedd nesaf.

I gefnogi'r 'Cynnig Gweithredol', mae 18 o staff gofal cymdeithasol wedi cael cymorth i ymgymryd â chysiau Cymraeg a ddarperir gan Diwtor Cymraeg Gwaith y Cyngor. Mae'r modiwl e-ddysgu Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg wedi parhau i gael ei hyrwyddo gyda'r nifer uchaf o gyflawniadau mewn blwyddyn o 258 o staff gofal cymdeithasol mewnol a 94 o staff gofal cymdeithasol allanol.

Proffil Iaith ein Gweithlu Gydol Oes:

Porth Cymorth Cynnar:

TROSOLWG	Nifer o bobl	% o bobl
Di-Gymraeg	49	20.85%
Siaradwyr Cymraeg	186	79.15%
CYFANSWM	235	100%

BWLCH GOFYNION	Nifer o bobl	% o bobl
Bwlch yng ngofynion ALTE	83	34.87%
Cwrdd â gofynion ALTE	154	64.71%
CYFANSWM	235	100%

PERSON- SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	2	15	32	30	66	90	235
% o bobl	0.85%	6.38%	13.62%	12.77%	28.09%	38.30%	100.00%
PERSON - YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	6	23	39	43	52	72	235
% o bobl	2.55%	9.79%	16.60%	18.30%	22.13%	30.64%	100.00%
PERSON - DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	4	22	35	45	48	61	235
% o bobl	1.70%	9.36%	14.89%	19.15%	20.43%	34.47%	100.00%

Porth Cynnal:

TROSOLWG	Nifer o bobl	% o bobl
Di-Gymraeg	57	52.78%
Siaradwyr Cymraeg	51	47.22
CYFANSWM	108	100%

BWLCH GOFYNIION	Nifer o bobl	% o bobl
Bwlch yng ngofynion ALTE	57	52.78%
Gweddol	50	46.30%
Anhysbys	1	0.93%
CYFANSWM	108	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	3	27	27	15	13	23	108
% o bobl	2.78%	25.00%	25.00%	13.89%	12.04%	21.30%	100.00%
PERSON - YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	10	31	23	11	13	20	108
% o bobl	9.26%	28.70%	21.30%	10.19%	12.04%	18.52%	100.00%
PERSON - DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	10	27	25	9	16	21	108
% o bobl	9.26%	25.00%	23.15%	8.33%	14.81%	19.44%	100.00%

Porth Gofal:

TROSOLWG	Nifer o bobl	% o bobl
Di-Gymraeg	155	47.84%
Siaradwyr Cymraeg	169	52.16%
CYFANSWM	324	100%

BWLCH GOFYNIION	Nifer y bobl	% o bobl
Bwlch yng ngofynion ALTE	165	50.93%
Gweddol	155	47.84%
Anhysbys	3	0.93%
#MULTIVALUE Gwerth Cyfunol	1	0.31%
CYFANSWM	348	100.00%

PERSON – SIARAD A GWRANDO	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	29	73	53	66	34	69	324
% o bobl	8.95%	22.53%	16.36%	20.37%	10.49%	21.30%	100.00%
PERSON - YSGRIFENNU	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	64	69	64	54	28	44	324
% o bobl	19.75%	21.30%	19.75%	16.67%	8.64%	13.58%	100.00%
PERSON - DARLLEN	0	1	2	3	4	5	
Nifer o bobl	56	65	62	45	43	53	324
% o bobl	17.28%	20.06%	19.14%	13.89%	13.27%	16.36%	100.00%

Ein hadnoddau ariannol a sut ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol

Roedd setliad Ariannol y Cyngor wrth Lywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer 2022/23 llawer yn well na 2021/22. Ar y cyfan, roedd cyllid craidd LIC o £119.4m yn gynydd o 8.9% o'r flwyddyn flaenorol, er bod Ceredigion islaw cyfartaledd Cymru o 9.4%.

Roedd y cyngor yn parhau â bwch yn y gyllideb yn sgîl pwysau costau sylweddol. Er hyn, tra'n £1.3m, roedd hwn yn llawer llai na'r blynyddoedd cynt ac roedd hyn wedi'i daclo trwy weithredu corfforaethol a oedd yn ffocysu ar gyfleoedd i reoli costau Teithio, Ffioedd a Thaliadau a'r Trysorlys. Ychwanegwyd swm munud olaf wrth LIC ym mis Chwefror 2022 trwy ail-agor setliad Grant Cynnal Refeniw (RSG) 2021/22 a oedd hefyd yn cynnwys swm o £239k ar gyfer cefnogi'r sector Gofal yn y Cartref.

Gyda'r model gweithredu Llesiant Gydol Oes mewn lle-roedd gan y Porth Gofal, Porth Cynnal a Phorth Cymorth Cynnar Gyllideb Wreiddiol gyfunol o £46.7m yn 2022/23. Roedd hwn yn 28% o Gyllideb Wreiddiol 2022/23 y Cyngor o £165.8m (cynydd o 25% yn 2021/22). Cydnabuwyd y gost gynyddol o Ofal Cymdeithasol ar draws y Gwasanaethau Pwrth a oedd yn £7.1m, yn rhan fawr (57%) o bwysau ariannol cyffredinol y Cyngor o £12.3m ar gyfer 2022/23. Yn cael ei gynnwys o fewn pwysau ariannol Gofal Cymdeithasol ar gyfer 22/23 oedd:

- Mae polisi newydd LIC yn sicrhau bod Gweithwyr Gofal Cymdeithasol cofrestredig yn derbyn Cyflog Byw Gwirioneddol (£9.90 yr awr). Mae hwn yn elfen fawr o'r gost flynyddol o £2.168m o godiad chwyddiant ar gyfer Gwasanaethau a Gomisiynir-a oedd yn eithriadol ar 8.87% ar gyfer Gofal yn y Cartref / Byw gyda Chefnogaeth, 9.13% (interim) ar gyfer Gofal Preswyl a 11.15% ar gyfer Taliadau Uniongyrchol.
- Gwnaeth y Cyngor fuddsoddi £857k fel buddsoddiad sefydlu cychwynnol ar gyfer strwythur staffio y model Llesiant Gydol Oes ar gyfer Blwyddyn 1, gyda buddsoddiad pellach i ddilyn ym Mlwyddyn 2 o £224k yn 23/24.
- Cychwynnwyd adolygiad allanol llawn o ffioedd lleoliad Pobl Hŷn ym mis Ionawr 2022 - a gynhaliwyd a'i hwyluso gan Laing Buisson. Daeth hyn i ben gyda chynnydd pellach ar ben y codiad interim o 9.13% rhwng 8.1% a 20.9% ar draws y 4 prif gategori ffi. Arweiniodd hyn at fuddsoddiad ychwanegol o £520k yn y sector a ffioedd lleoliad y Cyngor ar gyfartaledd y 3ydd uchaf yng Nghymru.
- Gwnaed buddsoddiad o £513k hefyd yn y sector Taliadau Uniongyrchol trwy gynyddu'r gyfradd graidd fesul awr o £11 i £12.50 yr awr, cyn effaith bellach y Cyflog Byw Go lawn.
- Roedd tuedd hefyd yn dod i'r amlwg o gynydd sylweddol mewn niferoedd yn y maes Plant sy'n Derbyn Gofal a oedd yn golygu bod angen cydnabod pwysau costau o £743k

Ar y cyfan, roedd perfformiad terfynol y Cyngor ar gyfer 2022/23 mewn safle a oedd wedi adennill yn ariannol, gyda sefyllfa ariannol cyffredinol y Cyngor yn parhau i fod yn bositif a gwydn. Fe wnaeth gwasanaethau Pwrth Llesiant Gydol Oes droi allan gyda gorwariant o £1.577m, a ddeilliodd yn bennaf o'r Porth Cynnal (£1.650m o orwariant) sef rhan uchaf y model Llesiant Gydol Oes.

Mae tueddiadau cyferbyniol uwch yng nghostau Gofalu ar ôl Plant y sir (gorwariant o £295k), costau cynyddol o leoli Pobl Hŷn (£576k yn uwch na'r gyllideb) a chynnydd yng nghostau lleoli Dysgu Anabl (£1,056m yn uwch na'r gyllideb. Gwelir defnydd cynyddol o staff asiantaeth gweithwyr cymdeithasol a staff asiantaeth Cartref Gofal, er hyn yn 22/23 roedd hyn wedi'i gynnwys yn bennaf gan arbedion mewn mannau eraill o fewn y gwasanaeth Llesiant Gydol Oes h.y. swyddi gwag / swyddi gwag parhaol / gwasanaethau Dydd. Mae atodiadau i'r farchnad hefyd erbyn hyn yn talu am rai swyddi Gweithwyr Cymdeithasol, sydd ar hyn o bryd yn cael eu hariannu gan gronfeydd wrth gefn (£198k).

Ar ddiwedd y flwyddyn, gosodwyd swm o £1.0m yn gorfforaethol o'r neilltu i gronfa amcanion llesiant corfforaethol Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach. Roedd hyn yn gysylltiedig â phenderfyniad gan y Cabinet i ddod o hyd i Gartref Gofal sector preifat yn Aberystwyth yn ystod 2023/24.

Wrth edrych ymlaen at 2023/24 a thu hwnt, mae'r heriau ariannol sy'n gwynebu'r Cyngor a gwasanaethau Pwrth yn parhau yn sylweddol gan ystyried pwysau ariannol â deinameg y boblogaeth sy'n heneiddio. Mae'r amrywiaeth o bwysau ariannol sy'n gwynebu'r Cyngor ar gyfer 23/24 yn gyfanswm o £22m (£10.9m yn gysylltiedig â gwasanaethau Pwrth Llesiant Gydol Oes), sy'n cyfateb i gyfradd chwyddiant o dros 13%. Mae'r pwysau ariannol hyn yn cynnwys cynnydd o £1 i'r Cyflog Byw Gwirioneddol i £10.90 i Weithwyr Gofal Cofrestredig yn ogystal â heriau dyfarnu cyflog staff cyffredinol, yr angen am fuddsoddiad pellach i'r sector Gofal Cartref yn barod ar gyfer fframwaith tendro newydd a niferoedd cynyddol o Blant sy'n Derbyn Gofal yn y sir a'r tu allan iddi, yn ogystal â chynyddu nifer y lleoliadau ar gyfer Pobl Hŷn a lleoliadau Dysgu'r Anabl. Mae her recriwtio sylweddol o hyd ar gyfer rolau Gweithwyr Cymdeithasol proffesiynol a rolau mewn Cartrefi Gofal.

Yn nhermau buddsoddiad cyfalaf, mae amrywiaeth o fuddsoddiadau'n cael eu buddsoddi mewn gwasanaethau Pwrth. Mae hyn yn cynnwys ail-bwrpasu cyfleusterau Hamdden i Ganolfannau Lles, gyda Chanolfan Lles Llanbed y cyntaf o'r rhain i gael eu cwblhau yn 23/24. Mae hefyd cryn dipyn o fuddsoddiad cyfalaf yn cael ei fuddsoddi yn isadeiledd ein Cartref Gofal Awdurdod Lleol, gan gynnwys prosiect dementia yng Nghartref Gofal Hafan Deg yn ogystal â mentrau newydd sy'n cael eu datblygu ar gyfer 3 cyfleusterau Plant y Sir, gyda'r cyntaf i ddod ar y ffrwd tua diwedd 2023/24.

Gweithio mewn partneriaeth, arweinyddiaeth wleidyddol a chorfforaethol, llywodraethu ac atebolrwydd

Mae'r holl wasanaethau ar draws Gwasanaeth Llesiant Gydol Oes, yn gweithio o fewn fframwaith deddfwriaethol, rheoleiddiol, polisi ac arweiniad gyda phartneriaid a rhanddeiliaid i sicrhau ein bod yn atebol ac yn cydymffurfio.

Llywodraethu Corfforaethol

- Bwrdd Rhaglen Llesiant Gydol Oes
- Grŵp Arweiniol
- Pwyllgor Craffu Cymunedau Iachach
- Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu
- Cabinet
- Cyngor Llawn

Partneriaethau Allanol

- Llywodraeth Cymru

- Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canol a Gorllewin Cymru
- Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol
- Y Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol
- Arolygiaeth Gofal Cymru
- Archwilio Cymru
- Ombwdsmon Gwasanaeth Cyhoeddus Cymru
- Gofal Cymdeithasol Cymru
- Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
- Gwasanaeth Mabwysiadu Canol a Gorllewin Cymru

Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru

Mae Adran 14A o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) yn ei gwneud hi'n ofynnol i awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd Lleol gynhyrchu Cynlluniau Ardal sy'n amlinellu'r amrywiaeth a lefel y gwasanaethau a gaiff eu darparu yn eu hardal mewn ymateb i Asesiadau o'r Boblogaeth ranbarthol. Rhaid i'r cynlluniau hyn gael eu cynhyrchu bob 5 mlynedd a rhaid i'r cynlluniau cychwynnol gael eu cyhoeddi erbyn 1 Ebrill 2019.

Mae Cynllun Ardal Gorllewin Cymru ar gyfer 2018-23, 'Cyflawni Newid Gyda'n Gilydd' wedi cael ei gyttuno gan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a'i gymeradwyo gan Gyngor Sir Caerfyrddin, Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Penfro a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Mae'n cynnwys cyfres o ymrwymadau strategol y bydd y Partneriaeth yn gweithredu arnynt dros y pum mlynedd nesaf i gefnogi trawsnewid ac integreiddio gofal a chymorth yn y rhanbarth.

Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru:

CYSUR yw Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Plant Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Acronym ar gyfer Diogelu Plant a Phobl Ifanc: Uno'r Rhanbarth yw CYSUR a dyma'r gair Cymraeg am dawelu'r meddwl hefyd.

Mae CYSUR yn gyfuniad o'r hen Fyrddau Lleol Diogelu Plant yn Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro a Phowys.

CWMPAS yw Bwrdd Rhanbarthol Diogelu Oedolion Canolbarth a Gorllewin Cymru.

Acronym ar gyfer Cydweithio a Chynnal Partneriaeth wrth Ddiogelu Oedolion yw CWMPAS a dyma hefyd y gair Cymraeg am sgôp neu gylch gwaith.

Mae cylch gwaith CWMPAS hefyd yn ymestyn ar draws Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro a Phowys.

Sefydlwyd y trefniadau rhanbarthol i fodloni gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Yn ystod 2022-2023, roedd Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru wedi parhau i weithredu yn unol â'i rwymedigaethau statudol. Roedd swyddogion Cyngor Sir Ceredigion wedi cymryd rhan lawn yng ngweithgareddau'r Bwrdd yn lleol ac yn rhanbarthol. Mae datblygu atebion creadigol i rai o'r heriau sylweddol y mae'r gweithlu gofal cymdeithasol a'r sector cyhoeddus yn eu hwynebu ar lefel genedlaethol wedi bod yn faes allweddol arall o waith y Bwrdd eleni, yn ogystal â gweithredu polisïau a phrotocolau aml-asiantaeth allweddol.

Mae ymateb cydweithredol y Bwrdd i'r heriau parhaus, ynghyd â'n llwyddiannau a'n cyflawniadau, wedi parhau i ddangos pwysigrwydd y Byrddau Diogelu Rhanbarthol a'u gwaith yn diogelu plant ac oedolion sy'n gwynebu risg.

6. Gwybodaeth bellach a dogfennau allweddol

Title	Location
Bwrdd Diogelu Canolbarth a Gorllewin Cymru	 _media_gk3j1g4g_maww-safeguarding
Adroddiad Blynyddol Uned Gofalwyr Cyngor Sir Ceredigion 2021-2022	 Gofalwyr a Chymorth Cymuned
Proffil Iaith Ceredigion	www.ceredigion.gov.uk/media/13131/adroddiad-monitro-blynyddol-safonau-gymraeg-2022-23.pdf (ceredigion.gov.uk)
Strategaeth Gofalwyr Rhanbarthol Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gorllewin Cymru	 cym-Carers-Strategy-Final-20.10.20 (1).p
Cynllun Ardal Gorllewin Cymru ar gyfer 2018-23, 'Cyflawni Newid Gyda'n Gilydd'	 BARODFINALWELSH -West-Wales-Area-P
Strategaeth Gydol Oes a Llesiant a Chynllun Gweithredu 2021-2027	PowerPoint Presentation (ceredigion.gov.uk) 20211001-taw-strategy-action-plan-final-approved.pdf (ceredigion.gov.uk)
Adroddiad Statudol Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol 2020-2021	https://www.ceredigion.gov.uk/media/13423/adroddiad-blynyddol-cyfarwyddwr-statudol-y-gwasanathau-cymdeithasol-ar-gyfer-2020-2021.pdf
Adroddiad Statudol Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol 2021-2022	https://www.ceredigion.gov.uk/media/13424/adroddiad-blynyddol-cyfarwyddwr-statudol-y-gwasanathau-cymdeithasol-ar-gyfer-2021-2022.pdf